

สมุดปกขาว

ว่าด้วยสุนนีย์ - ซือะฮุ

เล่ม 2

ปัญหาเคาะลีฟะฮุ - ความจริงที่มวลมุสลิมควรทราบ

โรงเรียนศาสนูปถัมภ์

41 หมู่ 1 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ

สารบัญ

คำนำ	๓
บทที่ 1	1
ท่านอุ้มรัชชawangพินัยกรรมแต่งตั้งท่านอะลีหรือ	
บทที่ 2	11
สะกีพะฮุ บนีสะฮิดะฮุ : ความจริงที่ถูกบิดเบือน	
บทที่ 3	36
ท่านอะลียอมรับท่านอับดุลและเคาะลีฟะฮ์ก่อนหน้าท่านหรือไม่	
บทที่ 4	82
การอ้างสิทธิเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านอะลี รอฎิَّا ในขณะถูกลบลาเมาะฮ์	
บทที่ 5	101
บทสรุปการศึกษาปัญหาเคาะลีฟะฮ์ภายหลังท่านรสุล คือลา	

คำนำ

‘ถ้าคุณได้มีโอกาสศึกษาเรื่องราวของเศาะหาบะฮ์ ฮาดุห์ของพวกเขาและพฤติกรรมของพวกเขาภายหลังการจากไปของท่านรَسُول คือลา ในหนังสือที่พวกเราเขียนแล้ว รับรองว่าคุณจะเป็นฮีอะฮ์อย่างแน่นนอน’ นั่นคือเสียงเรียกร้องเชิญชวนที่ตั้งมาตามสาย เหมือนจะยั่วและท้าทาย ให้สมาชิกของสังคมสุนีย์สนใจกับข้อมูลแปลกใหม่ที่โหมโฆษณาว่าเป็นความจริง ที่นักปราชญ์สุนีย์ปิดบังมาตลอด

ช่างน่าสงสาร ! เดียวนี้สุนีย์ตกต่ำขนาดนี้เขี้ยวหรือ เราเรียนรู้เรื่องราว และความจริงที่ถูกบิดเบือนต่อเติมเสริมแต่งโดยฝีปาก และปลายปากกาของพวกฮีอะฮ์กันแล้วหรือ หนังสือเล่มแล้วเล่มเล่าของฮีอะฮ์ที่ทยอยพิมพ์ออกมา มากกว่าร้อยละ 90 ของหนังสือเหล่านี้ ล้วนมีเป้าหมายเพื่อชักจูงให้สุนีย์ปฏิเสธความเชื่อของตนเองทั้งสิ้น

เทคนิคง่าย ๆ ที่นำมาใช้ก็คือ การอ้างหลักฐานด้วยการตัดตอนหรือคัดลอกบางส่วนของหะดีษ รายงานทางประวัติศาสตร์และทัศนะของนักปราชญ์ฝ่ายสุนีย์ โดยละหรือปิดบังรายละเอียดและที่มาที่ไม่สอดคล้องเอาไว้แล้วสรุปอย่างง่าย ๆ ว่า ข้อมูลเหล่านั้นสอดคล้องตรงกันกับสิ่งที่ฝ่ายฮีอะฮ์มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับการประนามบรรดาภรรยาของท่านรَسُول คือลา และเหล่าเศาะหาบะฮ์ของท่าน

บ่อยครั้งที่มีการอ้างหลักฐานด้วยการอำพรางและบิดเบือนความจริง โดยจะอ้างข้อความหรือ Text ที่เป็นของพวกเขาตนก่อน แล้วผนวกสรุปช่วงท้ายว่า เรื่องนี้ยังปรากฏเป็นรายงานอยู่ในหนังสือของสุนีย์เล่มนั้น

เล่มนี้ หรือนักปราชญ์สุนัชนียคนนั้นคนนี้ก็ได้อ้างสนับสนุนไว้เหมือนกัน และสอดคล้องต้องกัน

ลองย้อนกลับไปค้นดูหนังสือตำราของนักปราชญ์สุนัชนียเหล่านั้นจริง ๆ สิ แล้วท่านจะพบว่า ความจริงมิได้เป็นไปอย่างที่เราเชื่ออย่างเลย เพราะการดูแต่ข้อความสั้น ๆ ที่ถูกยกมาโดยไม่ทราบรายละเอียดของที่มาและเงื่อนไขประกอบแวดล้อมต่าง ๆ ย่อมจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ง่าย ๆ

ในส่วนหนังสือตำรายกมาอย่างก็เช่นกัน ควรจะศึกษาดูว่าใครเป็นผู้เขียน ผู้เขียนอยู่สำนักไหน เขียนเมื่อไหร่ ที่มาของข้อมูลหรือรายงานเป็นมาอย่างไร ตลอดจนความถูกต้องน่าเชื่อถือมีมากน้อยขนาดไหน โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านควรจะเข้าใจว่ามีหนังสือเก่า ๆ หลายเล่มที่เขียนในช่วง พ.ศ.150-400 ต้นฉบับไม่สมบูรณ์ บางส่วนสูญหายและมีการรวบรวมขึ้นมาใหม่ในสมัยหลัง ๆ

ระดับของความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องและความสำคัญต่อการใช้อ้างเป็นหลักฐานทางศาสนามีมากน้อยขนาดไหน ประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ท่านควรทราบ จะถือเอกสารหรือรายงานทางประวัติศาสตร์ที่ปราศจากการตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือของสายรายงาน มาเป็นหลักฐานเช่นหะดีษของสุนัชนียเราย่อมไม่ได้

ปัญหาความขัดแย้งในประเด็นเคาะลีฟะฮ์ก็เช่นกัน ยังมีข้อเท็จจริงอีกหลายแง่มุมที่สุนัชนียทั่ว ๆ ไปยังไม่ทราบ จึงมีสุนัชนียจำนวนหนึ่งเปลี่ยนไปเชื่อตามแนวทางชีอะฮ์ การศึกษาความจริงในเรื่องนี้จะต้องเกิดจากการมองปัญหาอย่างรอบด้าน และอาศัยแต่หลักฐานที่น่าเชื่อถือได้เท่านั้น เกี่ยวกับเรื่องนี้ท่านอะลี รอฎิฯ เองยังเคยกล่าวว่า *เมื่อท่านได้ยิน*

หะดีษหนึ่ง จงทดสอบมันด้วยบรรทัดฐานของสติปัญญา มิใช่เพียงแต่ได้ยินมา ทั้งนี้เพราะบรรดาผู้ถ่ายทอด (รายงาน) ความรู้นั้นมีมากมาย แต่คนที่ปกปักรักษามันมีน้อยเหลือเกิน”

เพราะเหตุนี้ เราจึงใคร่ขอเสนอรายงานการศึกษาประวัติศาสตร์อิสลาม ในหัวข้อ ‘ปัญหาเคาะลีฟะฮ์-ความจริงที่มวลมุสลิมควรทราบ’ เสนอผลการศึกษาที่อาศัยการวิเคราะห์จากอัล-กุรอาน หะดีษ เอกสารทางประวัติศาสตร์อันเป็นที่ยอมรับ เพื่อยืนยันข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาเคาะลีฟะฮ์ซึ่งเราเชื่อว่าเป็นความจริงและถูกต้อง

สิ่งที่เราต้องการพิสูจน์ให้เห็นในหนังสือเล่มนี้ก็คือ การขึ้นสู่ตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ของท่านอับูบักร รอฎิฯ นั้นมิได้เกิดจากการตระเตรียมวางแผนร้าย (conspiracy) ร่วมกันระหว่างท่านอับูบักรกับเศาะหาบะฮ์ท่านอื่น ๆ ทั้งก่อนและหลังการสิ้นชีวิตของท่านรสุล คือลาฯ ไม่มีเหตุการณ์ที่กล่าวหากันว่า ท่านอุมัร รอฎิฯ ชัดขวางท่านรสุล คือลาฯ เขียนพินัยกรรมแต่งตั้งท่านอะลี รอฎิฯ เป็นเคาะลีฟะฮ์ ข้อเท็จจริงยืนยันว่าการประชุมที่สะกิฟะฮ์มิใช่การประชุมลับเพื่อวางแผนยึดอำนาจ และมีใ้การกีดกันชัดขวางท่านอะลี แต่ประการใด การดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์เกิดจากประชามติซึ่งเป็นที่ยอมรับ แม้แต่ท่านอะลีเองก็ยอมรับเสียงประชาชนด้วยเช่นกัน ท่านอะลียอมรับและบัยอะฮ์ (ให้สัตยาบัน) แก่เคาะลีฟะฮ์สามท่านแรก และที่สำคัญก็คือท่านอะลีไม่เคยอ้างว่าท่านมี ‘สิทธิ’ เป็นเคาะลีฟะฮ์เพราะได้รับการแต่งตั้งมอบหมายจากอัลลอฮ์ ศุบหฺฯ และรสุล คือลาฯ แต่อย่างใด

ท่านเชื่อไหมว่า ท่านอะลี รอฎิฯ ไม่เคยอ้างเหตุการณ์ที่เหมาะสม หรืออาศัยข้อสนับสนุนจากคำว่า ‘เมาลา’ แม้สักครั้งเดียวใน

ชีวิตของท่าน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเล่มไหน หรือแม้แต่ในนະฮุลละลาเกาะฮุ ซึ่งพวกชิอะฮ์เชื่อว่าทั้งหมดเป็นคำพูดและข้อเขียนของท่านอะลี รอฎิّا ก็ตาม ความจริงแล้วคนอื่นต่างหากที่ยัดเยียดเรื่องดังกล่าวให้กับท่าน จนเรา มีความคิดว่าเรื่องนี้ช่างคล้ายกับกรณีของท่านนบีซาเลาะห์จริง ๆ เพราะภายหลัง ท่าน พวกคริสเตียนก็สร้างเรื่องเท็จให้กับท่านโดยที่ตัวท่านนบีซาเอง ไม่เคยกล่าวอ้างหรือมีความคิดเช่นนั้นเลย

แน่นอนที่สุด ชาวชิอะฮ์จำนวนมากจะไม่พอใจกับหนังสือเล่มนี้ เราจึงขอเรียกร้องพวกท่าน ณ ที่นี้ หากท่านเรียกร้องให้สุนันีย์เปิดใจกว้างใน การศึกษาหนังสือตำราของท่านแล้ว เราก็ขอให้ท่านปฏิบัติเช่นเดียวกันกับ หนังสือตำราของเรา โปรดเปิดใจกว้างต่อข้อวิเคราะห์และหลักฐานต่าง ๆ ที่เรา เสนอสู่วิจารณ์ของท่าน ทั้งนี้ก็เพราะมีปรากฏหลายแห่งในหนังสือเล่มนี้ ที่เราได้อาศัยหนังสืออ้างอิงของท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทความว่าด้วย ทัศนะและท่าทีของท่านอะลี รอฎิّا ที่มีต่อเคาะลีฟะฮ์สามท่านแรก และการอ้าง สิทธิเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านอะลีในหนังสือนະฮุลละลาเกาะฮุ

เราขอทำความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง หลังจากเคยชี้แจงไปแล้วใน สมุดปกขาวเล่ม 1 ว่าหน้ากระดาษของหนังสือของเราเล่มนี้ เราได้อุทิศให้กับ การพูดถึงความจริงทางประวัติศาสตร์ด้วยเหตุผลและสติปัญญา ด้วยความ สุภาพและนอบน้อม เราไม่มีเจตนาที่จะสร้างความแตกแยกหรือทำลายเอกภาพ ของสังคม สิ่งที่เราใคร่ขอเสนอต่อผู้อ่านซึ่งมีจิตใจเป็นธรรมก็คือ หลักฐาน และข้อพิสูจน์ที่ฝ่ายชิอะฮ์มิได้เปิดเผยให้ทราบเมื่อพูดถึง ปัญหาเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายงานคำพูดของท่านอะลี รอฎิّا ใน หนังสือนະฮุลละลาเกาะฮุตลอดจนหะดีษต่าง ๆ ที่ต้องพิจารณาที่มาและที่ไป

นอกเหนือจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว สาเหตุที่เราสนใจที่จะพูดถึง ท่านอะลี รอฎิยา เป็นพิเศษนั้นก็เพราะความเป็นห่วงเป็นใยพี่น้องของเราส่วนหนึ่งที่อาจจะปฏิบัติเกินเลยเกี่ยวกับตัวท่านอะลี เกรงว่าการเกินเลยนั้นจะนำมาซึ่งสิ่งที่ท่านอะลี รอฎิยา เคยกล่าวเตือนเอาไว้ว่า *‘มีบุคคลสองประเภทจะพินาศเนื่องมาจากตัวฉัน หนึ่งคือ ผู้ที่รักฉันจนเกินความจริง และสองคือ ผู้ที่กล่าวความเท็จ และกล่าวโทษฉันโดยไม่หลักฐาน’*

เป็นไปได้อย่างแน่นอนว่า ท่านอะลี รอฎิยา หวังเกรงว่าผู้คนทั้งหลายจะเกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับตัวท่านจนถึงกับพินาศ การที่ท่านพูดถึงกลุ่มบุคคลที่ไม่หวังดีต่อท่านและกระทำการใส่ร้ายป้ายสีท่านหรือคนที่รังเกียจท่านอย่างรุนแรงจะถึงแก่พินาศนั้นเป็นเรื่องปกติ แต่การที่ท่านเอ่ยถึง *‘ผู้ที่รักในตัวท่าน’* นั้นนับได้ว่ามีความผิดปกติอยู่ แสดงว่าท่านกลัวว่าคนเหล่านั้นอาจจะรักท่านจนเกินเลย จนกระทั่งประสพกับความพินาศเพราะพูด คิดหรือมีความเชื่อในเรื่องของท่านอย่างผิด ๆ

นอกจากประเด็นเคาะลีฟะฮ์แล้ว ความจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างท่านอะลี รอฎิยา กับเศาะหาบะฮ์ท่านอื่น ๆ ยังเป็นสิ่งที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะมิตรไมตรีจิต ความรัก ความเข้าใจ การยอมรับและความรู้สึกเป็นพี่เป็นน้องระหว่างท่านอะลี กับเศาะหาบะฮ์ท่านอื่น ๆ โดยเฉพาะกับท่านอับูบักร อุมัร และอุษมาน รอฎิยา นั้น เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับภาพประวัติศาสตร์ที่พวกชีอะฮ์แต่งแต้มไว้โดยสิ้นเชิง จะมีใครบ้างไหมที่เชื่อว่าระหว่างท่านอะลี กับเศาะลีฟะฮ์สามท่านแรกมีความเกลียดชัง ความโกรธเคือง ความไม่ไว้วางใจและความชิงชังเข้าขวางกันความสัมพันธ์ของพวกเขา ขณะที่เราพบว่า ท่านอะลี รอฎิยา

ตั้งชื่อบุตรชายที่เกิดกับการยาคนอื่นภายหลังการจากไปของท่านหญิงฟาติมะฮ์ฮุฎา
ว่า ออบูบักร, อุมัร และอุษมาน ท่านอะลีแต่งงานกับอดีตภรรยาของออบูบักรซึ่ง
เป็นมารดาของ มุฮัมมัด บิน ออบูบักร ท่านอะลียังเคยเลี้ยงดูบุตรชายคนเล็ก
ของท่านออบูบักรผู้นี้ และในสมัยปกครองของท่าน ท่านอะลีได้แต่งตั้งให้เขาเป็น
ข้าหลวงประจำอียิปต์ โปรดอย่าลืมนะว่า มุฮัมมัด บิน ออบูบักรผู้นี้คือน้องชาย
ต่างมารดาของท่านหญิงอาอีซะฮ์นั่นเอง ท่านอะลีเองได้ยกบุตรสาวคนหนึ่งให้
เกิดจากท่านหญิงฟาติมะฮ์ให้แต่งงานกับท่านอุมัร ในส่วนของลูกหลานของท่าน
อะลีปรากฏว่าท่านอิมามฮุเซนมีบุตรชายชื่อ ออบูบักร อิมามฮัยดูล อาบิดีนมีบุตร
ชื่อ อุมัร ก็มี

อินชาอัลลอฮฺ หากอัลลอฮฺทรงมีพระประสงค์เราจะได้นำเสนอ
รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ใน 'สมุดปกขาวเล่มที่ 3' ขอท่านผู้อ่านได้โปรด
ติดตามในโอกาสต่อไป

สุดท้ายนี้ เราใคร่ขอพร (ดูอา) จากพระองค์อัลลอฮฺ ศุบหา ได้
โปรดประทานอีดาเยฮฺ (ทางนำ) ให้กับเรา ได้โปรดนำเราไปสู่ทางอันเที่ยงตรง
และโปรดก่อกำบังให้เราเมื่อเรากระทำผิดและหลงลืม โปรดปกป้องเราให้พ้น
จากความเท็จ และโปรดปกป้องรักษาเราให้อยู่ในสัจธรรมด้วยเทอญ อามีน
วะบิลลาฮิตเตอาฟิก อัลอีดาเยฮฺ

โรงเรียนศาสนูปถัมภ์

5 รอยับ ฮ.ศ.1413

บทที่ 1

กล่าวกันว่าก่อนการสิ้นชีวิตของท่านรสุล คือลย ท่านออกปากขอกระดาษและน้ำหมึก เพื่อบันทึกคำสั่งเสียมอบหมายตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ให้แก่ท่านอะลี อิบน์ อบีตอลิบ แต่แล้วก็มีคนกล่าวหาว่าท่านอุมัรคิดร้ายและพยายามขัดขวางเพราะไม่อยากให้ท่านอะลีได้เป็นเคาะลีฟะฮ์

แต่ข้อเท็จจริงคือ.....

ท่านอุมร์ขัดขวางพินัยกรรมแต่งตั้งท่านอะลีหรือ

ในหนังสือ *‘ซุมมะหุตะดัยตุ’* หรือในที่สุดข้าพเจ้าก็ได้รับทางนำ ผู้เขียนชาวชีอะฮ์ได้ยกเหตุการณ์หนึ่งขึ้นมาอ้างและกล่าวหาท่านอุมร์ รอฎิฯ และเศาะหาบะฮ์ท่านอื่น ๆ ว่ากระทำการขัดขวางท่านศาสดา คือลฯ มิให้ท่านเขียนคำสั่งเสียแต่งตั้งท่านอะลี รอฎิฯ เป็นผู้นำต่อจากท่านซึ่งจะ *‘ป้องกันพวกเขา มิให้ออกจากทางอันเที่ยงธรรม’* โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าแล้วโดยท่านอุมร์และผู้สนับสนุนของท่าน นอกจากนั้นยังได้กล่าวว่าท่านอุมร์หมิ่นประมาทท่านศาสดาคือลฯ ด้วยการกล่าวว่าท่านศาสดาพูดเหลวไหลหรือเพ้อเจ้อ⁽¹⁾

ต่อไปนี่คือรายละเอียดของเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นจริง ๆ

หลังจากกลับจากการทำฮัจญ์อ้อลาหรือฮัจญ์ครั้งสุดท้ายได้สามเดือน ท่านศาสดา คือลฯ ก็ล้มป่วย อาการป่วยของท่านหนักขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งท่านไม่สามารถออกไปนำละหมาดที่มัสญิดได้ตามปกติ ท่านจึงมีคำสั่งให้ท่านอบูบักรเป็นผู้นำละหมาดให้กับประชาชน

สามวันก่อนที่ท่านจะสิ้นชีวิต ท่านขอให้เศาะหาบะฮ์ที่มาเยี่ยมดูอาการของท่านนำกระดาดและหมอกมาให้ท่าน ปรากฏบันทึกอยู่ในหนังสือรวบรวมหะดีษของ *‘มัสกาด อัล-มะฮะซอบีหฺ’* ตามรายงานของท่านอิบนุ อับบาสว่า เมื่อการระพาดของท่านศาสนทูตใกล้เข้ามา มีหลายคนซึ่งรวมทั้งอุมร์ อิบนุ ค็อดตอบชุมนุมอยู่ที่บ้านของท่านศาสนทูต ท่านศาสนทูต คือลฯ กล่าวว่า

-----

(1) ดู *‘ซุมมะหุตะดัยตุ (ในที่สุดข้าพเจ้าก็ได้รับทางนำ)’* เขียนโดย ดร.มุฮัมมัด อัค-คิฎานี อัล-มาวี ฉบับแปลเป็นภาษาไทยโดยอาจารย์บำรุง อาสาวิมลกิจ หน้า 94-99

‘มานีลี ข้าฯ จะให้จดคำสั่งเสียประการหนึ่งเพื่อพวกท่านจะได้ไม่หลงทางหลังจากนั้น’ อุมร์จึงพูดว่า ‘อาการป่วยของท่านเพียบหนักเหลือเกิน และพวกท่านทั้งหลายก็มีอัล-กุรอานยึดถืออยู่แล้ว คัมภีร์ของอัลลอฮุนั้นย่อมเพียงพอสำหรับพวกท่าน’ ฝ่ายอะหฺลุลบัยตุ้มีความคิดเห็นแตกแยกกันและโต้เถียงกันเองในหมู่พวกเขา มีบางคนกล่าวว่า ‘ไปนำเอา (หมึกและกระดาด) มาที่นี่ แล้วท่านศาสนทูตจะเขียนให้พวกท่าน’ มีบางคนพูดถึงสิ่งที่อุมร์แสดงความคิดเห็นไว้ (ในตอนต้น) เมื่อเสียงเริ่มดังและความขัดแย้งเริ่มรุนแรงขึ้น ท่านศาสนทูตจึงมีคำสั่งว่า ‘จงออกไปจากข้าฯ’

ในมัสกาด อัล-มะซอบีหฺ ยังมีรายงานของท่านอิบนุ อับบาสเพิ่มเติมว่า คำสั่งเสียนั้นได้แก่ ‘ท่านสั่งให้พวกเขากระทำสามประการด้วยกัน ท่านกล่าวว่าจงขับไล่พวกมุชริกีนออกไปจากคาบสมุทรอาระเบียให้หมด จงปฏิบัติต่อคณะผู้แทนที่ส่งมาจากเผ่าต่าง ๆ ด้วย ความอ่อนโยนเหมือนกับที่ข้าฯ เคยปฏิบัติต่อพวกเขา ท่านไม่พูดอะไรเกี่ยวกับคำสั่งเสียประการที่สาม หรือท่านพูดถึงเรื่องนี้ แต่พวกเราลืมมันไปแล้ว’ (มุตตะฟีกุลอะลีย) ทะดิษนีมีบันทึกอยู่ในอัล-บุคอรีและมุสลิมด้วย

เรื่องนี้ปรากฏอยู่ในบันทึกของท่านอิมามบุคอรีด้วยเช่นกัน จากรายงานของอับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาสกล่าวว่า ‘เมื่อความเจ็บปวดเข้าเกาะกุมหัวใจของท่านศาสดา คือลา’ ท่านจึงกล่าวว่า ‘จงนำกระดาดมาให้กับข้าฯ เพื่อเขียนคำสั่งเสียฉบับหนึ่ง จะได้ช่วยปกป้องคุ้มครองท่านได้ในภายหลัง’ อุมร์ปฏิเสธโดยกล่าวว่า ท่านศาสดาดูเหมือนจะป่วยหนักมาก และพวกเรามีคัมภีร์ของอัลลอฮฺซึ่งเพียงพออยู่แล้ว พวกเขามีความคิดเห็นแตกต่างกันเป็นอย่างมากและ

ส่งเสียงดังมากขึ้นด้วยเช่นกัน จนท่านศาสดากล่าวกับพวกเขาว่า “จงออกไปจากข้าฯ มันไม่เป็นการสมควรที่จะมาขัดแย้งกันต่อหน้าข้าฯ อย่างนี้”

เมื่อพิจารณาด้วยทัศนะดังกล่าวโดยละเอียด จะพบว่าเหล่าเศาะหาบะฮ์ที่มาเฝ้าดูอาการของท่านศาสดา คือลฺยา คงจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ท่านศาสดาสั่ง ท่านอุมัรจึงกล่าวกับพวกเขาว่า “อาการป่วยของท่านเทียบหนักเหลือเกิน และพวกท่านทั้งหลายก็มีอัล-กูรอ่านยึดถืออยู่แล้ว...”

ท่านศาสดาเป็นบุรุษที่สามและเหล่าเศาะหาบะฮ์เป็นบุรุษที่สอง ท่านอุมัรมิได้โต้ตอบโดยตรงกับท่านศาสดา ถ้าสิ่งที่ท่านอุมัรแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งที่ไม่บังควรและเป็นความผิดแล้ว ท่านศาสดา คือลฺยา จะเป็นคนแรกที่ตักเตือนท่านอุมัรเอง สุดท้ายท่านศาสดาได้ให้เศาะหาบะฮ์เหล่านั้นออกจากบ้านเมื่อพวกเขาโต้เถียงขัดแย้งกันด้วยเสียงอันดัง ซึ่งเป็นกิริยาที่ไม่สมควรจะแสดงออกต่อหน้าท่าน อนึ่งทัศนะนี้ระบุอย่างชัดเจนว่าผู้ที่มาเฝ้าดูอาการของท่านนั้นถูกไล่ออกไปเพราะการเถียงกันด้วยเสียงดัง พวกเขาเถียงกันเอง มิได้ขึ้นเสียงต่อท่านศาสดาตามที่พวกชีอะฮ์ใส่ความแต่ประการใด

จากเหตุการณ์ตอนนี้แสดงว่า ท่านอุมัรอยู่เฝ้าท่านศาสดาตอนนั้นด้วย มีแต่ท่านอุมัรนี้แหละที่เชื่อว่าท่านศาสดา คือลฺยา พยายามพูดกับเหล่าเศาะหาบะฮ์ทั้ง ๆ ที่ท่านอยู่ในอาการป่วยอย่างหนักจนน่าเป็นห่วงเป็นอย่างยิ่ง และแม้ว่าท่านศาสดาจะไม่มีคำสั่งเสียเพิ่มเติมในตอนนั้น อัล-กูรอ่านที่บรรดาเศาะหาบะฮ์มีอยู่ก็เพียงพอแล้วที่จะเป็นเครื่องชี้นำมิให้หลงทาง

ความจริงเรื่องที่ยกขึ้นมากล่าวนี้มีความแปลกอยู่บ้าง ถ้าท่านศาสดา คือลฺยา ขอกระดาษและหมึกเพื่อเขียนเอกสารฉบับหนึ่ง เพื่อคุ้มครองอุมมะฮ์มุสลิมมิให้หลงทางภายหลังท่านจากไปแล้ว สิ่งที่น่าสงสัยก็คือว่า ทำไมท่านอุมัร

ถึงได้กล้าแสดงความคิดเห็นออกไปว่า ‘อัล-กูรอ่านั้นเพียงพอสำหรับ
พวกเราแล้ว’

ก่อนที่จะศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้ ขอให้เราจดจำข้อเท็จจริงต่อไปนี้คือ

1. การป่วยของท่านศาสดาเป็นระยะเวลาราว 13 วัน
2. ท่านศาสดา คือลา ออกปากขอกระดาดและหมักในวันพฤหัสบดีอย่างแน่นนอน ดังปรากฏในบันทึกของท่านอิมามบุคอรีและมุสลิม อีกสี่วันต่อมาคือในวันจันทร์ ท่านก็สิ้นชีวิต **ในช่วงนี้เวลานี้จะมีใครสามารถขัดขวางมิให้ท่านเขียนคำสั่งเสียดังกล่าวได้ทุกระยะหรือ**

3. ไม่ปรากฏว่ามีรายงานบ่งบอกว่าท่านศาสดา คือลา มีจิตใจว่าวุ่นในระหว่างที่ท่านล้มป่วยอันเนื่องมาจากอาการเจ็บป่วยอย่างหนักของท่าน

4. เรื่องนี้มีอยู่ว่าท่านศาสดา คือลา ขอต่อบรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านให้ไปนำเอากระดาดและหมักมาให้แก่ท่าน แต่ในบรรดาเศาะหาบะฮ์เหล่านั้น ไม่มีใครสักคนที่รายงานเรื่องนี้ นอกจากท่านอับดุลลอฮ์ อิบน์ अबباس เท่านั้น

5. ตัวผู้รายงานเรื่องดังกล่าว มิได้อยู่ในเหตุการณ์ตอนนั้นด้วย อิมามอัล-ฮาฟิซ อะหมัด อิบน์ ฮัดฎาร อัล-อัศกาลานี กล่าวไว้ในหนังสือ ฟิตฮุล บาร์ เล่ม 1 หน้า 169 ว่า ท่านอิบน์ अबباسอ้างเรื่องนี้ขึ้นมาจากบุคคลอื่น

สิ่งที่ควรจะกล่าวไว้ ณ ที่นี้ก็คือ ท่านศาสดา คือลา ยังมีชีวิตอยู่ต่อจากเหตุการณ์นั้นอีก 4 วัน ในระหว่างนั้นอาการของท่านก็ดีขึ้น จนแม้กระทั่งท่านอนุบักรเองยังเบาใจขึ้น ท่านได้ปลีกตัวกลับไปเยี่ยมบ้านของท่านซึ่งอยู่ไกลจากบ้านของท่านศาสดามาก นี่ก็แสดงว่าท่านศาสดา คือลา มีโอกาสที่จะทำใน

สิ่งที่ท่านเห็นว่าจำเป็น เพื่อเป็นการสังคายนาและเป็นข้อแนะนำสำหรับอุมะฮะยูของท่าน

จากบันทึกของนักประวัติศาสตร์หลายท่านเช่น ท่านอิบน อีสหาก ปรากฏรายงานว่าในระหว่างที่ท่านรสุล คือลฯ ล้มป่วยนั้น ท่านไปยังมัสยิดสองครั้งด้วยกัน ครั้งแรกเมื่อท่านนั่งลงบนมิมบร์แล้ว ท่านได้ขอดุอาอ์ให้กับบรรดาผู้ที่ร่วมรบในสงครามอุหุด ท่านยังได้ขอให้อัลลอฮ์ คุบหา อภัยโทษให้พวกเขาอยู่เป็นเวลานาน ต่อจากนั้นท่านได้กล่าวว่า *“อัลลอฮ์ คุบหา ทรงให้บ่าวคนหนึ่งของพระองค์เลือกเอาระหว่างโลกนี้กับสิ่งที่อยู่ ณ พระองค์และเขา (บ่าวของอัลลอฮ์) ได้เลือกเอาประการหลัง”* ท่านอนุบักรทราบดีว่าท่านรสุล คือลฯ กำลังพูดถึงตัวท่านเอง ท่านอนุบักรจึงร้องไห้และกล่าวว่า *“ขออย่าให้เป็นเช่นนั้น พวกเราและลูกหลานของเราจะยอมเป็นค่าไถ่ (ยอมเสียสละ) ให้กับท่าน”* ท่านรสุลตอบว่า *“สงบใจไว้อนุบักร”* ท่านยังกล่าวอีกว่า *“จงดูประตูเหล่านี้ที่เปิดออกมายังมัสยิด และจงปิดมันนอกจากบานหนึ่งจากบานของอนุบักร เพราะฉันทราบว่าไม่มีใครที่เป็นเพื่อนที่ดีกว่าสำหรับฉันนอกจากเขา”*

อีกวาระหนึ่งท่านรสุล คือลฯ ออกจากบ้านไปยังมัสยิดเมื่อทราบว่าประชาชนลี้เลที่ จะเดินทัพออกไปตามคำสั่งของท่านภายใต้การนำทัพของท่านอุสามะฮ์ บิน ซัยด์ซึ่งเป็นเด็กอายุเพียง 17 ปี ขณะนั้นท่านรสุล คือลฯ ยังป่วยอยู่ แต่ท่านเห็นความจำเป็นที่จะต้องออกไปเตือนสติประชาชน ขณะนั้นประชาชนกำลังวิพากษ์วิจารณ์ภาวะผู้นำของอุสามะฮ์อยู่ ท่านรสุล คือลฯ กล่าวว่า *“โอ้ มนุษย์ทั้งหลาย จงรีบจัดทัพของอุสามะฮ์ออกไป เพราะถึงแม้พวกท่านจะวิพากษ์วิจารณ์ความเป็นผู้นำของเขา เท่ากับพวกท่านได้วิพากษ์วิจารณ์*

ความเป็นผู้นำของบิดาของเขาก่อนเขาด้วย เขามีความเหมาะสมกับการ
บังคับบัญชากองทัพเท่ากับบิดาของเขา'

เหตุการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ถ้าท่านรูล คือลา สามารถออกจาก
บ้านไปยังมัสญิดได้ในสองสถานการณ์นั้น ท่านย่อมสามารถที่จะผลักดัน
ให้มีการบันทึกคำสั่งเสียของท่านได้อย่างแน่นอน ยิ่งถ้าเป็นเรื่องการ
แต่งตั้งเคาะลีฟะฮ์หรืออิมามด้วยแล้ว ใครเล่าจะสามารถขัดขวางท่าน และ
แน่นอนที่สุดท่านย่อมจะได้รับการสนับสนุนจากพระองค์อัลลอฮ์ ศุภฯ อย่าง
แน่นอน

คำถามยังเกิดขึ้นอีกว่า ทำไมท่านรูล คือลา จึงต้องให้มีการบันทึก
คำสั่งเสียอีก ในเมื่อท่านได้ประกาศ (ตามการตีความและคำอ้างของฝ่ายชีอะฮ์)
แต่งตั้งท่านอะลี รอฎิ แล้วที่เมาะดีรุ คุม ต่อหน้าบรรดาเคาะทาบะฮ์จำนวน
เกือบแสนคน ถ้าในวันที่ 18 เดือนซุลฮิจยะฮ์นั้นท่านรูลประกาศแต่งตั้ง
ท่านอะลีเป็นเคาะลีฟะฮ์จริง ๆ ตามคำกล่าวอ้างแล้ว ท่านรูลคงจะไม่กล่าวคำว่า
'.....เพื่อพวกท่านจะได้ไม่หลงทางหลังจากนั้น' เพราะคำพูดดังกล่าวเหมือนกับว่า
เรื่องนั้นเป็นเรื่องที่ท่านยังไม่เคยแจ้งให้บรรดาเคาะทาบะฮ์
ของท่านทราบมาก่อนเลย'

เพราะเหตุนี้จึงมีอุลามะฮ์บางท่านตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับคำอ้างอิง
ดังกล่าวของท่านอิบน อับบาส ⁽¹⁾ ถึงแม้เราจะเชื่อว่าคำอ้างอิงนั้นเป็นความจริง
ก็ตาม แต่เราไม่เข้าใจข้อความดังกล่าวว่าเป็นอย่างอื่น นอกจากจะมีความหมาย
ว่า ท่านอุมัรแสดงความคิดเห็นออกมาด้วยความรู้สึกเป็นห่วงเป็นใยใน

---

(1) หนังสือ อัล-ฟารุค โดยเมาลานา ซิบลี อัล-หุมานี ฉบับภาษาอูรดู หน้า 51

อาการของท่านศาสดา คือลฯ เป็นอย่างมาก จริง ๆ แล้วท่านอุมร์ไม่ต้องการที่จะให้ท่านศาสดาต้องเหนื่อยกายเหนื่อยใจ ขณะที่ท่านกำลังทรมาณเพราะความเจ็บป่วย ท่านอุมร์ทำเช่นนั้นเพื่อแสดงความรักและความศรัทธาในตัวท่านศาสดามากกว่า⁽¹⁾

มีเรื่องหนึ่งที่ท่านอิบนุ กะษีรอ้างจากคำรายงานของอัล-มุอัดตะยูเกี่ยวกับโอวาทสุดท้ายของท่านศาสดา คือลฯ ซึ่งท่านกล่าวว่า ‘ขออัลลอฮ์ศุบทฯ ให้พวกยิวและคริสเตียนพ่ายแพ้ ด้วยเหตุว่าพวกเขาตัดแปลงบรรดาสถานที่ฝังศพของศาสดาทั้งหลายให้กลายเป็นสถานที่บูชา และจะต้องไม่มีศาสนาสองศาสนาอยู่ในแผ่นดินอาหรับอย่างเด็ดขาด’⁽²⁾

ท่านบัยฮากิเพิ่มเติมด้วยประโยคต่อไปนี้เป็น ‘จงดำรงละหมาด และระมัดระวังต่อสิ่งที่ท่านทั้งหลายครอบครอง (หมายถึงทาส)’ ท่านบัยฮากิกล่าวว่านี่คือโอวาทในช่วงท้าย ๆ ที่ท่านศาสดากล่าวก่อนที่จะสิ้นชีวิต ท่านอะลี อิบนุ อบีตอลิบ กล่าวว่า ท่านศาสดา คือลฯ พูดย้ำเกี่ยวกับเรื่องละหมาด การทำทานและการปฏิบัติดีต่อพวกทาสในช่วงเวลาก่อนที่จะสิ้นชีวิต ฉะนั้นจากคำอธิบายที่นำมาประกอบเกี่ยวกับเหตุการณ์ในตอนนั้นจึง สรุปเป็นความคิดได้ว่า ท่านศาสดา คือลฯ อาจจะออกปากขอกระดาดและหมวกเพื่อบันทึกโอวาทและคำสั่งเหล่านั้น อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ยังเป็นเพียงแค่ความเป็นไปได้เท่านั้น

---

(1) มีรายงานว่าท่านหญิงอาอิชะฮ์ รอฎิยา ปฏิเสธเรื่องที่กล่าวอ้างมานี้ และยืนยันว่าท่านรูล คือลฯ ไม่เคยแสดงความต้องการใด ๆ ที่จะให้บันทึกคำสั่งเสียของท่านเลย

(2) อิบนุ กะษีร เล่ม 4 หน้า 471

ก่อนที่จะยุติการถกเถียงอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีข้อสังเกตประการหนึ่งที่จำเป็นจะต้องกล่าวไว้ ณ ที่นี้ก็คือ ทะดิษนี้ท่านอินบ อับบาสเป็นผู้รายงานและท่านผู้นี้แหละที่เป็นที่เคารพยกย่องของพวกชีอะฮ์ ท่านเรียกผู้ที่ชุมนุมอยู่ในบ้านของท่านศาสดา คือลา ว่า ‘อะหฺลุลบัยตุ’ หนังสือซุมมะหฺตะดัยตุ (ในที่สุดข้าพเจ้าก็ได้รับทางนำ) ฉบับแปลเป็นภาษาไทย หน้า 94 แปล��ดิษนี้ได้ว่าว่า “....ฝ่ายอะหฺลุลบัยตุเลยมีความเห็นแตกแยกกันและทะเลาะกันเอง ฝ่ายหนึ่งเห็นพ้องกับสิ่งที่ท่านศาสดากล่าว แต่อีกฝ่ายหนึ่งสนับสนุนความเห็นของท่านอุมัร เมื่อการอภิปรายรุนแรงยิ่งขึ้น และมีเสียงดังขึ้น ท่านศาสดาแห่งอัลลอฮ์ได้กล่าวแก่พวกนั้นว่า ปล่อยให้ข้าอยู่คนเดียวเกิด”⁽¹⁾

ประเด็นที่ยากจะให้พิจารณาก็คือว่า ใครคืออะหฺลุลบัยตุกันแน่ แน่นอนที่สุดตามรายงานของอินบ อับบาส ช่างดันเท่ากับปฏิเสธว่าอะหฺลุลบัยตุมิได้จำกัดเฉพาะท่านอะลี ท่านหญิงฟาติมะฮ์ ท่านหะซัน ท่านฮุสเซน รอฎิฯ และท่านศาสดา คือลา อย่างแน่อน เพราะท่านอะลี ฟาติมะฮ์ หะซัน และฮุสเซน (ทั้งสองคนหลังยังเด็กอยู่เลย) คงจะไม่ทะเลาะกันต่อหน้าท่านศาสดาอย่างแน่อน และที่สำคัญพวกชีอะฮ์มักจะใช้เหตุการณ์นี้มาพิสูจน์ว่า ผู้ที่ทะเลาะขึ้นเสียงต่อหน้าท่านศาสดาย่อมเป็นผู้ที่ประพฤติไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง (แต่ในสถานที่นั้นมีอะหฺลุลบัยตุอยู่ด้วย)

---

(1) หนังสือซุมมะหฺตะดัยตุ (ในที่สุดข้าพเจ้าก็ได้รับทางนำ) อ้าง��ดิษของท่านอินบ อับบาส ไม่หมดทุกข้อความ ข้อความตอนท้ายของ��ดิษที่ว่า ท่านสั่งให้พวกเขากระทำสามประการด้วยกัน .... ท่านไม่พูดอะไรเกี่ยวกับคำสั่งเสียประการที่สาม หรือท่านพูดถึงเรื่องนี้ แต่พวกเราลืมนไปแล้ว ไม่ได้ถูกนำมาอ้างไว้ด้วย

เพราะฉะนั้นเราจึงพอจะสรุปได้ว่าตามความเข้าใจของท่านอับนอับบาสนั้น อะหฺลุลบัยฺด จะต้องประกอบด้วยวงศาคุณาญาติของท่านศาสดา คือลา ที่มากกว่า 4 คนอย่างแน่นอน

พวกชีอะฮ์ชอบอ้างว่า ในขณะนั้นท่านศาสดา คือลา ต้องการจะสั่งเสีย เรื่องการแต่งตั้งท่านอะลี รอฎิี เป็นเคาะลีฟะฮ์หลังจากท่านสิ้นชีวิตไปแล้ว แต่ก็แปลกที่ตอนท้ายของหะดีษนี้มีข้อความว่า *‘ท่านไม่พูดอะไรเกี่ยวกับคำสั่งเสียประการที่สาม หรือท่านพูดถึงเรื่องนี้ แต่พวกเราลืมมันไปแล้ว’* เป็นไปได้อย่างไรถ้าเรื่องสำคัญขนาดนั้น ทำไมท่านศาสดา คือลา ไม่ไขความออกมา และถ้าเป็นเรื่องตั้งท่านอะลีจริง ๆ แล้ว ทำไมผู้รายงานหะดีษ (ท่านอับนอับบาส) จึงลืมอย่างง่ายดายเสียเล่า ทั้ง ๆ ที่ท่านเป็นผู้ที่สนับสนุนสิทธิในการเป็นผู้นำของสมาชิกในตระกูลบนิ ฮาซิมอย่างแข็งขัน

บทที่ 2

ขณะเตรียมพิธีฝังศพให้กับท่านรสุล ค็อลฯ ที่บ้านของท่าน
ท่านอบูบักร, อุมัร และเศาะหาบะฮ์อีกจำนวนหนึ่งรีบรุดจากไปยังที่
ประชุมของชาวอันศอร และ ณ สถานที่ซึ่งเรียกกันว่า สะกีฟะฮ์นั้น
ท่านอบูบักรได้รับการเลือกให้เป็นเคาะลีฟะฮ์

แต่แล้วชีอะฮ์ก็คัดค้านและโต้แย้งว่า การขึ้นสู่ตำแหน่ง
ของท่านอบูบักรเกิดจากการวางแผนร้ายร่วมกับท่านอุมัรและพรรคพวก
เพื่อยึดตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์จากมือของท่านอะลี อิบน์ อบีตอลิบ และ
ใช้อำนาจธรรมของคนกลุ่มเล็กๆ ปกครองอุมมะฮฺมุสลิมตามอำเภอใจ
เชื่อหรือไม่ ?

สะกึพะฮู บนิสะฮิตะฮู : ความจริงที่ถูกบิดเบือน

เหตุการณ์เกี่ยวกับการประชุมที่สะกึพะฮู (แปลว่า เพ็ง) ของพวกบนิสะฮิตะฮูเป็นเรื่องที่พวกเราไม่ค่อยได้ยินเท่าไรนัก แต่สำหรับคนที่เคยอ่านหนังสือของพวกฮิอะฮูจะพบเรื่องนี้ถูกอ้างอยู่บ่อย ๆ หนังสือเหล่านั้นจะบรรยายว่า เมื่อท่านรสุล คือลา เพ็งจากไปสู่ความเมตตาของพระองค์อัลลฮู ศุบหา นั้น พวกฮิอะฮูจะไล่โคล์เรื่องนี้ว่า มีการแย่งชิงตำแหน่งเคาะลีฟะฮูบัตชีน ประเด็นขัดแย้งเรื่องนี้ ยั้วยวนบรรดาเศาะหาบะฮูที่สนิทที่สุดของท่านรสุล จนคนเหล่านั้นลุ่มหลง ลุกสามเลยเกิด จนกระทั่งศพของท่านรสุล คือลา ถูกปล่อยทิ้งนอนอยู่ในบ้านของท่านโดยไม่มีใครเหลียวแล เพราะพวกเขามัวยุ่งอยู่กับการแข่งขันเพื่อแย่งชิงตำแหน่งผู้นำคนใหม่ของรัฐอิสลามจนไม่มีเวลาร่าง

หนังสือเหล่านั้นสร้างประวัติศาสตร์ขึ้นใหม่ว่า ท่านอับดุลและอุมร์ รอฎิยา มีความรักในทรัพย์สินสมบัติและอำนาจ มากกว่าการจากไปของท่านรสุล คือลา แต่ขณะเดียวกัน ท่านอะลี รอฎิยา และบุคคลอื่น ๆ จากตระกูลฮาซิมเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่รู้สึกกระเทือนไปกับเหตุการณ์อันน่าเศร้านั้น มีเพียงพวกเขาเท่านั้นที่เป็นห่วงเป็นใยต่อการสูญเสียญาติและผู้นำของพวกเขาจริง ๆ ไม่มีใครเลยที่รักษาน้ำใจของตนเอง นอกจากพวกเขาเท่านั้น และเพราะเหตุนี้ พวกเขาจึงไม่มีเวลา ไม่มีแนวโน้มที่จะคิดถึงเรื่องอื่น และไม่คิดที่จะฉวยโอกาสจากสถานการณ์แม้แต่น้อย

ถ้าจะมองกันอย่างผิวเผิน เรื่องที่แต่งเติมขึ้นนั้นดูจะน่าเชื่อถือว่าเป็นความจริง มีชาวสุนนีย์มากมายที่หลงเชื่อการบิดเบือนดังกล่าว และส่วนใหญ่จำนนต่อเอกสาร และตำราประวัติศาสตร์ที่นำมาอ้างโดยปราศจากการพิเคราะห์อย่างรอบคอบ

การศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เป็นบันทึกเหตุการณ์ในระยะแรก ซึ่งเป็นต้นฉบับดั้งเดิมจากนักประวัติศาสตร์ หรือผู้รายงานประวัติศาสตร์จึงมีความจำเป็นสำหรับเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จากการสำรวจเอกสารประวัติศาสตร์อันเก่าแก่พบว่า เริ่มมีการบันทึกเหตุการณ์ที่สะกิบะฮ์ฮุซัยน์อย่างเป็นระบบเป็นครั้งแรกประมาณ ฮ.ศ.150 ตรงกับสมัยปกครองของเคาะลีฟะฮ์ฮุซัยน์ท่านแรกของอาณาจักรอับบาสิยะฮ์ ช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ความบาดหมางและความขัดแย้งทางแนวความคิดระหว่างสุนีย์ - ชีอะฮ์หยั่งรากลึกลงในประชาชาติ

นักประวัติศาสตร์มุสลิมคนสำคัญที่ทำการบันทึกเหตุการณ์ครั้งนั้นอย่างเป็นระบบได้แก่ มุฮัมมัด อิบน์ อิสฮาก อิบน์ ยาซาร์ (มีอายุอยู่ระหว่าง ฮ.ศ. 85-151) บันทึกเรื่องนี้ในหนังสือ **สิเราะฮ์ รุสุลุลลอฮ์** ท่านที่สอง คืออับดุลลอฮ์ มุฮัมมัด อิบน์ สะอ์ด (มีชีวิตอยู่ระหว่าง ฮ.ศ. 168-230) แต่งหนังสืออ้างอิงทางประวัติศาสตร์ชื่อ **กิตาบ อัต-ตะบาเกอฮ์ อัล-กะบิร** ท่านที่สามคือ อะหมัด อิบน์ ยะฮฺยา อิบน์ ญะบิร อัล-บะลาดูรียฺ (ตายใน ฮ.ศ.279) ท่านที่สี่คือ อิบน์ วาดีฮ์ อัล-ยะกูบี (ตายใน ฮ.ศ. 284) และท่านที่ห้าคือ มุฮัมมัด อิบน์ ญะรียฺ อัต-ตะบารียฺ (ตายใน ฮ.ศ. 311)

หนังสือ **‘จุดกำเนิดและพัฒนาการยุคต้นของชีอะฮ์อิสลาม’** เขียนโดย ลัยยิด ฮุสเซน เอ็ม ญุฟรี่ (พิมพ์ที่เมืองกุม, อิหร่าน ค.ศ. 1976) จำแนกสำนักความคิดของนักประวัติศาสตร์ทั้งห้าเอาไว้ว่า อิบน์ อิสฮาก, อัล-ยะกูบี มีแนวสนับสนุนความคิดของชีอะฮ์ ส่วนอิบน์ สะอ์ด และอัล-บะลาดูรียฺ สนับสนุนแนวทางของสุนีย์ ส่วนที่กล่าวว่า อัต-ตะบารียฺ เป็นสุนีย์นั้น เรื่องนี้ดูจะเป็นการสรุปที่ผิดพลาดของลัยยิด ฮุสเซน เพราะบรรดานักปราชญ์ฝ่ายสุนีย์

เองมีความคิดเห็นว่า อัต-ตะบารีย์เป็นชื่อะฮุมากกว่า

ตามบันทึกของอิบนุ อิสฮากปรากฏรายงานจากท่านอัช-ชูษุรีย์และ
อับดุลลอฮ์ อิบนุ กะอ์บ์ อิบนุ มาลิก จากอับดุลลอฮ์ อิบนุ อับบาสว่า ในวันนั้น
อะลีออกมาจากบ้านของท่านรสุล ผู้คนจึงเข้าไปรุมถามเขาว่า 'ท่านรสุล
เป็นอย่างไรบ้าง' และเขาตอบว่า 'ขอซูโกร (ขอขอบคุณ) ต่ออัลลอฮ์ท่านมีอาการ
ดีขึ้นแล้ว' อับบาสจับมือของเขา (อะลี) แล้วกล่าวว่า 'อะลี สามคืนนับจากนี้ไป
เจ้าจะกลายเป็นทาสคนหนึ่ง ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮ์ว่า ดูจากสีหน้าของ
ท่านรสุล ฉันรู้สึกถึงความตาย (ที่ท่านจะต้องประสบ) เหมือนกับที่ฉันมี
ความรู้สึกอย่างนี้จากสีหน้าของบรรดาลูก ๆ ของอับดุลมุตตอลิบ ⁽¹⁾ ดังนั้น
ขอให้เราไปยังท่านรสุล ถ้าอำนาจการปกครองจะตก อยู่กับพวกเรา เราก็จะ
ได้ทราบ เรื่องนี้ และถ้าอำนาจการปกครองนั้นจะได้แก่ผู้อื่น พวกเราก็จะได้
ขอร้องให้ท่านกำชับประชาชนให้ปฏิบัติต่อพวกเราด้วยดี' อะลิตอบว่า 'ขอสา
บานต่ออัลลอฮ์ ฉันจะไม่ (ทำเช่นนั้นเพราะ) ถ้าท่านรสุลไม่ยอมให้อำนาจ
การปกครองแก่พวกเรา ภายหลังจากท่านแล้ว จะไม่มีใครนำมันมาให้
แก่พวกเราได้'

นี่คือบันทึกเหตุการณ์ก่อนการประชุมที่สะกีฟะฮ์ซึ่งสัยยิด ฮุสเซน เอ็ม ญุฟรี
ไม่กล้าคัดลอก ลงในหนังสือ 'จุดกำเนิดและพัฒนาการยุคต้นของชื่อะฮุมอิสลาม'
ของเขา ทั้ง ๆ ที่เขาคัดลอกส่วนอื่น ๆ ของบันทึกอิบนุ อิสฮากลงตีพิมพ์อย่าง
ยืดยาว พร้อมกับแสดงความคิดเห็นว่า 'วิธีการที่ดีที่สุดในการประกอบเหตุการณ์'

---

(1) ท่านอับบาส รอฎิฯ รู้จักอาการของคนในตระกูลนุสไซมว่ามักจะเป็นเช่นไร โดย
เฉพาะคนที่มีการเพียบหนักในสายตระกูลของท่าน

ต่าง ๆ ที่สะกิดพะยู่เข้าด้วยกันนั้น ได้แก่การอาศัยอิน อีสทากเป็นพื้นฐาน' (หนังสือจุดกำเนิดฯ หน้า 41)

สาเหตุที่นักเขียนชื่อะฮฺร่วมสมัยไม่กล้าคัดลอกรายงานดังกล่าวให้ผู้อ่านทั้งหลายได้วิเคราะห์นั้นก็เพราะว่า เหตุการณ์ดังกล่าวสวนทางกับข้ออ้างของพวกชื่อะฮฺโดยสิ้นเชิง รายงานนี้เปิดเผยให้เห็นว่ามุสลิมกลุ่มแรกที่พูดคิดและมีความปรารถนาเกี่ยวกับอำนาจการปกครองนั้นได้แก่ คนในตระกูลบนิฮาซิมเอง ด้วยเหตุนี้ เราจึงสามารถกล่าวได้ว่า เท่าที่มีเอกสารทางประวัติศาสตร์บันทึกไว้ คนในตระกูลบนิฮาซิมเป็นมุสลิมกลุ่มแรกที่นำปัญหาการปกครองสืบต่อจากท่านรสุล ค็อลฯ มาพูดกัน นอกจากนี้ รายงานดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่า เรื่องการประกาศแต่งตั้งท่านอะลี รอฎิฯ ให้เป็นเคาะลีฟะฮฺหรืออิมามโดยท่านรสุล ค็อลฯ นั้นยังไม่ใช่ที่รับรู้ของคนในตระกูลบนิฮาซิม แม้แต่ท่านอับบาสยังไม่เอ่ยถึงประเด็นดังกล่าวเลย ไม่ว่าจะเป็นเผ่าเคาะลิดฺ คุม หรือการทำพินัยกรรมก็ดี ยิ่งท่านอะลี รอฎิฯ ด้วยแล้ว ดูจะตะขิดตะขวงใจแม้แต่จะไปถามท่านรสุล ค็อลฯ ว่า ท่านจะมอบอำนาจการปกครองให้แก่ใคร จะมอบให้แก่พวกคนในตระกูลบนิฮาซิมหรือไม่ นี่แหละคือคุณลักษณะอันประเสริฐของคนที่มีอิมาน (ศรัทธา) และตักวา (ยำเกรง) ต่อพระองค์อัลลอฮฺ ศุบหา อย่างท่านอะลี รอฎิฯ โดยที่เขาจะไม่มี ความอยากหรือโลภในตำแหน่งใด ๆ นอกเสียจากว่าอัลลอฮฺและรสุลประสงค์ และกำหนดให้กับเขา ถ้าท่านอะลี รอฎิฯ เคยได้รับการแต่งตั้งจริงดังข้ออ้างของพวกชื่อะฮฺแล้ว ท่านก็คงจะไม่มีปฏิกิริยาสนองตอบข้อเสนอของท่านอับบาส รอฎิฯ ไปในลักษณะเช่นนั้น ในกรณีนั้น ท่านคงจะกล่าวว่า 'สูงลิ้มการ

แต่ตั้งที่เกาะติรุ คุมไปแล้วหรือ เรื่องนี้ชัดเจนอยู่แล้ว ไม่จำเป็นจะต้องไปถามท่านรูล คือลา อีกแล้ว' แต่ท่านก็ไม่กล่าวเช่นนั้นออกมา

เราเชื่อในรายงานตอนนี้ก็เพราะว่า ท่านอับดุลลอฮ์ อิบน์ อับบาส เป็นผู้รายงานเรื่องนี้ ท่านเป็นคนในตระกูลบনীฮาศิม เป็นลูกพี่ลูกน้องของท่านอะลี รอฎิเาเอง นอกจากนี้เรื่องนี่ยังปรากฏในหนังสือหะดีษของท่านอิมาม บุคอรี บทที่ว่าด้วยการล้มป่วยของท่านรูล คือลา และในหนังสือฟิதหุลบารีย์ (หนังสืออธิบายหะดีษในอัล-บุคอรี) เรียบเรียงโดยท่านอัล-ทาฟิซ อบุลฟิฏลี ชะฮาบุดดีน อะหมัด อิบน์ อะลี อิบน์ ฮัจญ์รุดด้วยเช่นกัน

ต่อมาอิบน์ อิสฮากได้รายงานถึงต้นกำเนิดของการประชุมที่สะกีฟะฮ์ บนีสะอิดะฮ์ให้เราทราบ ดังใจความว่า เมื่อท่านรูลสิ้นชีวิตลง พวกอันศอรนี้ได้ชุมนุมกันอยู่รอบ ๆ สะอัด อิบน์ อุบาดะฮ์ ที่สะกีฟะฮ์ (เพิง) ของบนีสะอิดะฮ์ ส่วนอะลี, อัซ-ซุเบร บิน อัล-เอวาม และดอลหะฮ์ อิบน์ อุบัยดุลลอฮ์ ได้แยกตัวเองอยู่ในบ้านของฟาติมะฮ์ ขณะที่พวกมุฮาญีรีนที่เหลือได้ชุมนุมกันอยู่กับอบูบักร มีอุลัยด อิบน์ ฮุदैยร์ และบ努อับดุลอัชฮาลอยู่ด้วย แล้วก็มีบางคนมายังอบูบักรและอุมร์ แจ้งให้พวกเขาทราบว่า พวกอันศอรนี้ได้ชุมนุมกันอยู่รอบ ๆ สะอัดที่สะกีฟะฮ์ บนีสะอิดะฮ์ 'ถ้าท่านต้องการได้การบังคับบัญชาประชาชน ดังนั้นจงดำเนินการเสียก่อนที่การกระทำของพวกเขาจะร้ายแรงขึ้น' ตอนนี (มัยยิดของ) ท่านรูลยังคงอยู่ในบ้านของท่าน การเตรียมพิธีฝังศพยังไม่เสร็จสมบูรณ์และครอบครัวของท่านก็ปิดประตูบ้านแล้ว อุมร์กล่าวว่า 'ฉันพูดกับอบูบักรว่า ขอให้เราไปหาพี่น้องชาวอันศอรของเรา เหล่านี้กันเถอะ เพื่อดูว่าพวกเขากำลังทำอะไร'

ประเด็นที่อยากจะเน้น ณ ที่นี้ก็คือ ข้อความที่ระบุว่าท่านอะลี อัซ-ซุเบร

และตอลหะฮฺ รอฎิฯ ไปรวมตัวกันอยู่ที่บ้านของท่านหญิงฟาติมะฮฺ รอฎิฯ ในเวลาเดียวกันกับที่ชาวอันศอรชุมนุมกันอยู่ที่สะกีฟะฮฺ ตามบันทึกของท่านอับนุฮิสาทาบบรรยายสถานการณ์ตอนนั้นด้วยคำว่า 'ได้แยกตัวเอง' และคำว่า 'พวกมุฮาญิรีนที่เหลือ' แสดงให้เห็นว่าท่านอะลี รอฎิฯ ผู้สนับสนุนของท่านและคนในตระกูลบะนีฮาซิมได้ปลีกตัวออกจากประชาชนหรือเหล่าเศาะหาบะฮฺที่เฝ้าอยู่ที่บ้านของท่านรสุล คือลฯ ในเวลาช่วงเดียวกันยังมีคนอีกส่วนหนึ่งคือชาวมุฮาญิรีนที่เหลือจับกลุ่มอยู่กับท่านอับูบักร

การวิเคราะห์ว่ามุสลิมเหล่านั้นแตกแยกออกเป็นกลุ่มการเมืองสามกลุ่มที่ต่างก็ต่อต้านซึ่งกันและกัน ออกจะเป็นการลงความเห็นที่เกินความเป็นจริงสิ่งที่เป็นไปในเวลานั้นก็คือ การจับกลุ่มและการชุมนุมอันเนื่องมาจากการสนิทสนมและความใกล้ชิดของส่วนบุคคล แต่ทั้งนี้อาจจะมีพื้นฐานบางอย่างร่วมกัน เช่น ความเป็นญาติ หรือมาจากตระกูลเดียวกัน การเป็นเผ่าเดียวกัน หรือมาจากท้องถิ่นเดียวกัน ดังการประชุมของชาวอันศอรและคนในตระกูลบะนีฮาซิม อย่างลิมว่าบุคคลเหล่านั้นคือ กลุ่มชนที่อัล-กูรานกล่าวว่า 'และบรรดาผู้ที่อยู่ร่วมกับเขา (ท่านรสุล) มีความองอาจต่อพวกปฏิเสธ อ่อนโยนในระหว่างพวกเขาเอง' (48:29) และ 'ดังนั้นเราได้ทำให้พวกเจ้าทั้งหลายเป็นอุมมะฮฺที่ดำเนินสายกลาง เพื่อว่าเจ้าทั้งหลายจะได้เป็นสักขีพยานแก่มนุษยชาติ และรสุล (ศาสนทูต) เองจะเป็นสักขีพยานให้แก่พวกเจ้าทั้งหมด' (2:143) เราไม่เชื่อว่าบุคคลที่อัล-กูรานระบุว่า 'อ่อนโยนในระหว่างพวกเขาเอง' และดำเนินชีวิตโดยยึดหลัก 'สายกลาง' จะเป็นบุคคลที่ตั้งหน้าตั้งตาทำกันขึ้น ต่อต้านและเป็นปฏิปักษ์ต่อกันจนลืมนึกความเป็นภราดรภาพที่ท่านรสุลคือลฯ พร่ำสอนอยู่เสมอ ถ้าหากว่าบุคคลเหล่านั้นขาดขันติธรรม ความอะลุ้มอล่วย

ความเห็นอกเห็นใจต่อกัน การอภัยให้แก่กันและการยอมรับซึ่งกันและกัน ดังความหมายว่า *‘อ่อนโยนในระหว่างพวกเขาเอง’* แล้วไซร้ บุคคลเหล่านี้จะพัฒนาไปเป็นประชาชาติตัวอย่างที่ทำหน้าที่เป็น *‘สักขีพยาน’* แก่มนุษยชาติทั้งหลาย และขณะเดียวกันท่านรสุล คือลา ยังเป็น *‘สักขีพยาน’* ให้กับพวกเขาอีกทอดหนึ่งได้อย่างไร

จากหลักฐานต่าง ๆ ที่เรากล่าวข้างต้น ก่อนการสิ้นชีวิตของท่านรสุล คือลา ท่านไม่ได้สั่งเสียให้ผู้ใดเป็นผู้นำสืบต่อจากท่าน จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่บรรดามุสลิมที่มีชีวิตอยู่ในนครมะดีนะฮ์ขณะนั้น จะจับกลุ่มกันปรึกษาหารือเกี่ยวกับบุคคลที่เหมาะสมที่จะขึ้นมาเป็นผู้นำสืบต่อจากท่านรสุล คือลา และการจับกลุ่มนั้นก็เกินไปตามความสัมพันธ์และพื้นฐานทางธรรมชาติของพวกเขา การที่พวกเขาปรึกษาหารือในเรื่องนี้มันผิดตรงไหน บุคคลที่ประกอบเป็นประชาชาติสายกลาง เป็นแบบอย่างและสักขีพยานแก่มนุษยทั้งหลายที่ท่านรสุล คือลา ฝึกอบรมขึ้นมา ไม่มีอารยธรรมและความเจริญเพียงพอกับการปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องผู้นำของตนเองกระนั้นหรือ

ถ้าหากว่าพวกชีอะฮ์ดำหนิและประณามบุคคลที่จับกลุ่มอยู่กับท่านสะอัด อิบน์ อุบาดะฮ์ที่สะกีฟะฮ์ (โปรดสังเกตว่า ตามรายงานที่กล่าวมา ขณะนั้นชาวอันศอร นำเรื่องผู้นำมาปรึกษาหารือกันแล้ว) หรือที่จับกลุ่มอยู่กับท่านอับบากรอฎีฮ์ ว่าเป็นพวกที่กระหายได้อ่านางและอิทธิพลทางโลก เป็นกลุ่มคนที่น่าประณามแล้ว ท่านจะว่าอย่างไรกับกรณีการชุมนุมกันของคนในตระกูลบนีฮาซิมที่บ้านของท่านหญิงฟาติมะฮ์ รอฎีฮ์ นอกจากนี้ยังมีคำถามเกิดขึ้นตามมาว่า ใครกันแน่ที่อยู่เฝ้าและจัดการศพของท่านรสุล คือลา ขอให้ท่านทั้งหลายทบทวนคำว่า *‘ตอนนี้’ (มัยยิดของ)* ท่านรสุลยังคงอยู่ในบ้านของท่าน

การเตรียมพิธีฝังศพยังไม่สมบูรณ์และครอบครัวของท่านก็ปิดประตูบ้านแล้ว

เราทราบว่ามีกรกล่าวหาว่า ท่านอนุบักรและอุมร์ รอฎิฯ ตลอดจนท่านอนุ อุบัยดะฮฺ อิบน์ อัล-ญุรรอหฺ และเศาะหาบะฮฺคนอื่น ๆ อีกบางคนไม่ได้อยู่ร่วมจัดการศพของท่านรสุล คือลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอนุบักรและท่านอุมร์ได้จับมือกันสร้างสมอำนาจและอิทธิพลในหมู่เศาะหาบะฮฺ คนกลุ่มนี้ได้วางแผนกันไว้ล่วงหน้าที่จะช่วงชิงอำนาจการปกครองมาเป็นของพวกเขา

ปรากฏตามบันทึกของอัด-ตะบารีย์ (เล่ม 1 หน้า 1683) กล่าวเอาไว้ว่า หลังจากท่านอนุบักรยืนยันเรื่องการระฟาด (การลั่นซีริต) ของท่านรสุล คือลา ต่อประชาชนที่มาเฝ้าอยู่ที่บ้านของท่านรสุลแล้ว ท่านอนุบักร อุมร์และอนุ อุบัยดะฮฺ รอฎิฯ ได้ไปยังบ้านหลังหนึ่ง ตามรายงานไม่ได้ระบุว่าเป็นบ้านของใคร เพียงคาดคะเนว่า คงจะเป็นบ้านของท่านอนุ อุบัยดะฮฺเอง ในระหว่างนั้นเกิดมีคนเข้ามาขัดจังหวะ และแจ้งให้เศาะหาบะฮฺทั้งสามทราบว่าชาวอันศอรซุมมุมกันอยู่ที่สะกีฟะฮฺ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการณ์เลวร้ายอุบัติขึ้น เศาะหาบะฮฺทั้งสามจึงตัดสินใจเดินทางไปยังสะกีฟะฮฺในทันที ⁽¹⁾

เกี่ยวกับสถานที่อยู่ของท่านอนุบักรและอุมร์ รอฎิฯ ก่อนที่จะไปยังสะกีฟะฮฺนั้น เราทราบจากรายงานของท่านอนุ ยะฮฺลา ในหนังสือฟัตหุลบารีย์ (เล่ม 7 หน้า 23) ระบุเอาไว้ว่าพวกเขาอยู่ที่บ้านของท่านรสุล คือลา อย่างชัดเจน มิใช่การคาดคะเนด้วยความไม่แน่ใจของอัด-ตะบารีย์ รายงานดังกล่าวระบุว่า

---

(1) สัยยิด ฮุสเซน เอ็ม ญุฟรี, อ้างแล้ว, หน้า 45

‘อุมัรรายงานว่ ขณะทีพวกเขาำลังนั่งอยู่ภายในบ้านของท่านรูล คือลา เกิดมีคนตะโกนเข้ามาจากข้างหลังกำแพงว่ ‘ไอ้ท่านอุมัร อิบน์ คือตตอบ โปรตออกมาเร็ว’ ฉันทล่าวว่ ‘จงอย่ารบกวนพวกเขา พวกเขาำลังยุ่งอยู่กับการฝังศพของท่านรูล’ ชายคนนั้นล่าวว่ ‘เกิดเหตุร้ายแรงขึ้นแล้ว ชาวอันศอร่วมชุมนุมกันอยู่ที่สะกีฟะฮฺ บนิสะฮิละฮฺ โปรตไปที่นั่นเดี๋ยวนี้อยู่ มินะนั้นแล้ว พวกเขาอาจจะตัดสินใจทำอะไรลงไป จนลุกลามกลายเป็น สงครามกลางเมืองได้’ ฉันทจึงบอกอบูบักร์ให้ออกไปในทันที

เราได้ประจักษ์จากบันทึกประวัติศาสตร์ข้างต้นแล้วว่า ท่านอบูบักร์และ อุมัร รอฎิฯ ขณะทีกำลังสาละวนอยู่กับการเตรียมพิธีฝังศพของท่านรูล คือลา อยู่ณั้⁽¹⁾ มีชายคนหนึ่งตะโกนเข้ามาจากภายนอกบ้านของท่านรูล

-----

(1) ความจริงเหตุการณ์ที่สะกีฟะฮฺมิได้ยึดเอื้อกันเวลานานแต่อย่างใด เป็นเรื่องที่เล่า เศาะหาบะฮฺสามารถตกลงยอมชอมกันได้ภายในวันเดียว วันรุ่งขึ้นจึงมีการประกาศให้สาธารณะชนได้ทราบและมีการ บัยะฮฺเป็นการทั่วไปที่มัสญิดนบี อิบน์ ฮิสฮาก (หน้า 687-689) ระบว่ หลังจากเสร็จสิ้นการบัยะฮฺที่มัสญิดนบีแล้ว คนทั้งหลายก็กลับมาเตรียมการฝังท่านรูล คือลา ท่านอะลี ท่านอับบาส บุตรชายสองคนของท่านอับบาส อุสามะฮฺ บิน ซัยด์ และชายอีกสองคนเป็นผู้รับผิดชอบอาบนำ้ให้กับมัยยิดของท่านรูล คือลา การเตรียมพิธีฝังเสร็จสิ้นในวันอังคาร แด่แล้วก็เกิดขัดแย้งกันเกี่ยวกับสถานที่ฝังร่างของท่าน ท่านอบูบักร์ รอฎิฯ ล่าวว่ ‘ท่านได้อินท่านรูลกลล่าวว่ ‘*นบีมิ ได้ตาย นอกจากเขาจะถูกฝังในสถานที่ที่เขาตาย*’ คนทั้งหลายจึงอุดหลุมในจุดที่ตรงกับที่นอนของท่านขณะท่านะพาต แล้วประชาชนจึงทยอยกันเข้ามาละหมาดขณะอยู่ให้กับท่านโดยไม่มีผู้ใดเป็นอีมามาบ้ประชาชนละหมาด มีการแบ่งคน เป็นกลุ่ม ๆ เข้ามาละหมาดให้ท่าน กลุ่มแรกเป็นผู้ชาย ผู้หญิงและสุดท้ายคือเด็ก ๆ คืนวันพุธจึงมีการฝังร่างของท่าน ตามรายงานระบว่ มัยยิดของท่านไม่เหมือนกับมัยยิดของคนทั่วไป ในระหว่างอาบนำ้ให้กับมัยยิดของท่าน ท่านอะลี รอฎิฯ ล่าวว่ ‘ท่านเป็นที่รักมากกว่าบิดาและมารดาของฉันทเสียอีก ท่านช่างอ่อนหวานอะไรเช่นนี้ทั้งในยามทีท่านยัง เป็นอยู่และในยามทีท่านตายไปแล้ว’ ซึ่งทำให้เราเข้าใจว่ อัลลอฮฺ สุบฮา ได้ทรงรักษาสภาพมัยยิดของท่านเอาไว้ไม่ให้ เน่าเปื่อยเร็วเหมือนคนทั่วไป ประเด็นทีม่ควรลืมก็คือว่ กว่าประชาชนทั้งหลายที่อยู่ในมะดีนะฮฺจะมาละหมาดให้ ท่านจนหมดนั้น คงต้องกินเวลานานพอสมควร เพราะฉะนั้นเรื่องการประวักรฝังมัยยิดท่านออกไปอีกกระษะหนึ่ง จึงดูเป็นสิ่งที่ม่เหตุผล

แจ้งข่าวการประชุมของชาวอันศอร ณ สะกัพะยุ ให้คนทั้งหลายทราบด้วยเสียง
อันดัง เพราะฉะนั้นคนที่อยู่ภายในบ้านของท่านรสุล คือลาฯ ในขณะที่นั้น จะต้อง
ทราบเรื่องนี้อย่างแน่นอน การที่ท่านอนุบักรและอุมร์ ตลอดจนเศาะหาบะฮ์
บางคนตัดสินใจไปร่วมประชุมหารือกับชาวอันศอรย่อมมีบุคคลมากมายที่ทราบ
เรื่องนี้อย่างไม่ต้องสงสัย ก็ในเมื่อมีคนที่อยู่ในบ้านของท่านรสุล คือลาฯ
ทราบเรื่องนี้แล้ว เราจะลงความเห็นได้อย่างไรว่าเศาะหาบะฮ์เหล่านั้นลอบ
ดำเนินการอย่างลับๆ โดยปิดบังไม่ให้ท่านอะลี รอฎิยา รับทราบ ณ จุดนี้เรา
อยากจะสรุปว่า ท่านอะลี รอฎิยา จะต้องทราบเรื่องที่ท่านอนุบักร อุมร์และ
เศาะหาบะฮ์อื่น ๆ บางท่านเดินทางไปยังสะกัพะยุอย่างแน่นอน ถ้าเช่นนั้น
ท่านอะลีอยู่ภายในบ้านของท่านรสุล คือลาฯ ด้วย และพวกเขาคงจะชักชวน
ท่านอะลีไปด้วย แต่ถ้าท่านอะลีไม่อยู่ ก็เป็นไปได้ที่พวกเขาจะรีบรุดไปโดยไม่
บอกกล่าวให้ท่านอะลีทราบเสียก่อน

การที่เศาะหาบะฮ์เหล่านั้นเคลื่อนไหวในเรื่องนี้ เป็นที่คาดกันว่าพวกเขา
เหล่านั้น (เศาะหาบะฮ์) เกรงว่าถ้าชินปล่อยให้ชาวอันศอรดำเนินการในเรื่อง
ผู้นำตามลำพังแล้ว เหตุร้ายและความไม่สงบภายในอาณาจักรใหม่ที่เพิ่งสถาปนา
ขึ้นโดยท่านรสุล คือลาฯ อาจจะอุบัติขึ้นได้

ต่อจากนั้นท่านอิบนุ อิสฮากได้รายงานต่อไปว่า 'ฉันบอกกับอนุบักรว่า
พวกเราควรไปยังชาวอันศอร พี่น้องของเรา ดังนั้นพวกเราจึงไปยังพวกเขาใน
ขณะที่มีสหายผู้ซื่อสัตย์สองคนพบพวกเรา (ในระหว่างทาง) และบอก
พวกเราเกี่ยวกับการลงความเห็นที่ประชาชนกระทำขึ้น พวกเขาถามเราว่า
พวกเรากำลังไปที่ไหน เมื่อเราแจ้งให้พวกเขาทราบ พวกเขากล่าวว่า ไม่มี
ความจำเป็นที่พวกเราจะไปยังพวกเขา (ชาวอันศอร) และพวกเราจะต้องให้

มีการตัดสินใจของเราเอง ฉัน (อุมร์) กล่าวว่า 'ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ พวกเราจะไปหาพวกเขา' แล้วพวกเขาก็มาพบพวกเขาในเพิงของพวกบَنِีสะอีดะฮ์ มีชายห่มคลุมผ้าอยู่ตรงกลางของพวกเขา พวกเขาตอบคำถามของฉันว่า ชายคนนั้นคือ สะอีด อิบน์ อุบาตะฮ์ และบอกด้วยว่าเขาล้มป่วย ครั้นพวกเรานั่งลงแล้ว โฆษกของพวกเขา ก็กล่าวคำปฏิญาณตัว (ชะฮาดะฮ์) และสรรเสริญอัลลอฮ์ตามที่สมควรจะสรรเสริญพระองค์ จากนั้นเขาได้กล่าวสลับไปว่า 'พวกเราคือผู้สนับสนุนช่วยเหลือของอัลลอฮ์และเป็นกองทหารของอิสลาม โอ้ชาวมุฮายีรีน ท่านคือครอบครัวหนึ่งของพวกเรา มีคณะหนึ่งจากหมู่ชนของท่านได้มาตกลง' (อุมร์) กล่าวว่า 'ดูสิ พวกเขากำลังพยายามตัดพวกเราออกจากต้นกำเนิดของเรา และยื้อแย่งอำนาจบังคับบัญชาไปจากพวกเรา' เมื่อเขาพูดจบลง ฉันต้องการพูดเพราะฉันได้เตรียมคำพูดไว้ในใจของฉันแล้ว ซึ่งจับใจฉันมากทีเดียว ฉันต้องการนำมันออกมา (พูด) ต่อหน้าอูบัยกร เพื่อลดทอนความหยาบกระด้างของเขา (โฆษกชาวอันศอร) แต่อูบัยกรกล่าวว่า 'สงบใจไว้ อุมร์' ฉันไม่ต้องการทำให้เขา (อูบัยกร) โกรธ แล้วเขาก็เป็นผู้พูดขึ้น (แทนพวกเรา) เขาเป็นผู้ที่มีความรู้และมีเกียรติมากกว่าฉัน และขอสาบานต่ออัลลอฮ์ เขาพูดเหมือนกับที่ฉันคิดไว้ (ว่าจะพูด) ไม่ผิดแม้แต่คำเดียว และเขาได้พูดในแบบที่ไม่สามารถเลียนตามอย่างได้ดีกว่าที่ฉันสามารถทำได้เสียอีก

เขา (อูบัยกร) กล่าวว่า 'ที่ท่านพูดถึงความดีทั้งปวงของพวกท่านนั้นก็สมควรอยู่แล้ว แต่บรรดาชาวอาหรับจะยอมรับอำนาจบังคับบัญชาเฉพาะจากเผ่ากุรัยชี่เท่านั้น พวกเขาเป็นชาวอาหรับที่ดีที่สุดแห่งของสายเลือดและภูมิสำเนา'

บะลาดูรียฺ (เล่ม 1 หน้า 582) บันทึกคำกล่าวปราศรัยของท่านอูบัยกร

รอฎิยะห์ เพิ่มเติมว่า ‘เราเป็นหมู่ชนแรกในอิสลาม มีเชื้อสายประเสริฐที่สุด พวกเรายังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกับท่านศาสดา คือลยา มากกว่า พวกท่านคือพี่น้องในอิสลามของเรา และเป็นหุ้นส่วนในศาสนาของพวกเรา พวกท่านช่วยเหลือพวกเรา ปกป้องพวกเราและสนับสนุนพวกเรา ขอพระองค์อัลลอฮ์ได้โปรดประทานรางวัลที่ดีที่สุดของพระองค์ให้แก่พวกท่าน เพราะเหตุนี้พวกเราจึงเป็นผู้ปกครอง (อุมะรอ) ส่วนพวกท่านคือ ผู้มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วย (วุซุรอ) บรรดาชาวอาหรับจะไม่ยอมอ่อนน้อมตัวเอง (ให้กับผู้ใด) นอกจากชนเผ่ากุรอยช์นี้เท่านั้น ที่จริงชนกลุ่มหนึ่งจากพวกท่านทราบดีว่า ท่านศาสดา คือลยา เคยกล่าวว่า ‘บรรดาผู้นำนั้นมาจากพวกกุรอยช์’ (อัลอะอิมมะตุ มิน อัลกุรอยช์) เพราะฉะนั้นขอได้โปรดอย่าแข่งขันกับชาวมุฮายญิรีนพี่น้องของพวกท่านในสิ่งที่อัลลอฮ์ ศุบฮา ได้ทรงประทานให้กับพวกเขา’

อิบนุ อิสฮากรายงานต่อไปว่า ‘(ออบูบักรกล่าวว่า) ฉันจึงขอเสนอหนึ่ง ในชายสองคนนี้ จงยอมรับคนที่พวกท่านพอใจ’ กล่าวแล้วเขาก็จับมือของฉัน และของออบู อุบัยดะฮ์ อิบนุ อัล-ญุรรอหฺ ซึ่งนั่งอยู่ระหว่างกลางพวกเรา (ระหว่างออบูบักรกับอุมัร) ‘สิ่งที่เขาพูดมา ไม่มีสิ่งใดทำให้ฉันไม่พอใจมากกว่านั้น (อุมัรไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของออบูบักรในเรื่องนี้) ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ถ้าไม่เป็นบาปแล้ว ฉันน่าจะก้าวออกไปข้างหน้า และให้คนอื่นบนันศีรษะของฉัน ดีเสียกว่าจะปกครองเหนือประชาชนซึ่งหนึ่งในนั้นได้แก่ออบูบักร’

ในหนังสือของยะกูบียฺ (เล่ม 2 หน้า 123) ระบุว่า ‘(ออบูบักรกล่าวว่า) ชาวกุรอยช์มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับมุฮัมมัด คือลยา มากกว่าพวกท่าน นี่คือนุมัร อิบนุ ค็อตตอบ ซึ่งเป็นผู้ที่ท่านศาสดาของดออาอิ์ให้ว่า ‘โอ้อัลลอฮ์ โปรดให้อิमानของเขามั่นคง’ และอีกคนหนึ่งได้แก่ออบู อุบัยดะฮ์ ซึ่งเป็นผู้ที่ท่าน

ศาสตาประกาศว่าเป็น ‘ผู้ที่ไว้วางใจได้ดีที่สุดของอุมมะฮฺ’ จึงเลือกคนใดคนหนึ่ง
ที่พวกท่านชอบ และจงบัยอะฮฺให้กับเขา แต่คนทั้งสองปฏิเสธแล้วกล่าวว่า ‘เรา
ไม่สามารถถือสิทธิพิเศษเหนือท่านได้ ท่านคือผู้ติดตามของท่านศาสตา
คือลาและเป็นคนที่สองในสองคน (เมื่อครั้งท่านศาสตาอพยพและได้หลบ
พวกมุชริกีนไปอยู่ในถ้ำแห่งหนึ่ง)’ ตรงจุดนี้บะลาตุรียมีรายงานเสริม (เล่ม 1
หน้า 582) ว่า เมื่ออบูบักร์เสนอชื่อของอุมร์แล้ว อุมร์ถึงกับอุทาน (ด้วย
ความไม่เห็นด้วยอย่างรุนแรงขึ้นว่า) ‘ขณะที่ท่านยังอยู่กระนั้นหรือ (อุมร์
ยอมรับไม่ได้อย่างเด็ดขาด) ใครจะสามารถเบียดท่านออกไปจากตำแหน่ง
ของท่านที่ท่านรูล คือลา มอบหมายให้ท่านได้กระนั้นหรือ’ ส่วนยะกูบีย
(เล่ม 2 หน้า 123) รายงานว่า อบู อุบัยดะฮฺกล่าวว่า ‘ไอ้ชาวอันศอรพวกท่าน
คือชนหมู่แรกที่ช่วยเหลือ (อิสลาม) เพราะฉะนั้น จงอย่าเป็นคนแรกที่
ผิดเพี้ยนและเปลี่ยนแปลง’

บันทึกของยะกูบียรายงานต่อไปว่า จากนั้นอับดุลเราะหฺมาน บินอาฟุได้
ยืนขึ้นกล่าวว่า ‘พวกท่านก็มีข้อดีของพวกท่าน แต่พวกท่านไม่มี (บุคคล) ที่
เหมือนกับอบูบักร์ อุมร์และอะลี (ในหมู่พวกท่าน)’ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ชาวอันศอร
คนหนึ่งคือ อัล-มุญริฏ์ อิบน์ อรฺกอม ได้กล่าวว่า ‘เราไม่ได้ปฏิเสธคุณความดีที่
ท่านกล่าวถึง แท้จริงในหมู่พวกท่านนั้นมีบุคคลหนึ่งที่ไม่มีความสามารถ
โต้แย้งได้เลย ถ้าเขาปรารถนาที่จะได้อำนาจบังคับบัญชาแล้ว และชาย
คนนั้นก็คือ อะลี อิบน์ อบีตอลิบ’

ณ จุดนี้เราไม่แปลกใจแต่ประการใดที่นักประวัติศาสตร์ชีอะฮฺอย่าง
ยะกูบียจะบันทึกเรื่องนี้ไว้ เรามิได้ปฏิเสธความเป็นไปได้ในเรื่องนี้ แน่نون

ท่านอะลี รอฎิยา ย่อมที่จะเป็นบุคคลที่หลายคนในสมัยนั้นเคารพยกย่องและ
เลื่อมใส แต่ประเด็นที่อยากจะให้ท่านทั้งหลายพิจารณาก็คือ อัล-มุญริมิได้อ้าง
ถึงเรื่องที่เหมาะสมและสมควรและการแต่งตั้งท่านอะลี รอฎิยาให้เป็น *อิมาม* แต่ประการใด
การที่เขาพูดว่า *ถ้าเขา(อะลี) ปรารถนาที่จะได้อำนาจบังคับบัญชาแล้ว จะไม่มี
ใครสามารถโต้แย้งได้เลย* นั้นเพียงแสดงถึงคุณลักษณะของท่านและการ
ยอมรับที่ชาวอันศอรบางส่วนมีให้กับท่าน กระนั้นอัล-มุญริมิยังไม่ทราบเลยว่า
ท่านอะลี รอฎิยา จะแสวงหาอำนาจปกครองประชาชนด้วยหรือไม่ ถ้าการแต่งตั้ง
จากท่านรَسُول คือลา มีจริงแล้ว อัล-มุญริมิคงจะไม่ได้ตอบไปในลักษณะ
ดังกล่าวอย่างแน่นอน

ส่วนอิบนุ อิสฮาก ได้รายงานเหตุการณ์ในตอนนั้นต่อไปว่า *ชาวอันศอร
คนหนึ่งกล่าวว่า 'ขอให้พวกเราผู้ปกครองคนหนึ่ง และพวกท่านมีผู้
ปกครองของพวกท่านอีกคนหนึ่ง ไอ้ชาวกูรอยช์'* แล้วการโต้เถียงกันเริ่มเผ็ด
ร้อนยิ่งขึ้น และมีเสียงดังมากขึ้น จนกระทั่งกลัวกันว่าความบาดหมางจะเกิดขึ้น
จริง ๆ ฉะนั้น (อุมัร) จึงกล่าวขึ้นว่า *'จงยื่นมือของท่านออกมาสิ อูบัยกร'* เขาก็ก
ยื่นมือออกมาแล้วฉันก็ได้ให้บัยอะฮ์แก่เขา ชาวมุฮาญิรีน (ที่อยู่ ณ ที่นั่น) ก็ให้
บัยอะฮ์ตาม และต่อมาก็เป็นชาวอันศอร (ในการทำเช่นนั้น) เราได้ตำหนิท่าน
สะอัด อิบนุ อุบาดะฮ์ และบางคนได้พูดว่าเราได้จับชีวิตเขาแล้ว ฉะนั้นพูดกลับไปว่า
'อัลลอฮ์ทรงจับชีวิตเขาต่างหาก' ⁽¹⁾

---

(1) ท่านสะอัด อิบนุ อุบาดะฮ์ รู้สึกอับอายต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ท่านจึงอพยพไปอยู่ที่ซีเรีย
และสิ้นชีวิตที่นั่น

อิบน์ อิสฮาก อ่างอัช-ซุซุรียฺ (นักเทศน์คนสำคัญคนหนึ่ง) จากรายงานของอนัส บินมาลิกว่า "หลังจากมีการบัยอะฮ์ให้กับท่านอุมัยรที่สะกีฟะฮ์แล้ว ในวันรุ่งขึ้นอุมัยรจึงขึ้นนั่งบนมิมบรฺ (ที่มีสญูดของท่านรสุล) อุมัยรยืนขึ้นและปราศรัยเบื้องหน้าเขา และหลังจากกล่าวสรรเสริญอัลลอฮ์ตามที่สมควรจะสรรเสริญพระองค์แล้ว เขาจึงกล่าวว่า 'โอ้ประชาชนทั้งหลาย เมื่อวานนี้ฉันได้กล่าวบางสิ่งบางอย่างซึ่งฉันไม่พบในคัมภีร์ของอัลลอฮ์ และเป็นบางสิ่งบางอย่างที่ท่านรสุล คือลา ไม่ได้สั่งฉันไว้ แต่ฉันคิดว่าท่านรสุล คือลา จะ (มีชีวิตอยู่เพื่อ) ออกคำสั่งเกี่ยวกับกิจการของเรา (จนกระทั่ง) ท่านเป็น (คนที่มีชีวิตอยู่) คนสุดท้ายของพวกเรา อัลลอฮ์ทรงทั้งคัมภีร์ของพระองค์ไว้กับพวกท่าน โดยคัมภีร์นี้แหละที่พระองค์ทรงนำทางรสุลของพระองค์ และถ้าพวกท่านยึดมั่นในคัมภีร์แล้ว อัลลอฮ์ก็จะทรงนำทางพวกท่าน เช่นที่พระองค์ทรงนำทางแก่ท่านรสุล คือลา อัลลอฮ์ทรงวางกิจการของพวกท่านไว้ในมือของบุคคลที่ดีที่สุดในหมู่พวกท่าน ผู้ติดตามท่านรสุล คือลา (ในระหว่างอพยพ) เป็นคนที่สองในสองคนเมื่อพวกเขาอยู่ภายในถ้ำ'⁽¹⁾ ดังนั้นจึงยืนขึ้นแล้วบัยอะฮ์ให้แก่เขา" หลังจากนั้นประชาชนจึงเข้ามาบัยอะฮ์ให้แก่อุมัยรเป็นหมู่ ๆ ภายหลังจากการบัยอะฮ์ซึ่งเกิดขึ้น ณ สะกีฟะฮ์"

อุมัยรหลังจากสรรเสริญอัลลอฮ์แล้วได้กล่าวด้วยความถ่อมตัวว่า "ฉันได้รับอำนาจบังคับบัญชาเหนือพวกท่าน แต่ฉันมิใช่คนที่ดีที่สุดในหมู่พวกท่าน ถ้าฉันทำดี จงช่วยฉัน และถ้าฉันทำสิ่งไม่ดีแล้ว ดังนั้นจงแก้ไขฉันให้ถูกต้อง"

---

(1) อัล-บุรฮาน 9:40

ด้วย สิ่งจะนั้นมียอยู่ในความภักดี และความเจิมนั้นมียอยู่ในการทรยศ คน
อ่อนแอในหมู่พวกท่านจะเป็นผู้ที่แข็งแรงในสายตาของฉันทันจนกระทั่งฉันได้
รักษาสีทมิฬของเขาไว้ ถ้าอัลลอฮฺทรงประสงค์ และคนแข็งแรงในหมู่พวกท่าน
จะเป็นผู้ที่อ่อนแอในสายตาของฉันทัน จนกระทั่งฉันได้ดึงสีทมิฬไปจากเขา ถ้าคน
ทั้งหลายเพิกเฉยต่อการต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ อัลลอฮฺจะทรงประทาน
ความอัปยศให้แก่พวกเขา ความชั่วร้ายจะไม่แพร่กระจายในหมู่ผู้คน แต่
อัลลอฮฺจะทรงนำความทายนะมาสู่พวกเขาทั้งหมด (เพราะผลของการละทิ้ง
การต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ) จงเชื่อฟังฉันตราบใดที่ฉันเชื่อฟังอัลลอฮฺ
และรَسُولของพระองค์ และถ้าหากฉันไม่เชื่อฟังอัลลอฮฺและรَسُولของพระองค์
แล้ว พวกท่านไม่จำเป็นจะต้องเชื่อฟังฉัน จงยืนขึ้นละหมาดกันเถาะ ขอ
อัลลอฮฺประทานความเมตตาให้แก่พวกท่าน"

ทั้งหมดนี้คือบรรยายกาศของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ สะกิพะฮฺ บินสะอิดะฮฺ
และการบัยอะฮฺให้แก่ท่านอับูบักร รอฎิ จากบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวมา
แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การขึ้นสู่ตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺของท่านอับูบักรนั้น
เกิดจากการสนับสนุนของชาวอันศอรและชาวมุฮาญิรีน เมื่อมีการบัยอะฮฺโดย
มุสลิมจำนวนหนึ่งที่สะกิพะฮฺแล้ว ในวันรุ่งขึ้นจึงมีประชาชนมุสลิมจำนวนมาก
มายามายบัยอะฮฺให้แก่ท่านที่มีสติญदनบียอ์การะหนึ่ง การขึ้นสู่ตำแหน่งของท่านจึง
เกิดจากการยอมรับ และการสนับสนุนของคนส่วนใหญ่เป็นมติเอกฉันท์ มิใช่
การยึดอำนาจที่กระทำโดยชนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งเท่านั้น สิ่งที่ท่านอับูบักร
รอฎิฯ คาดหวังจากประชาชนก็คือการสนับสนุนท่าน เมื่อประชาชนเห็นว่าท่าน
ปฏิบัติถูกต้องตามคำสั่งของอัลลอฮฺและรَسُولของพระองค์ ท่านยังเปิดกว้างให้
ประชาชนสามารถชี้แนะสิ่งที่ถูกต้องให้แก่ท่าน หากเห็นว่าท่านปฏิบัติผิดพลาด

นอกจากนั้นท่านยังให้อิสระแก่ประชาชน หากเห็นว่าท่านมิได้ตามอัลลอฮ์และ
รَسُولในการปฏิบัติหน้าที่

รายงานของอิบนุ อีสะฮากที่เกี่ยวข้องกับการประชุมที่สะกีฟะฮ์โดยตรง
มีเพียงเท่านั้น อย่างไรก็ตามการถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ผู้เหมาะสมจะเป็นผู้นำนั้นมิได้เกิดขึ้น ณ สะกีฟะฮ์ทีเดียวเท่านั้น ดังที่เรากล่าว
ในตอนแรกแล้วว่า ท่านอะลี รอฎิยัลลอฮุอันฮุสละมัลลอฮุ ผู้สนับสนุนท่านและคนของตระกูลบนี
ฮาซิมได้ไปชุมนุมกันที่บ้านของท่านหญิงฟาติมะฮ์ สัยยิด ฮุสเซน เอ็ม ญุฟริ
ยอมรับในหนังสือ *‘จุดกำเนิดและพัฒนาการยุคต้นของชีอะฮ์อิสลาม’*
หน้า 50 ว่าพวกเขาประชุมกันที่บ้านของท่านหญิงฟาติมะฮ์ รอฎิยัลลอฮุอันฮุสละมัลลอฮุ จริง เพียงแต่
คาดคะเนว่าเกิดขึ้นเมื่อเวลามีการบัยอะฮ์ให้แก่ท่านอับดุลอะซีซ บินอัสลาม บินอัสลาม
โดยอ้างว่าเอกสารทางประวัติศาสตร์ในยุคต้นที่กล่าวมานั้นกล่าวถึงเหตุการณ์ที่
สะกีฟะฮ์ไม่ต่อเนื่อง มีลักษณะกระโดดไปกระโดดมา ทำให้การลำดับก่อนหลัง
ของเหตุการณ์เป็นไปได้ยาก ที่จริงเรื่องนี้เป็นเพราะสัยยิด ฮุสเซนมีความเชื่อใน
เบื้องต้นอยู่และมีทัศนะว่า *‘ท่านอะลี รอฎิยัลลอฮุอันฮุสละมัลลอฮุ ไม่ทราบการเคลื่อนไหวของกลุ่ม
ท่านอับดุลอะซีซ เพราะพวกเขากระทำการลับเนื่องด้วยเจตนาที่จะกีดกัน
ท่านอะลี รอฎิยัลลอฮุอันฮุสละมัลลอฮุ เอาไว้ และเพื่อปล้นตำแหน่งของท่านอะลีที่ได้รับการแต่งตั้ง
จากท่าน رَسُول คือลา ณ คอฏิบะฮ์ คุม ซินปลอฮ์ให้ท่านอะลีและคนใน
ตระกูลบนีฮาซิมทราบและไปด้วยแล้ว ชาวอันศอรเหล่านั้นจะทะเลาะแย่งชิง
ให้แก่ท่านอะลีอย่างแน่นอน’* นี่เป็นเพียงทัศนะของสัยยิด ฮุสเซนเท่านั้น

เรื่องการรับรู้ของท่านอะลี รอฎิยัลลอฮุอันฮุสละมัลลอฮุ ขณะที่มีคนมาแจ้งข่าวการประชุม
ของชาวอันศอรโดยตะโกนด้วยเสียงอันดังนั้น เราได้กล่าวไว้ชัดเจนอยู่แล้ว ไม่
จำเป็นจะต้องมากล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่งแต่ประการใด ส่วนการประชุมที่บ้านของ

ท่านหญิงฟาติมะฮ์นั้น ตามรายงานของอิบน์ อิสฮากก็ระบุอยู่แล้วว่าเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการจับกลุ่มของชาวอันศอรที่ล้อมท่านสะอัด อิบน์ อุบาตะฮ์ และพวกมุฮาญิรีนที่เหลือจับกลุ่มอยู่กับท่านอับดุลลอฮ์ รอฎิอิลลอฮิฮ์ ลักษณะการจับกลุ่มนี้เกิดขึ้นภายหลังการลี้ภัยของท่านรَسُول คือลาใหม่ ๆ

จากรายงานของอิบน์ อิสฮาก ทำให้เราเห็นภาพบรรยากาศที่ทำให้หลายคนในขณะนั้นวิตกไปต่าง ๆ นานา อิบน์ อิสฮากบันทึกเรื่องนี้จากอัซ-ซุฮรี ซึ่งอ้างการรายงานของอุรวะฮ์ อิบน์ อัซ-ซุเบรว่า ชายสองคนที่ท่านอับดุลลอฮ์และอุมัร รอฎิอิลลอฮิฮ์ พบระหว่างทางไปยังสะกียะฮ์ได้แก่ อุัยมฺ อิบน์ สะอิดะฮ์ และ มะอฺนฺ อิบน์ อะดียฺ รายงานนั้นกล่าวว่า อุัยมฺเป็นคนหนึ่งที่ท่านรَسُول คือลา ระบุว่า 'เขารักที่จะชำระขัดเกลาตัวเอง และอัลลอฮ์ทรงรักผู้ที่ชำระขัดเกลาตัวเอง' (ตามอัล-กุรอาน 9:108) ส่วนมะอฺนฺ 'เราได้ยินว่าเมื่อประชาชนหลังน้ำตาให้การจากไปของท่านรَسُول คือลา และกล่าวว่าพวกเขาปรารถนาที่จะให้ตนเองตายไปก่อนท่านรَسُول เพราะพวกเขาหวังเกรงว่าพวกเขาจะแตกแยกออกเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย มะอฺนฺกล่าวว่าเขาไม่อยากตายก่อนท่านรَسُول เพื่อเขาจะสามารถเป็นพยานถึงสัจธรรมของท่านรَسُول ในยามที่ท่านตายจากไป เพื่อให้เหมือนกับการเป็นพยานที่เขากระทำในระหว่างที่ท่านรَسُول ยังมีชีวิตอยู่ มะอฺนฺถูกฆ่าตายในวันของอัล-ยะมามะฮ์ เป็นชะฮีดในสมัยของท่านเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ ในวันของสงครามกับมุฮัยลิมะฮ์ จอมโกหก'

จากรายงานข้างต้นเราจึงสรุปได้ว่า การจับกลุ่มของคนในส่วนต่าง ๆ นั้นมีอยู่อย่างแน่นอน และเป็นที่รับทราบกันโดยทั่วไป เสียงที่ร่ำร้องตะโกนข้ามกำแพงบ้านของท่านรَسُول คือลา ที่ว่า 'เกิดเหตุร้ายแรงขึ้นแล้ว' จะต้อง

เป็นข่าวเรื่องชาวอันศอรปรึกษาหารือเกี่ยวกับผู้นำคนใหม่อย่างแน่นอน มิใช่
ข่าวการจับกลุ่มกันธรรมดา ๆ

แต่สิ่งที่แปลกก็คือ บันทึกของอิบนุ คุดัยบะฮ์ ในหนังสือ *'ตอริศุลคุละฟาอ'*
เล่ม 1 หน้า 19 กล่าวเอาไว้ว่า ท่านหญิงฟาติมะฮ์ได้ไปยังที่ประชุมของชาว
อันศอร เพื่อขอความร่วมมือให้พวกเขาสนับสนุนสามีของนาง พวกนั้นได้กล่าวว่า
*'โอ้บุตรของท่านรสุล พวกเราได้รับรองท่านอบูบักรแล้ว หากว่าญาติและ
สามีของนางได้มาทาบถามเราก่อนหน้านี้แล้ว เราก็จะสนับสนุนเขา'* เรา
รู้สึกแปลกใจกับรายงานดังกล่าวมาก อย่างน้อยก็ทำให้เราคิดว่าคนในตระกูล
บนีฮาซิมคงจะต้องติดตามข่าวคราวการประชุมที่สะกีฟะฮ์อย่างใกล้ชิด
จนแม้กระทั่งบุตรสาวที่ท่านรสุล คืออลา รักที่สุดยังต้องเคลื่อนไหวด้วยตนเอง
ประเด็นที่ท่านหญิงฟาติมะฮ์ รอฎิยา ซอรั้งต่อชาวอันศอรได้แก่การสนับสนุน
ท่านอะลี รอฎิยา คำถามก็คือทำไมต้องซอรั้งให้สนับสนุนด้วย เพราะการ
สนับสนุนย่อมเกิดจากการขาดพื้นฐานบางอย่าง ทำไมท่านหญิง
ฟาติมะฮ์ รอฎิยา ไม่อ้างเรื่องการแต่งตั้งท่านอะลีเป็นอิมาม ณ ตำบล
เกาะติร คุม ทำไมไม่เตือนสติชาวอันศอรถึงเรื่องนี้ ถ้าเรื่องเกาะติร
กุม ตามที่อ้างเป็นความจริง

นอกจากนี้ ตามบันทึกของอิบนุ คุดัยบะฮ์ดังกล่าวมา ยังส่อให้เห็นว่า
เรื่องการแต่งตั้งอิมามโดยท่านรสุล คืออลา ยังไม่เป็นที่รับรู้ของชาวอันศอรเลย
เพราะขนาดท่านหญิงฟาติมะฮ์ รอฎิยา ออกมาแสดงความเห็นด้วยตนเอง
แล้วทำไมไม่ปรากฏรายงานว่า พวกเขาเกรงกลัวว่าจะถูกดำเนินเกี่ยวกับการไม่
เชื่อฟังอิมามคนใหม่ และทำไมไม่มีรายงานว่าท่านหญิงฟาติมะฮ์ รอฎิยา โกรธ
เคืองและประณามพวกเขา ด้วยเหตุที่พวกเขาหลงลืมและไม่ปฏิบัติตามอิมาม

ที่พวกเขาได้บัยอะฮฺให้ ณ ตำบลเมาะดีรุ คุม

อุลมะฮฺของสุนนีย์ส่วนใหญ่ปฏิเสธรายงานเรื่องการใช้กำลังข่มขู่และการคุกคามจะเผ่าบ้านท่านหญิงฟาติมะฮฺ ดังต่อไปนี้ เพราะแม้กระทั่งอิบนุฮิษาก หรืออิบนุ สะอฺด์ ซึ่งเป็นผู้บันทึกประวัติศาสตร์ในยุคแรก ๆ ยังไม่ปรากฏว่าได้รายงานเรื่องดังกล่าวเลย ต้นตอจริง ๆ ของเรื่องนี้มาจากหนังสือ 'ตอริศุลคุละฟาอฺ' ของอิบนุ กุฎัยบะฮฺ เล่ม 1 หน้า 18 ข้อความนั้นมีอยู่ว่า

ในระหว่างที่ประชาชนบัยอะฮฺให้แก่ท่านอุมัยรที่มัสญิดนั้น ท่านอะลีและคนในตระกูลบนีฮาซิมไม่ได้อยู่ ณ ที่นั้นด้วย ท่านอุมัยรจึงให้คนไปตามพวกเขา มา แต่ปรากฏว่าคนเหล่านั้นไม่ยอมมาตามคำขอของท่านอุมัยร ท่านอุมัยรจึงแนะนำให้ท่านอุมัยรทำอะไรบางอย่างก่อนที่จะสายเกินไป ด้วยเหตุนี้ท่านอุมัยรและอุมัยร รอฎิยา จึงไปยังบ้านของท่านอะลี รอฎิยา พร้อมด้วยคนกลุ่มหนึ่งที่มีอาวุธครบมือ พวกนั้นร่ายล้อมบ้านของท่านอะลีไว้ พร้อมกับชูว่าจะเผ่าบ้านถ้าท่านอะลีและผู้สนับสนุนของท่านไม่ออกมาบัยอะฮฺให้กับเคาะลีฟะฮฺที่เพิ่งจะสถาปนาขึ้น ท่านอะลี รอฎิยา ออกมาอยู่หน้าบ้านและพยายามจะพูดทักท้วงด้วยการอ้างถึง 'ลืหฺติ' ของท่าน และปฏิเสธที่จะยอมให้บัยอะฮฺแก่ท่านอุมัยรตามคำขู่บังคับ บรรยาการขณะนั้นส่อเค้าความรุนแรงขึ้น ฉาบหลายนเล่่มถูกชักออกจากฝัก ⁽¹⁾ ท่านอุมัยรและคนของเขาพยายามที่จะบุกผ่านประตู (รั้วด้านนอก) เข้าไป ทันใดนั้น ท่านหญิงฟาติมะฮฺ รอฎิยา ก็มาปรากฏกายอยู่เบื้องหน้าพวกเขาด้วยความโกรธจนถึงขีดสุด ท่านหญิงฟาติมะฮฺ คำหิพวกเธอออกไปว่า

---

(1) หนังสือของสัยยิด ฮุสเซน เอ็ม ญุฟรี ไม่ได้ระบุว่าฝ่ายไหนเป็นคนชักฉาบขึ้นมากัดแกว่ง

“พวกท่านละทิ้งศพของท่านรูลุสแห่งอัลลอฮ์ไว้กับพวกเรา แล้วพวกท่านก็ได้ตัดสินใจในระหว่างพวกท่านกันเอง โดยไม่ยอมปรึกษาหารือกับพวกเรา และยังไม่ยอมเคารพสิทธิต่าง ๆ ของพวกเราอีกด้วย ฉันชอบบอกต่อหน้าอัลลอฮ์ พวกท่านต้องออกไปจากที่นี่ในทันที หรือไม่เช่นนั้น ด้วยผมเผ้าที่ยู่เหนียงของฉัน ฉันจะอุทธรณ์ต่ออัลลอฮ์” นี่ก็เป็นอีกจุดหนึ่งที่เรายังยืนยันตามข้อความที่อ้างมานั้นว่า ไม่มีการอ้างสิทธิโดยอาศัยการแต่งตั้งตำแหน่งอิมาม ณ ตำบลเมาะดีรุ คุม คำว่า ‘สิทธิต่าง ๆ’ นั้นไม่ได้บอกเลยว่าเป็นสิทธิจากการได้รับการแต่งตั้งแต่ประการใด แต่ที่ชัดเจนก็คือท่านหญิงฟาติมะฮ์ รอฎิยา ไม่ชอบใจพวกเขาเพราะ “ไม่ยอมปรึกษาหารือ” กับท่านอะลีและพรรคพวกมากกว่า

จุดยืนของท่านหญิงฟาติมะฮ์ รอฎิยา และคนในตระกูลบนีฮาซิมซึ่งเป็นญาติของท่านรูลุส คือลาฯ นั้นเราให้ความเคารพและยอมรับ แน่แน่นอนที่สุดพวกเขาเหล่านั้นย่อมให้การสนับสนุนท่านอะลี รอฎิยา อย่างเต็มที่ เพราะเหตุที่ท่านอะลี รอฎิยา เป็นผู้ศรัทธาอันเปี่ยมล้น เป็นนักรบในอิสลามที่เก่งกล้าสามารรถเป็นผู้มีวิชาความรู้เป็นอย่างมาก และที่สำคัญคือท่านอะลี รอฎิยา ยังเป็นที่รักและโปรดปรานของท่านรูลุส คือลาฯ อย่างยิ่ง นอกเหนือจากนั้นความเป็นวงศ์ญาติเป็นบุตรเขยและเป็นคนแรกที่เข้ารับอิสลาม (ตามคำอ้างของฝ่ายชีอะฮ์ ส่วนฝ่ายสุนนีย์กล่าวว่า ท่านเป็นเด็กคนแรกที่เข้ารับอิสลาม) ทำให้พวกเขาไม่ยอมรับการนำจากบุคคลอื่น

ปรากฏรายงานเพิ่มเติมว่า ณ ที่ประชุมของคนในตระกูลบนีฮาซิม ท่านอับบาส รอฎิยา กล่าวกับท่านอะลี รอฎิยา ว่า ‘จงยื่นมือของท่านออกมาสิ

แล้วข้าจะให้การบัยอะฮฺของข้าฯ แก่ท่าน เพื่อโลกทั้งมวลจะได้กล่าวชานกันว่า ลุงของศาสดาได้ให้บัยอะฮฺแสดงความภักดีต่อลูกของลุงอีกคนหนึ่งของศาสดา หลังจากนั้นแล้วจะไม่มีบุคคลใดสามารถปฏิเสธท่านในการเป็นเคาะลีฟะฮฺ ท่านอับบาส รอฎิฯ ยังทันไปกล่าวกับผู้เข้าร่วมประชุมว่า 'โอ้บรรดาลูกหลานของอับดุลมะนาฟ ท่านเป็นอะไรไปแล้วหรือ การที่ชายคนหนึ่งจากตระกูลบนีอะมีมีขึ้นเป็นผู้นำของท่านนั้น ท่านพอใจได้อย่างไร (แล้วทันไปกล่าวกับท่านอะลีว่า) ถ้าหากท่านอ้างสิทธิในการเป็นเคาะลีฟะฮฺเพื่อตัวท่านเองแล้ว ข้าฯ ก็พร้อมแล้วที่จะถ่มบรรดาหุบเขาทั้งหลายให้เต็มไปด้วยกำลังพลพร้อมอาวุธที่จะเข้ามาช่วยพวกเรากำจัดความปวดทัวนี้' ท่านอะลีปฏิเสธและเตือนสติผู้เข้าร่วมประชุมว่า 'สิ่งที่พวกท่านเสนอมานั้นได้แก่การให้พวกเราทำให้บรรดามุสลิมทั้งหลายเป็นศัตรูต่อกัน และก่อให้เกิดความแตกแยกและการจลาจล'

เป็นที่น่าสังเกตว่า ท่านอับบาส รอฎิฯ มิได้อ้างถึงเรื่องการแต่งตั้งท่านอะลีเป็นอิมาม ณ ตำบลเขาะดิร์ คุมเลย แถมยังไม่ได้พูดพาดพิงถึงการสังเวยของท่านรสุล คือลฯ ก่อนที่ท่านจะสิ้นชีวิตแม้แต่น้อย ในที่ประชุมของพวกเข่า ประเด็นที่ถูกนำมาอ้างในฐานะ 'สิทธิของการเป็นเคาะลีฟะฮฺ' นั้นมาจากพื้นฐานของตระกูลและความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับท่านรสุล คือลฯ อย่างชัดเจน เพราะท่านอับบาสย้าคำว่า 'ลุงของท่านศาสดา' นอกจากนี้ยังเกิดจากความรู้สึกว่าตระกูลเป็นสิ่งสำคัญ คนในตระกูลบนีฮาซิมมีความรู้สึกที่ว่าพวกตนเป็นชนชั้นสูง ส่วนท่านอับูบักร รอฎิฯ นั้นมาจากตระกูลบนีอะมีมี ซึ่งเป็นตระกูลที่ต่ำที่สุดในบรรดาพวกกูรอยช์ เพราะฉะนั้นคนใน

ตระกูลบเนียซิมโดยลึกๆ แล้วย่อมรับท่านอโนบุกรไม่ได้

นอกจากท่านอับบาส รอฎิยา แล้วท่านอัช-ซูเบรซึ่งมารดาของท่าน (ท่านหญิงเศาะฟียะฮฺ บินตุ อับดุลมุตตอลิบ) เป็นป้าของท่านรสุล คือลาฯ ยังเป็นอีกผู้หนึ่งที่สนับสนุนท่านอะลีอย่างเต็มที่ในขณะนั้น จากบันทึกของนักประวัติศาสตร์หลายท่านระบุว่า เขาสนับสนุนท่านอะลีอย่างแข็งขันและกระตือรือร้นที่สุด จนขณะที่คณะของท่านอโนบุกรและอุมร์ รอฎิยา มาถึงบ้านของท่านอะลี อัช-ซูเบรชักดาบออกมาจากฝักแล้วร่ำร้องว่า 'ข้าฯ จะไม่สอดดาบกลับคืนเข้าฝัก นอกเสียจากจะมีการบัยอะฮ์ต่อมือของอะลี'⁽¹⁾

จากการที่เราสำรวจเอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้งของฝ่ายสุนนีย์และชีอะฮ์ที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้เราสรุปสถานการณ์ในขณะนั้นได้อย่างแน่นอนว่า ในระหว่างการประชุมปรึกษาหารือของเหล่าเศาะหาบะฮ์และมุสลิมในระยะแรกๆ เมื่อท่านรสุล คือลาฯ เพิ่งจากไป บุคคลที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นเคาะลีฟะฮ์นั้นมีสองท่านด้วยกัน คือท่านอโนบุกรและท่านอะลี รอฎิยา ท่านอโนบุกรได้รับการบัยอะฮ์ให้เป็นเคาะลีฟะฮ์ที่สะกิฟะฮ์ บินสะอีดะฮ์ และที่มัสญิดนบี โดยประชาชนจำนวนมากเป็นมติเอกฉันท์ ในอีกส่วนหนึ่ง คนในตระกูลบเนียซิมและผู้สนับสนุนท่านอะลี รอฎิยา ไม่เห็นด้วยกับการเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านอโนบุกร และแสดงความต้องการให้ท่านอะลีเป็นโดยอ้างคุณลักษณะต่าง ๆ ของท่านอะลี แต่ยืนยันได้ ณ ที่นี้เลยว่า หลักฐานและเอกสารทางประวัติศาสตร์ในยุคต้นๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือไม่ได้ระบุเชื่อมโยง "สิทธิต่างๆ"

---

(1) ในบันทึกประวัติศาสตร์ของท่านอิมามมาลิกได้กล่าวถึงปฏิกริยาของอัช-ซูเบรดังกล่าวแต่ไม่ปรากฏรายงานเรื่องการช่มชู้เฝ้าบ้านของท่านหญิงฟาติมะฮ์ รอฎิยา แต่อย่างใด

ที่ท่านอะลีและคนในตระกูลบনীฮาซิมอ้างเข้ากับการแต่งตั้ง ณ ตำบล
เกาะดีรุ คุมเลย

เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะต้องพิจารณาต่อไปก็คือ ผลของมติดังกล่าวและ
ประเด็นที่ว่า ท่านอะลี รอฎิฯ และคนในตระกูลบনীฮาซิมได้บัยอะฮ์ให้กับท่าน
อับบัสหรือไม่และอย่างไร เราจะได้นำเสนอการศึกษาเรื่องนี้ในอันดับต่อไป

บทที่ 3

เมื่อท่านอนุบักรได้เป็นเคาะลีฟะฮ์ มีบางคนกล่าวว่า ท่านอะลีให้สัตยาบันแก่ท่านอนุบักร บางคนว่าไม่ บ้างก็ว่าท่านอะลี ถูกบีบบังคับ และบ้างก็ว่าท่านอะลีทำไปเพื่ออำพราง (ตะกียะฮ์) โดยที่ในใจท่านมีความโกรธแค้นและเกลียดชังเคาะลีฟะฮ์ กล่าวกันว่าท่านไม่ยอมช่วยเหลือและสนับสนุนการบริหารบ้านเมือง จริงๆ แล้วเป็นอย่างไร

ลองมาฟังคำพูดของท่านอะลีกันดีกว่า

ท่านอะลียอมรับท่านอับบักและเคาะลีฟะฮ์ก่อนหน้าท่านหรือไม่

ภายหลังการประชุมปรึกษาหารือที่สะกีฟะฮ์แล้ว ในวันรุ่งขึ้นประชาชนทั้งหลายได้พากันมาบัยอะฮ์ให้กับท่านอับบัก รอฎิฯ สิ่งที่น่าสนใจ ณ ที่นี้ก็คือท่านอะลี รอฎิฯ คนในตระกูลนบีฮาชิมของท่าน และผู้สนับสนุนท่านได้บัยอะฮ์ให้กับท่านอับบักหรือไม่

แน่นอนที่สุด การตอบคำถามเรื่องนี้คงจะต้องอาศัยหลักฐานมาประกอบ เราจึงมีความคิดเห็นว่าหากจะนำเพียงหลักฐานของฝ่ายอะหลิสุนนะฮ์ลัญญะมาอะฮ์ แต่ฝ่ายเดียวมาเสนอ จะดูเป็นการไม่เพียงพอสำหรับผู้ใดหาความเป็นจริงทั้งหลาย เพราะฉะนั้นในบทความเรื่องนี้ เราจึงได้นำหลักฐานที่ฝ่ายชีอะฮ์ยอมรับมาประกอบเรื่องราวเข้าด้วยกัน

เกี่ยวกับการบัยอะฮ์ของท่านอะลี รอฎิฯ พอจะสรุปได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้ความเห็นเป็นสองแนวด้วยกัน แนวแรกระบุว่าท่านอะลีบัยอะฮ์ให้กับท่านอับบัก หลังจากท่านอับบักเป็นเคาะลีฟะฮ์ได้ไม่นานเท่าไรนัก แนวที่สองระบุว่าท่านอะลีประวิงการบัยอะฮ์ออกไประยะหนึ่ง หลังจากไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้ว ท่านจึงบัยอะฮ์ให้กับท่านอับบัก สำหรับกำหนดระยะเวลานั้นไม่ปรากฏว่ามีรายงานที่ชัดเจนในเรื่องนี้ อุลามาฮ์และนักหะดีษบางส่วนมีความคิดเห็นว่าเป็นระยะเวลาหกเดือน หรือหลังจากท่านหญิงฟาติมะฮ์ รอฎิฯ สิ้นชีวิตแล้ว

ในหนังสืออัล-กะมิลของอิบนุ อะษิร (เล่ม 2 หน้า 220) บันทึกเอาไว้ว่า เมื่อตอนที่ท่านอะลี รอฎิฯ ได้รับข่าวว่าท่านอับบัก รอฎิฯ ได้รับเลือกให้เป็นเคาะลีฟะฮ์ ณ ที่ประชุมสะกีฟะฮ์นั้น ขณะนั้นท่านอยู่ภายในบ้านของท่าน ทนฺได้นั้นท่านรีบรุดออกไปโดยสวมเพียงเสื้อตัวในเท่านั้น ท่านไม่รือร้อที่จะสวมเสื้อ

คลุมยาวเสียก่อนที่จะออกจากบ้าน ทั้งนี้เพราะท่านไม่ชอบการรื้อซ้ำ หลังจากท่านอะลีให้สัตยาบันต่อท่านอับดุลลอฮ์ รอฎิยา ด้วยตัวท่านเองแล้ว ท่านจึงส่งชายคนหนึ่งให้ไปนำเอาเสื้อคลุมของท่านมา เมื่อได้เสื้อคลุมของท่านมาแล้ว ท่านก็สวมลงทางศีรษะและหน้าอกของท่านจนยาวคลุมร่างของท่าน

หนังสืออธิบายเศาะฮียะฮ์ อัล-บุคอรี ชื่อ อิรฺฮาศุลชะรี (เล่ม 6 หน้า 277) กล่าวว่า อิบน์ ฮิบบานและคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกับอิบน์ ฮิบบานรายงานจากท่านอับดุลลอฮ์ อัล-คุดรี รอฎิยา ว่า ท่านอะลี รอฎิยา บัยอะฮ์ให้แก่ท่านอับดุลลอฮ์ ด้วยตัวของท่านเองตั้งแต่ในระยะต้น ๆ อิบน์ ฮิบบานยังกล่าวเพิ่มเติมว่า 'ตามที่ท่านมุสลิม (นักประวัติศาสตร์คนสำคัญคนหนึ่งของโลกมุสลิม) รายงานจากอัช-ชุบัยรียะฮ์ว่า มีบางคนบอกกับเขาว่า อะลีมิได้บัยอะฮ์ให้แก่ท่านอับดุลลอฮ์ ด้วยตัวของท่านเอง จนกระทั่งฟาติมะฮ์ภรรยาของท่านถึงแก่กรรมไปแล้ว พวกบะนีฮาซิมก็เช่นเดียวกัน ไม่มีใครสักคนที่ไม่ได้บัยอะฮ์ (ในระยะแรก) ท่านอัล-บุคอรีถือว่าเรื่องนี้เป็นรายงานที่อ่อนหลักฐาน ทั้งนี้ก็เพราะว่า อัช-ชุบัยรียะฮ์ไม่ได้อ้างว่าได้ยินมาจากใคร เพราะฉะนั้น ส่วนหนึ่งของสายรายงานที่อ้างกันมาอย่างต่อเนื่องจนสืบถึงท่านอับดุลลอฮ์ อัล-คุดรีจึงน่าเชื่อถือกว่า'

เรื่องท่านองนียะฮ์มีรายงานในหนังสือประวัติศาสตร์ของท่านบัยฮากีด้วยเหมือนกัน แม้จะมีความแตกต่างไปบ้างเล็กน้อย จากรายงานของท่านอับดุลลอฮ์ อัล-คุดรี กล่าวว่า เมื่ออับดุลลอฮ์ก้าวขึ้น (สู่มิมบัร) แล้วมองไปรอบ ๆ เขาไม่เห็นอัช-ชุเบรอยู่ ดังนั้นเขาจึงเรียกอัช-ชุเบรให้มาหา เมื่ออัช-ชุเบรเข้ามาแล้ว เขาจึงพูดกับอัช-ชุเบรว่า 'ท่านกล่าวว่าท่านเป็นลูกพี่ลูกน้องของรَسُولุลลอฮ์ คือลาและเป็นผู้สนับสนุนท่าน ดังนั้นท่านจึงต้องการจะสร้างรอยร้าวให้เกิดขึ้นในหมู่มุสลิมใช่หรือไม่' อัช-ชุเบรกล่าวว่า 'โปรดอย่าตำหนิฉันเลย

ท่านเคาะลิฟะฮ์แห่งรัฐลุลลอฮ์ และแล้วอัช-ซูเบรก็บัยอะฮ์ให้กับเขา นอกจากนี้ อนุบักรยังไม่เห็นอะลีเลย ดังนั้นเขาจึงเรียกอะลีมา เมื่ออะลีมาถึง อนุบักรกล่าวกับอะลีว่า 'ท่านกล่าวว่า ท่านคือลูกพี่ลูกน้องของท่านรัฐลและเป็นลูกเขยของท่านอีกด้วย ดังนั้นท่านจึงต้องการสร้างรอยร้าวในหมู่มุสลิมใช่หรือไม่' อะลีตอบว่า 'โอ้ท่านผู้เป็นเคาะลิฟะฮ์แห่งรัฐลุลลอฮ์ โปรดอย่าตำหนิฉันเลย' แล้วอะลีก็บัยอะฮ์ให้แก่อนุบักร

รายงานของท่านบัยฮากิข้างต้น แสดงว่าท่านอะลีและอัช-ซูเบร รอฎิยา ในระยะแรก ๆ ยังมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากคนทั้งหลายที่บัยอะฮ์ให้กับท่านอนุบักร รอฎิยา ในวันที่หนึ่งและสองหลังจากการประชุมที่สะกีฟะฮ์ ท่านทั้งสองคงจะประวิงเวลาอยู่สักกระยะหนึ่งเพื่อไตร่ตรอง เรื่องนี้สอดคล้องกับบันทึกของท่านมุซา อิบน์ อุบะฮ์ซึ่งอ้างรายงานจากท่านอับดุลเราะหฺมาน บิน เอาฟู ว่า จากนั้นอนุบักรได้กล่าวคำปราศรัย เขากล่าวในเชิงออกตัวต่อประชาชนว่า 'ฉันไม่เคยมีความกระตือรือร้นที่จะได้เป็นเคาะลิฟะฮ์เลย จริง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวันเป็นคืน ไม่เคยร้องขอตำแหน่งนี้ ทั้งในที่ลับและในที่เปิดเผย ชาวมุฮาญิรีนยอมรับคำพูดของเขา สำหรับอะลีและอัช-ซูเบร พวกเขากล่าวว่า 'เราได้มีความโกรธเคืองแต่ประการใด นอกเสียจากว่าเป็นเพราะพวกเราไม่ได้ถูกนำไปร่วมขบคิดในระหว่างที่มีการประชุมกัน ตามความคิดเห็นของเรา อนุบักรเป็นบุคคลที่คู่ควรที่สุดในบรรดาคนทั้งหลาย เขาเป็นผู้ติดตาม (ท่านรัฐล) ในกัฟ และคุณงามความดีอื่น ๆ ของเขาเป็นที่รับรู้ของเรา และนั่นจึงเป็นเหตุผลว่า ทำไมท่านรัฐลุลลอฮ์จึงสั่งให้เขาทำหน้าที่แทนท่านในการนำประชาชนละหมาด ขณะที่ท่านล้มป่วยอยู่'

นอกจากนี้ยังมีรายงานบางกระแสระบุว่า ท่านอะลี อิบน์ อับดุลลิบ ท่านอับบาส อิบน์ อับดุลมุตตอลิบ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ระดับนำอีกจำนวนหนึ่ง อาทิ ตอลหะฮ์ อัช-ซุเบรและมิกดาด อิบน์ อัสวัต ทั้งหมดนี้มิได้บัยอะฮ์ให้แก่ท่านอุมัยรในเวลาเดียวกันกับเศาะหาบะฮ์ที่เหลือซึ่งบัยอะฮ์ไปก่อนหน้านี้แล้ว แต่พวกเขาก็ได้ให้บัยอะฮ์ในเวลาถัดจากนั้นไม่นานเท่าไรนัก พวกเขาจะได้ตกลงที่จะสนับสนุนเคาะลีฟะฮ์อีกด้วย ท่านอุมัยรเรียกพวกเขามาหา และมีคำสั่งให้เศาะหาบะฮ์จำนวนหนึ่งมาปรากฏตัวด้วยเช่นกัน เมื่อทุกคนมาพร้อมหน้ากันแล้ว ท่านจึงยืนขึ้นในระหว่างพวกเขา ภายหลังจากกล่าวคำสรรเสริญอัลลอฮ์ ศุบหา แล้ว ท่านก็กล่าวว่า

‘นี่คืออะลี อิบน์ อับดุลลิบ ฉันมิได้บีบบังคับให้เขาบัยอะฮ์ต่อฉัน ทางเลือกของเขาก็อยู่ในมือของเขาเอง เหมือนกับทางเลือกของพวกท่าน ย่อมอยู่ในมือของพวกท่าน ถ้าหากผู้ใดในหมู่พวกท่านรู้ว่าใครที่มีความเหมาะสมกับการเป็นเคาะลีฟะฮ์มากกว่าฉัน และยังเห็นว่าในการเป็นเคาะลีฟะฮ์ของเขา บรรดามุสลิมจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เมื่อนั้นฉันจะเป็นคนแรกที่จะยอมบัยอะฮ์ให้กับเขา’

จากนั้นท่านอะลี รอฎิ และบุคคลทั้งหลายที่อยู่ ณ ที่นั้นได้กล่าวว่า

‘พวกเรารู้ดีว่าไม่มีใครที่จะมีความเหมาะสมมากไปกว่าท่าน ท่านรสุลคือลา ได้มอบให้ท่านเป็นผู้นำในกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนาของเราและในบั้นปลายของชีวิตท่านรสุล ท่านยังสั่งให้ท่าน (อุมัยร) นำพวกเราละหมาดอีกด้วย แม้จะมีข้อเท็จจริงอยู่ว่า พวกเราเป็นครอบครัวของท่านรสุล และถูกนับรวมอยู่ในกลุ่มคนที่ให้คำแนะนำและข้อปรึกษา แต่ท่านก็

มิได้ขอความคิดเห็นจากพวกเราสักคน (ในเรื่องการให้อุบัยกรนำละหมาด) ด้วยเหตุผลนี้ เราจึงถือว่าท่านเป็นคนที่มีความเหมาะสมที่สุด และมีความคู่ควรแก่ตำแหน่งหน้าที่นี้

ครั้นแล้ว ท่านอะลี รอฎิฯ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ที่อยู่ร่วมกับท่านได้ให้สัตยาบันแก่ท่านอุบัยกรต่อหน้าคนทั้งหลาย และด้วยเหตุนี้มติของประชาคมมุสลิมจึงเป็นเอกฉันท์โดยสมบูรณ์ ⁽¹⁾

ในส่วนของนักประวัติศาสตร์และนักเทวศาสตร์ที่เชื่อว่า ท่านอะลี รอฎิฯ ประวิงการบัยอะฮ์ออกไประยะหนึ่งนั้น ให้เหตุผลว่าภายหลังท่านรูล คือล จากไปแล้ว ท่านอะลีตกอยู่ในอาการเศร้าโศกและเก็บตัวอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ช่วงเวลานั้นท่านทุ่มเทเวลาให้กับการรวบรวมบันทึกอายะฮ์อัล-กูรออันที่กระจัดกระจายอยู่ เวลาผ่านไปหกเดือน จนกระทั่งท่านหญิงฟาติมะฮ์ ภรรยาสุดที่รักของท่านได้ตายจากไป ท่านจึงออกมาบัยอะฮ์ให้แก่ท่านอุบัยกรในที่สุด

ท่านมุสลิมได้บันทึกเกี่ยวกับความล่าช้าในการบัยอะฮ์ของท่านอะลี รอฎิฯ เอาไว้ในบทที่ 32 กิตาบุลญิยาดี วัส-ลียัรฺ บาบที่ 16 โดยอ้างรายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮ์ว่า ‘ระหว่างที่ฟาติมะฮ์มีชีวิตอยู่ อะลีได้รับการเคารพนับถือจากประชาชน ครั้นเมื่อเธอตายแล้ว อะลีรู้สึกท้อใจในสายตาของประชาชน เขาจึงหาทางคืนดีกับท่านอุบัยกร และให้บัยอะฮ์กับเขา ในช่วงหลายเดือน (ที่ผ่านมา) เขายังไม่ได้บัยอะฮ์ เขาจึงส่งคนไปหาท่าน

---

(1) เชค อับดุลฮักก์ (นักเทวศาสตร์แห่งนครเคลลี), ความสมบูรณ์ของการศรัทธาและการเสริมสร้างศรัทธาให้แข็งแกร่ง, ฉบับแปลภาษาอังกฤษ (มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ, กรุงอิสลามาบัด, ค.ศ. 1986) หน้า 48

อนุบักร (และฝากบอกว่า) ให้มาพบเรา และจงอย่ามาพบเราโดยมีผู้ใดมา
กับท่านด้วย" อุมัรจึงพูดแก่ท่านอนุบักรว่า "ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ท่านจะ
ต้องไม่ไปหาพวกเขาตามลำพัง" ท่านอนุบักรกล่าวว่า "พวกเขาจะทำอะไรฉัน
ฉันสาบานต่ออัลลอฮ์ ฉันจะไปหาพวกเขา" แล้วท่านอนุบักรก็ไปหาพวกเขา
(คือท่านอะลี ครอบครั ผู้สนับสนุนและคนในตระกูลบนีฮาซิม)

ท่านอะลี รอฎิَّا ได้กล่าวชะฮาดะฮ์ แล้วพูดว่า "เรายอมรับในคุณธรรม
ของท่าน โอ้ท่านอนุบักร และสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ประทานให้แก่ท่าน และเราไม่
อิจฉาท่านในความดีงามที่อัลลอฮ์ทรงมอบแก่ท่าน (ในการดำรงตำแหน่ง
เคาะลีฟะฮ์) แต่ท่านได้ทำกิจการนี้ตามลำพัง (โดยมิได้ปรึกษาเรา) และ
เราเห็นว่าเรากมีสิทธิเช่นเดียวกัน (สำหรับการปรึกษาหารือ) ในฐานะที่เรา
เป็นญาติใกล้ชิดของท่านรَسُولุลลอฮ์ คือลา" อะลีได้พูดเช่นนี้ต่อไปแก่ท่านอนุ
บักร จนกระทั่งตาทั้งสองข้างของท่านอนุบักรเอ่อด้วยน้ำตา ดังนั้น เมื่อท่าน
อนุบักรเอ่ยเอื่อนวจา ท่านจึงพูดว่า "ขอสาบานด้วยพระผู้ซึ่งชีวิตของฉันอยู่ใน
พระหัตถ์ของพระองค์ แน่نون ญาติสนิทของท่านรَسُولุลลอฮ์ คือลา
นั้นเป็นที่รักแก่ฉันยิ่งกว่าญาติใดๆ ของฉัน ส่วนเรื่องขัดแย้งที่เกิดขึ้น
ระหว่างฉันกับพวกพ้องของท่านในเรื่องทรัพย์สินทั้งปวงนี้นั้น ฉันไม่ได้
หลีกเลี่ยงไปจากความจริง และฉันก็ได้ละทิ้งกิจการใดที่ฉันได้เห็นท่าน
รَسُولุลลอฮ์ คือลา ได้ปฏิบัติ นอกจากว่าฉันได้ทำตามอย่างนั้น" ท่านอะลีจึง
พูดแก่ท่านอนุบักรว่า "หลังบายนี้นี้เป็นเวลาที่กำหนดไว้ให้บัยอะฮ์แก่ท่าน"

เมื่อท่านอนุบักรอ่านนมาซซุฮรีเสร็จแล้ว เขาก็นอนบนมิมบรั เขา

กล่าวชะฮาดะฮ์ เขาได้แจ้งถึงสถานภาพของท่านอะลีและการล่าช้าของเขา และข้อขัดข้องที่เขา (ท่านอะลี) ได้แก้ตัวต่อเขา (ท่านอับบัส) แล้วเขา (ท่านอับบัส) ก็ขอการอภัยโทษจากอัลลอฮ์ ท่านอะลีได้อ่านชะฮาดะฮ์ กล่าวยกย่องสิทธิของท่านอับบัส และอธิบายว่า พฤติการณ์ของเขานั้นมีได้เนื่องมาจากการที่เขาจะอิงฉาใด ๆ ต่อท่านอับบัส หรือการปฏิเสธถึงการที่อัลลอฮ์ได้ทรงยกย่องเขา 'เพียงแต่เรามีความเห็นที่ เราควรมีส่วนในกิจการ (ของบ้านเมือง) แต่ก็ได้ตกลงกันไปแล้วโดยมิได้แจ้งให้เราล่วงรู้ (ก่อนที่จะจะมีการประชุมปรึกษาหารือ) และนี่แหละที่ทำให้เราไม่พอใจ' บวงมุสลิมก็พอใจใน (คำอธิบาย) นี้ และกล่าวว่า 'ท่านทำถูกต้องแล้ว' บวงมุสลิมก็ใกล้ชิดกับท่านอะลีอีกนับแต่เขาได้กลับมารับเอากิจการที่สมควร'

อย่างไรก็ตาม แม้บันทึกของท่านมุสลิมจะแตกต่างกับรายงานของนักประวัติศาสตร์และนักหะดีษคนอื่นๆ ที่บันทึกว่า ท่านอะลี รอฎิย ได้บัยอะฮ์ให้แก่ท่านอับบัสในเวลาไม่นานเท่าไรนักก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่ลงรอยกันก็คือ การยอมรับในคุณสมบัติแห่งคุณความดีของท่านอับบัส และการตัดพ้อต่อว่าก็จำกัดเฉพาะประเด็นที่ถูกทะเลาะในการปรึกษาหารือเท่านั้น

เกี่ยวกับการบัยอะฮ์ของท่านอะลี รอฎิย ต่อท่านอับบัสนั้น นักประวัติศาสตร์มุสลิมสายชีอะฮ์ก็ยอมรับความจริงในข้อนี้ สัยยิด ฮุสเซน เอ็ม ญุฟรี กล่าวว่า ท่านอะลีไม่สามารถจะต่อต้านความกดดันที่บีบรัดมากขึ้น ท่านจึงตัดสินใจบัยอะฮ์ให้แก่ท่านอับบัส⁽¹⁾ ที่เห็นว่าแปลกก็คือ นักเขียนประวัติศาสตร์

---

(1) สัยยิด ฮุสเซน เอ็ม ญุฟรี, อ้างแล้ว, หน้า 51-53

ชาวฮีบรูผู้นี้ใช้คำว่า 'เมื่อเขา (ท่านอะลี) ทำความปรองดองกับอับนุบักร' โดยมีได้อ้างหลักปฏิบัติที่เรียกว่า "ตะกียะฮฺ" แต่อย่างไรก็ดี สัยยิด ฮุสเซน อ่าง บันทึกลงทางประวัติศาสตร์ของอัล-ยะกูบี (เล่ม 2 หน้า 126) อัล-บะลาดูรีย (เล่ม 1 หน้า 586-588) อิกดุ (เล่ม 4 หน้า 259-260) ฮาดีด (เล่ม 2 หน้า 50) ตลอดจนหนังสือของอิบนุ สะอูด หนังสืออัล-อิสติยาบของอัล-หาฟิซ อิบนุ अबดุลบَرّรายงานการบัยอะฮฺของกลุ่มเคาะทาบะฮฺที่สนับสนุนท่าน อะลี รอฎิ โดยกล่าวว่า 'ในที่สุดพวกเขาก็ค่อย ๆ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ และบัยอะฮฺต่อท่านอับนุบักร ชื่อและจำนวนของพวกเขาแตกต่างกันไปตาม แหล่งของข้อมูลที่แตกต่างกัน แต่บุคคลที่เด่นที่สุดในหมู่พวกเขาและที่มี บันทึกไว้โดยหนังสือส่วนใหญ่ นั่นได้แก่ หุคัยมะฮฺ บินอัล-ยะมาน (คนเผ่า เอาส) คุซัยมะฮฺ บิน ซาบิต (คนเผ่าเอาส) อับู อัยยูบ อัล-อันศอรี (คนเผ่า บ努 ญัญาร) สะฮฺล บิน ฮุญัยฟุ (คนเผ่าเอาส) อุซมาน บิน ฮุญัยฟุ (น้องชาย ของสะฮฺล) อัล-บะรออะฮฺ บิน อาซิบ อัล-อันศอรี (คนเผ่าคอฮฺรอญญ์) อุบัยยฺ บิน กะอฺบ (คนเผ่าคอฮฺรอญญ์) อับู ชัรร์ บินญุนดาบ อัล-มิฟารีย (ชาวเมืองร็อบชะฮฺ) อัมมารุ บิน ยาฮิร (คนเผ่ามัคซุม) อัล-มิกดาด อิบนุ อัมรุ (หรือ อัล-มิกดาด บิน อัศวัด บุตรบุญธรรมของพวกเขาคนมัคซุม) ซัลมาน อัล-ฟาริซีย (ทาสชาวเปอร์เซีย ท่านรَسُول ค็อลซา ไก่เขาเป็นอิสระ และรับเขาเป็นเมลาของท่าน และเป็นหนึ่งในสมาชิกของอะหฺลุลบัยต) อัซ-ซุเบร บิน อัล-เอาวาม (คนเผ่ากูเรซ) และคอลิด บินสาอิด (คนจาก ตระกูลอุมัยยะฮฺ)

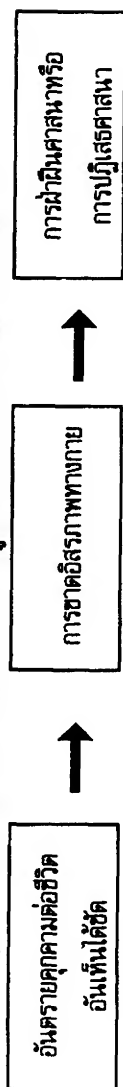
อย่างไรก็ตามชาวฮีบรูมีความเชื่อว่า การบัยอะฮฺของท่านอะลี รอฎิ

และบรรดาเศาะหาบะฮ์ที่สนับสนุนท่านล้วนแล้วแต่เกิดจากความไม่ยินยอมพร้อมใจ การปรับตัวและการปรองดองกับฝ่ายของท่านอับูบักร รอฎิฯ เกิดจากสถานการณ์บีบบังคับ และจากความต้องการที่จะ "ตะกียะฮ์" หรืออำพราง ณ จุดนี้ เราเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่า ตะกียะฮ์คืออะไร และพฤติกรรมของท่านอะลี รอฎิฯ นั้นเป็นตะกียะฮ์หรือไม่

ตะกียะฮ์หรือการอำพรางเป็นหลักการพื้นฐานของพวกชีอะฮ์ ซึ่งอ้างว่าปรากฏหลักฐานอยู่ในอัล-กุรอาน 16 : 106 ดังความว่า "ผู้ใดปฏิเสธการศรัทธาในอัลลอฮ์ หลังจากการยอมศรัทธาในพระองค์แล้ว (แน่นอนพวกเขาต้องได้รับโทษ) ยกเว้นบุคคลที่ถูกบังคับ แต่หัวใจของเขายังมั่นคงในศรัทธา แต่สำหรับผู้ใดที่หัวใจเปิดกว้างเพื่อการปฏิเสธแน่นอนพวกเขาต้องได้รับความกริ้วจากอัลลอฮ์ และพวกเขาต้องได้รับโทษอันมหันต์" นี่คือการผ่อนปรนที่อัลลอฮ์ ศุบหฺ ใให้กับผู้ศรัทธาอันแท้จริง พระองค์จึงผ่อนผันไม่เอาผิดกับบุคคลที่ถูกบังคับและถูกทรมานเพื่อให้ปฏิเสธพระองค์ ดังเช่นกรณีของอัมมาร บินยาซีร ซึ่งต้องเจ็บปวดรวดร้าวทั้งร่างกายและจิตใจ จากการบังคับขู่เข็ญและการลงทัณฑ์อันสาหัสด้วยฝีมือของพวกมุชริกีนชาวมักกะฮ์ ในระยะเริ่มต้นของการเผยแพร่อิสลาม จนอัมมารต้องกล่าวคำพูดเป็นนัยว่าได้ละทิ้งพระเจ้าของอิสลามแล้ว ทันทันที่อัมมารได้พบกับท่านรَسُول คือลา ท่านปลอบใจเขาและยืนยันว่าเขาไม่มีความผิด เขายังคงเป็นผู้ศรัทธาอยู่เหมือนเดิม อย่างไรก็ตาม อายะฮ์อัล-กุรอานดังกล่าวไม่ได้บอกเลยว่า นอกจากการถูกบีบบังคับทางกายภาพ เช่นกรณีของอัมมารแล้ว การอำพรางนี้สามารถนำไปใช้กับกรณีอื่น ๆ ก็ได้

เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการถูกบีบบังคับจนขาดอิสรภาพ การข่มขู่คุกคาม

หรือการทำร้ายร่างกายเพื่อให้ปฏิเสธการศรัทธา ตลอดจนการเข้าศาสนาทำให้บุคคลต้องทำบางสิ่งบางอย่างที่ขัดต่อศาสนา นั้นมีกล่าวไว้ในอัล-กุรอาน ซึ่งเราจะขอนำมาแจกแจงเป็นแผนภูมิเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นดังต่อไปนี้

ปัจจัยเข้า	สภาพบุคคล	ผลลัพธ์ในภายหลัง
กรณีของอัมมาร ตามอัล-กุรอาน 16 : 106 1. พวกมุชริก็นับพ่อแม่เขามาหรมานและฆ่าจนตาย ตัวเขาเองก็ถูกหรมานอย่างแสนสาหัสและถูกฆ่า ถ้าไม่เล็กน้อยก็อิสลาม 2. ได้รับความช่วยเหลือให้เป็นอิสระ ขอยกยออัลลอฮ์ที่กำจัด	ขาดอิสรภาพทางกายแต่ยังศรัทธาอย่างเปี่ยมล้น มีอิสรภาพ	พูดว่าเล็กน้อยอิสลาม อัลลอฮ์ ศุบหา ทรงยกโทษให้
กรณีปฏิเสธโคอาหารต้องห้าม ตามอัล-กุรอาน 2 : 173 1. ตกอยู่ในภาวะคับขันเพราะหาอาหารที่หะลาลไม่ได้ จึงขาดทางเลือกเหมือน	หิวโหยเป็นอย่างมาก และถ้าไม่บริโภคอาจจะตายได้	กล่าวสลับบริโภควาอาหารต้องห้ามโดยหวังให้ชีวิตรอด

2. ขอลูกแก่โทษและแก้ไขภาวะคับขัน	มือสละในการตีกัน	อัลลอฮ์ ศุบหา ไหอกัย
<p>การพลีชีพของคริสเตียนในเมืองนังญูรอน ตามอัล-กุรอาน 85 : 4-8</p> <p>1. ทหารซอญ์ผู้ว่าจะเผาคริสเตียนกลุ่มนี้ให้ตายทั้งเป็น</p> <p>2. ยอมถูกเผาตายทั้งเป็น</p>	<p>ชาดอัสราฟ</p> <p>พลีชีพ</p>	<p>ไม่ยอมเลิกศรัทธาในอัลลอฮ์ อัลลอฮ์ ศุบหา ทรงให้เกียรติและความเมตตาแก่พวกเขา</p>
<p>กรณีเชื่องท้าวอะลี อิบน์ อบูตอลิบ</p> <p>1. จองจำ การทรมานทางร่างกาย การจำกัดอิสรภาพ และภัยคุกคามต่อชีวิตและครอบครัวอันเห็นได้ชัด</p> <p>2. ความกดดันของสถานการณ์ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการรักษาตำแหน่ง เพราะเสี่ยงต่อการนองเลือดและการจลาจล</p>	<p>ยังมีอิสรภาพทางร่างกาย และจิตใจโดยสมบูรณ์</p>	<p>ไม่มีเงื่อนไขเช่นนี้เกิดขึ้นในชีวิตของท่าน</p> <p>ใช้ความอดทนเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงและการนองเลือด นอกจากนี้ยังทำความประนีประนอมอีกสามประการ ได้แก่ บัยอะฮ์ เป็นที่ปรึกษาของเคาะลีฟะฮ์ และรักษาความสัมพันธ์ที่ดี</p>

จากตัวอย่างที่เรานำเสนอข้างต้น ทำให้เราเห็นความแตกต่างในส่วน ผลลัพธ์ของแต่ละกรณีได้อย่างชัดเจน กรณีที่ 1 และ 2 เพราะภัยคุกคามต่อ ชีวิตอันเห็นได้ชัด บุคคลจึงจำยอมกระทำสิ่งที่ขัดกับคำสอนของอิสลามโดยไม่ ยินยอมพร้อมใจ เหมือนกับ "ปฏิเสธรการศรัทธาในอัลลอฮฺ" พระองค์อัลลอฮฺ ศุบหา ไม่ถือโทษบุคคลดังกล่าวก็นับว่าพระองค์ทรงกรุณาเป็นอย่างมากแล้ว ส่วนกรณีที่สาม ปรากฏว่าพวกเขาเป็นเพียงชาวคริสเตียนเมืองนัจญ์รอน-ยะมัน ที่ปราศจากชื่อเสียงเรียงนามกลุ่มหนึ่ง มีชีวิตอยู่ประมาณช่วงครึ่งหลัง ของคริสต์ศตวรรษที่หก ก่อนการกำเนิดของท่านรสูล คือลาฯ เพียงเล็กน้อย (ท่านศาสดาเกิด ค.ศ. 570) กษัตริย์ซุนูวาส กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์ อิมยาโรห์แห่งยะมัน ซึ่งนับถือศาสนายูดาห์ได้จับพวกเขามาทรมาน เพื่อบังคับ ให้ปฏิเสธรการศรัทธาในอัลลอฮฺ ศุบหา พวกเขาไม่ยอมจึงถูกจับโยนลงไปใน หลุมเพลิงเผาตายทั้งเป็นที่ละคนสองคน แต่พวกเขาก็ไม่ยอมละทิ้งความเชื่อ ของพวกเขา จากสามกรณีนี้ ทั้งหมดล้วนเผชิญกับภัยคุกคามต่อชีวิตหรือภาวะ คับขันอันเห็นได้ชัด แต่กรณีไหนเล่าที่น่าสรรเสริญที่สุด แน่นนอนผู้ศรัทธา ย่อมจะตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าเป็นกรณีที่สามอย่างไม่ต้องสงสัย

ส่วนกรณีของท่านอะลี รอฎิฯ ไม่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์จาก แหล่งไหนระบุว่า ท่านขาดอิสรภาพทางกายหรือภัยคุกคามความปลอดภัยของ ชีวิตอันเห็นได้ชัดเลยแม้แต่น้อย เพราะฉะนั้นจะนำประเด็นนี้มาอธิบาย สันับสนุน "การตะกียะฮฺ" ของท่านย่อมฟังไม่ขึ้น ท่านอะลีเองเคยกล่าว ต่อหน้าท่านอับบาส รอฎิฯ และอบูซุฟยาน เมื่อครั้งที่คนทั้งสองแสดงความ ต้องการจะบัยอะฮฺให้แก่ท่านในฐานะเคาะลีฟะฮฺ แต่ท่านปฏิเสธและได้กล่าวถึง ความกล้าหาญของตัวเองว่า *'ประชาชนควรจะทราบ ว่า บุตรชายของอบู ตอลิบ*

รักที่จะตายมากเท่า ๆ กับทารกที่รักการดีมีนมของมารดา' (จากนะฮ์ลุละบะ ลาเฆาะฮ์ คำสอนหมายเลข 5) อีกครั้งหนึ่ง ท่านอะลี รอฎิยา ได้แสดงถึงความกล้าหาญของท่านต่อหน้าท่านเคาะลีฟะฮ์ อุมัร อิบน ค็อตตอบ รอฎิยา มีรายงานว่า ท่านอุมัรได้กล่าวถามความเห็นของประชาชนว่า 'ถ้าเรานำพวกท่านทั้งหลายให้หันออกจากสิ่งที่พวกท่านรู้ ไปสู่สิ่งที่พวกท่านไม่รู้ พวกท่านจะทำอย่างไร' ท่านอุมัรย้ำคำถามนี้ถึงสามครั้ง แต่พวกเขาก็ยังคงเงียบ แล้วท่านอะลี รอฎิยา ก็ยืนขึ้นกล่าวว่า 'ถ้าท่านทำเช่นนั้น พวกเราจะขอให้ท่านสำนึกผิด ถ้าท่านสำนึกผิด เราจะยอมรับท่าน' ท่านอุมัรจึงถามว่า 'ถ้าฉันไม่สำนึกผิดเล่า' ท่านอะลีกล่าวว่า 'ถ้าท่านไม่สำนึกผิด เราจะตัดอวัยวะที่ดวงตาของท่านติดอยู่ (ศีรษะ)' ⁽¹⁾

ประเด็นที่สองเป็นเหตุผลที่ชาวชีอะฮ์ชอบนำมาใช้อธิบายการตะกียะฮ์ของท่านอะลี รอฎิยา กล่าวคือ ตามสมมุติฐานนี้ท่านอะลีต้องจำนนต่อสถานการณ์กดดันในขณะนั้น เพราะภายหลังท่านรูลุส คือลา จากไป พวกศัตรูทั้งภายในและภายนอกต่างจ้องหาโอกาสเหมาะสำหรับโจมตีทำลายอาณาจักรอิสลามให้ย่อยยับ ถ้าขึ้นท่านจับอาวุธขึ้นปะทะกับท่านอับดุลลอฮ์ รอฎิยา แล้ว การนองเลือด การจราจลและความแตกแยกจะอุบัติขึ้นในใจกลางอาณาจักร พี่น้องมุสลิมจะรบราฆ่าฟันกันเอง เป็นการเปิดโอกาสให้ศัตรูบุกโจมตีได้ ซึ่งในที่สุดอาณาจักรอิสลามอาจจะถึงกับอวสาน แต่อย่าลืมว่าทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นการอธิบายประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นแล้วของพวกชีอะฮ์เท่านั้น

---

(1) หนังสือ บะฮ์ร อัล-มะนากิบ (ทะเลแห่งคุณความดี) ของเชค รอซิด อะหมัด อัล-กันญี

เรายอมรับว่า นี่คือการอธิบายที่ค่อนข้างมีเหตุผล แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นว่า ถ้าท่านเป็นผู้นำที่ดีและมีความสามารถแล้ว ย่อมจะสามารถดิ้นรนเคลื่อนไหว เพื่อวางแผนเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ให้เอื้ออำนวยและเป็นประโยชน์ต่อท่านได้ ถ้าท่านเป็นผู้รับมรดกความเป็นผู้นำจากท่านรูล คือลา โดยการคัดเลือกของพระองค์อัลลอฮ์ ศุบฮา จริง ๆ แล้ว ทำไมสถานการณ์ไม่เข้าข้างท่านเลย ก็เมื่อการแต่งตั้งผู้รับมรดกความเป็นผู้นำนั้นมาจากอัลลอฮ์โดยตรง แล้วทำไม พระองค์ไม่เตรียมเส้นทางให้กับท่าน อัล-กูรานกล่าวว่า "และพวกเขา (พวกยิว) ได้วางแผน (ที่จะทำลายนบีอิซา) แต่อัลลอฮ์ก็วางแผน (เพื่อช่วยนบีอิซา) และอัลลอฮ์ทรงเป็นผู้วางแผนที่ดีกว่า" (3 : 54) เช่นนี้ แล้วทำไม "แผน" นั้นไม่มีประสิทธิผลสำหรับท่าน หรือว่าความจริงเป็นอย่างอื่น ซึ่งตรงกันข้ามกับที่กล่าวอ้างกันอยู่

ในเมื่อชีอะฮ์ยืนยันว่า ตำแหน่งผู้รับมรดกความเป็นผู้นำมีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่งต่ออุมมะฮ์มุสลิม ภายหลังการระพาดของท่านรูล คือลา ทั้งนี้ เพื่อประกันความมั่นคง ความอยู่รอดปลอดภัยและอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น กับอุมมะฮ์ ประกอบกับท่านรูล คือลา ทราบอยู่แล้วว่าในอนาคตอุมมะฮ์ของท่านจะต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรครอบด้าน จึงเป็นไปไม่ได้ที่ท่านรูล คือลา จะไม่ดำเนินการและวางแผนล่วงหน้าเพื่อความอยู่รอดของอุมมะฮ์ของท่าน ด้วยเหตุนี้ชีอะฮ์จึงเชื่อว่า "การแต่งตั้งผู้นำที่เป็นบุคคล" นั้นเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจการเป็นนบีของท่านและท่านจะละเลยเสียมิได้ ในเมื่อการแต่งตั้งผู้นำมีความสำคัญถึงขนาดนี้ การเตรียมการและการวางแผนล่วงหน้าเพื่อความอยู่รอดและความมั่นคงของบุคคลดังกล่าวย่อมจะมีความสำคัญมากเท่า ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลดังกล่าวยังเป็นบุคคลที่อัลลอฮ์ ศุบฮา ทรง

คัดเลือกด้วยพระองค์เองแล้ว (พวกชีอะฮ์เชื่ออย่างนั้น) พระองค์ย่อมทรงจะ "วางแผน" ให้เหนือกว่าแผนของผู้มีความละโมภความเป็นผู้นำทั้งหลาย หากไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว การแต่งตั้งดังกล่าวจะไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย เพราะบุคคลที่แต่งตั้งไปปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้⁽¹⁾

ตอนนี้ขอให้เรากลับไปพิจารณาเหตุผลของการตะกียะฮ์ตามอัล-กุรอาน 16:106 และความเกี่ยวข้องของท่านอะลี คือลา อีกครั้งหนึ่ง เราจะพบว่าถ้าเหตุการณ์เป็นไปตามเงื่อนไขที่แจ่มแจ้งไว้ในแผนภูมิแล้ว เมื่อท่านมิได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเคาะลีฟะฮ์ ท่านก็สมควรจะเสียใจและสำนึกผิดในเรื่องนี้ นอกจากนั้นท่านก็ควรจะดำเนินการบางอย่างเพื่อกอบกู้ตำแหน่งผู้นำที่ถูกปล้นสะดมไปกลับคืนมาให้เร็วที่สุด แต่ท่านกลับมิได้กระทำเช่นนั้น นอกจากนี้เมื่อเราศึกษาคูหนังสือ "นะฮฺญุลบะลาเมาะฮ์"⁽²⁾ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นหนังสือที่รวบรวมคำสอน

---

(1) พวกชีอะฮ์ซึ่งเป็นชาวชีอะฮ์กลุ่มหนึ่งที่ค่อนข้างอ่อนน้อมน้อมมากที่สุด ถึงแม้จะกล่าวว่าท่านอะลี รอฎิอัลลอฮิในการเป็นเคาะลีฟะฮ์ก็ตาม แต่ก็ยอมรับว่าท่านอับบาส รอฎิอัลลอฮิ ขึ้นดำรงตำแหน่งโดยเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์แล้ว ทั้งนี้ก็เพราะว่าเลือดของศัตรูที่ตายด้วยคมดาบของท่านอะลีนั้นยังไม่ทันแห้ง ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ท่านอะลี รอฎิอัลลอฮิ จึงมีศัตรูอยู่มากมาย แม้แต่ในหมู่ชาวอาหรับที่เพิ่งเข้ารับอิสลามใหม่ ๆ ถ้าท่านอะลี รอฎิอัลลอฮิ ปฏิบัติหน้าที่เคาะลีฟะฮ์ตั้งแต่ระยะแรก ๆ ภายหลังจะพาดของ ท่านนบี คือลา มันอาจจะกลายเป็นสาเหตุทำให้เกิดความไม่สงบและการพังทลายลงของระเบียบในสถานที่เกี่ยวกับศาสนาและประชาชาติ ในทางตรงกันข้ามเมื่อท่านอับบาสขึ้นเป็นเคาะลีฟะฮ์ อันตรายต่าง ๆ ทั้งจากภายในคาบสมุทรอาหรับและภายนอกก็ค่อย ๆ ลดลง หนึ่งสิ่งที่ควรทราบก็คือ หายัยชัฎฮ์เป็นผู้นำของพวกชีอะฮ์มิได้เกี่ยวข้องกับเรื่อง "นัคศ" หรือการแต่งตั้งท่านอะลีเป็นผู้นำโดยท่านรูล คือลา เหมือนกับชีอะฮ์สายลิบลิบอิมาม นอกจากนี้พวกชีอะฮ์ยังไม่มีพฤติกรรมในการประณามเคาะวาอะฮ์ของท่านรูล คือลา อีกด้วย

(2) หนังสือเล่มนี้ อีชชะรีฟ อัรรอฎิย (เกิด ค.ศ.359 ตาย ค.ศ.400) หรือเรียกสั้น ๆ ว่าลัยยิด รอฎิย เป็นผู้รวบรวมขึ้นจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ บันทึกของนักรายงานและจากความทรงจำของผู้รู้ในสมัยนั้น ฝ่ายชีอะฮ์เชื่อว่าทั้งหมดเป็นคำพูดและคำปราศรัยจากท่านอะลี รอฎิอัลลอฮิ ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามฝ่ายอูละมาอะฮ์สุนนีย์ยังมีความสงสัยในความถูกต้องของหนังสือเล่มนี้ เนื่องจากบันทึกทาง

คำปราศรัย คุณบะฮ์และसारของท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสอนที่มีชื่อว่า ‘ชิฏฮ์ ชิฏฮ์ ยะฮ์’ (คำสอนที่สาม) ปรากฏข้อความในท่านองว่า ท่านรู้สึกขมขื่นกับการขึ้นเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านอบูบักร อุมร์และอุษมาน รอฎิ และยังมีข้อความวิพากษ์วิจารณ์เคาะลีฟะฮ์ทั้งสามในทางลบอีกด้วย สิ่งที่ท่านกระทำคือการรอคอยจนกระทั่งเวลาผ่านไปนานถึง 25 ปี ใน ฮ.ศ. ที่ 36 ท่านได้รับการบัยอะฮ์จากประชาชนให้เป็นเคาะลีฟะฮ์ และได้ย้ายเมืองหลวงจากมะดีนะฮ์ไปกูฟะฮ์ในปีเดียวกันนั้น

จากเหตุผลที่เราอธิบายมาข้างต้น เราสามารถลงความเห็นได้ว่า ท่านอะลี รอฎิ มิได้อยู่ในสภาพการอำพรางตามนัยของอายะฮ์ 16:106 ตามที่พวกชีอะฮ์อ้างแต่ประการใด อย่างไรก็ตามมีผู้อธิบายว่า ความจริงการอำพรางนั้นมีจุดมุ่งหมายหลายประการ นอกเหนือจากการป้องกันชีวิตของตนเองและของผู้อื่นดังกล่าวมาในตอนต้นแล้ว ยังรวมถึงการทำให้สภาวะของมุสลิมดีขึ้น การทำความปรองดองในระหว่างกันเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของส่วนรวม ⁽¹⁾

ความจริงที่กล่าวมานั้น เราอยากจะบอกว่า อิสลามก็สอนอยู่แล้ว มีปรากฏในอัล-กุรอานและหะดีษของท่านรَسُول คือลาฯ มากมาย มิต้องใช้หลักการตะกียะฮ์ของพวกชีอะฮ์ให้มันงงศีรษะแต่ประการใด

ประวัติศาสตร์มิได้มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของสายรายงานแต่ละคน จึงอาจจะมีการอุปโลกน์ขึ้นได้ในบางส่วน เพราะฉะนั้นสำหรับนะฮ์ญุลละลาเหาะฮ์เล่มนี้จึงไม่อาจจะยอมรับได้ทั้งหมด และขณะเดียวกันก็ไม่อาจปฏิเสธเสียทั้งหมด

(1) เชค มุฮัมหมัด ร็ฎอ อัลมุศอฟฟิร, หลักการศรัทธาตามแนวทางอิมามียะฮ์, ฉบับแปลภาษาไทยโดยบำรุง อาสาวิมลกิจ, (สถานศึกษาดารุส อิลมฺ อิมาม คูอัย, กรุงเทพฯ 2533) หน้า 69-70

ในหนังสืออุสูล อัล-กาฟียี ของอัล-กุลัยนี๊ ปรากฏรายงานตอนหนึ่งว่า ซุรอเราะฮ์ อิบน์ อายานได้สนทนากับอบูญะฟิร ซุรอเราะฮ์กล่าวว่า 'ฉันถามคำถามต่อเขาข้อหนึ่ง และเขาได้ตอบคำถามของฉัน ภายหลังจากนั้นสักครู่หนึ่ง ปรากฏมีชายคนหนึ่งมาถามเขาด้วยคำถามเดียวกัน คำตอบที่เขาให้กับชายคนนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย แล้วก็มีชายคนที่สามเข้ามาถามเขาด้วยคำถามเดียวกัน คำตอบมีลักษณะที่แตกต่างออกไป เมื่อชายสองคนออกไปแล้ว ฉันจึงพูดว่า 'โอ้บุตรของท่านรَسُولุลลอฮ์ ชายอิรักสองคนได้เข้ามาถามท่านด้วยคำถามเดียวกัน ท่านกลับตอบพวกเขาไม่เหมือนกันเลย' เขากล่าวว่า 'ซุรอเราะฮ์ สิ่งนี้เป็นการดีกว่าและยังยืนกว่าสำหรับเราและท่านสองคน' รายงานที่กล่าวมานี้คือ พฤติกรรมการอำพรางของผู้นำฮิอะฮ์ ซึ่งสิ่งที่เราลงความเห็นได้ก็คือ ตะกียะฮ์คือการปิดบังความคิด ความเชื่อและทัศนคติที่เป็นจริงของบุคคลมิให้คนอื่นได้รับรู้

ถ้าคิดกันอย่างนี้ เราอยากจะบอกว่ามันเป็นความคิดของบุคคลอื่น มิใช่ของท่านอะลี รอฎิฯ แต่ประการใด เพราะท่านอะลีเคยกล่าวว่า 'การปฏิเสธามีลักษณะด้วยเหมือนกัน นั่นคือการขอให้ผู้อื่นทำความดี การระงับผู้อื่นจากการทำความชั่ว การพูดความจริงในทุก ๆ โอกาส และการรังเกียจความชั่ว ดังนั้น บุคคลใดก็ตามที่ขอให้คนอื่นทำความดีย่อมจะทำให้ผู้ศรัทธามีความเข้มแข็ง บุคคลใดที่ระงับผู้อื่นจากการทำความชั่วย่อมจะทำให้ผู้ปฏิเสธได้รับความตกต่ำ บุคคลใดที่พูดความจริงในทุก ๆ โอกาส บุคคลนั้นย่อมได้ปฏิบัติพันธหน้าที่ทุกประการของเขาแล้ว และบุคคลใดก็ตามที่รังเกียจความชั่วและมีความโกรธ (ความชั่ว) เพื่ออัลลอฮ์แล้ว ดังนั้นอัลลอฮ์จะกริ้วโกรธเพื่อ

ตัวเขา และจะทรงทำให้เขาพึงพอใจในวันแห่งการตัดสิน⁽¹⁾ อีกตอนหนึ่ง ท่านอะลีสอนท่านหะซัน รอฎิยา บุตรชายของท่านว่า "และเจ้าจะต้องหลีกเลี่ยงการคบคนโกหกเป็นเพื่อน เพราะคนโกหกเหมือนภาพมายาในทะเลทราย ทำให้เจ้ารู้สึกว้าวุ่นไกลเมื่อสิ่งต่าง ๆ เข้ามาใกล้ และทำให้เจ้ารู้สึกว่าสิ่งที่อยู่ใกล้ นั้นอยู่แสนไกล"⁽²⁾ นอกจากนี้ท่านยังกล่าวว่า "เมื่อคำตอบมีมากมายหลายลักษณะ ประเด็นที่ถูกต้องย่อมมีความกำกวม"⁽³⁾

แน่นอนที่สุด การสื่อสารระหว่างผู้นำและผู้ตามจะต้องมีลักษณะที่ตรงกับความเป็นจริง ชัดเจนและตรงไปตรงมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการชี้นำทางศาสนาด้วยแล้ว ย่อมต้องมีความจริงเป็นที่ตั้ง มิเช่นนั้นแล้ว ผู้ตามจะกระทำตามอย่างถูกต้องและไม่หลงทางได้อย่างไร คำพูดของท่านอะลี รอฎิยา ช่างต้นย่อมชัดเจนอยู่แล้วว่าท่านมีความกล้าที่จะพูดความจริงกับผู้คนทั้งหลาย และที่สำคัญก็คือ "ในทุก ๆ โอกาส" อีกด้วย

ท่านอะลีได้กล่าวถึงการพูดความจริงไว้อย่างหนักแน่นและชัดเจนในรายงานที่ว่า "ท่านอะลีรัลมุฮัมมินีน กล่าวว่า อี้มานนั้นหมายถึงว่าท่านจะต้องรักความจริงมากกว่า (แม้ว่า) เมื่อมันเป็นอันตรายต่อท่าน และความเท็จจะให้ประโยชน์แก่ท่านก็ตาม โดยที่คำพูดของท่านจะต้องไม่เกินไปกว่าการกระทำของท่าน และท่านจะต้องอย่าเกรงต่ออัลลอฮ์เมื่อท่านพูดถึงบุคคลอื่น ๆ"⁽⁴⁾

สำหรับเราแล้ว เราเชื่อเหลือเกินว่าท่านอะลี รอฎิยา ได้ดำเนินชีวิตตาม

---

(1) นะฮญุลบะลาเฆาะฮฺ ฉบับแปลภาษาอังกฤษ พิมพ์ที่เมืองกุ่ม - อิหร่าน ค.ศ.1981 หน้า 498

(2) เล่มเดียวกัน หน้า 500

(3) เล่มเดียวกัน หน้า 539

(4) เล่มเดียวกัน หน้า 585

หลักการอิสลามอย่างเคร่งครัด ทั้งหมดเป็นไปโดยสอดคล้องกับอัล-กุรอาน และสุนนะฮ์ ท่านมิได้ทำตะกียะฮ์เพราะสถานการณ์บีบบังคับตามทฤษฎีพฤติกรรม อำพรางของพวกชีอะฮ์แต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม สำหรับบางท่านอาจจะถือว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้วยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะสรุปได้เช่นนั้น เพราะฉะนั้นให้เรา มาพิจารณาประเด็นปัญหาต่อไปนี้ร่วมกัน ตารางต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึง สาเหตุและผลลัพธ์อันเป็นการกระทำของท่านอะลี รอฎิฯ ขอให้พิจารณาว่า เพราะอะไรสาเหตุเดียวกันหรือมีลักษณะเหมือนกัน การตัดสินใจอันเป็น ปฏิกริยาตอบสนอง ของท่านอะลีจึงมีความแตกต่างกัน

สาเหตุ	ผลลัพธ์
1. เคาะลีฟะฮ์สามท่านแรกปล้นตำแหน่งที่ท่านได้รับการมอบหมายจากอัลลอฮ์ และรَسُول	- ละเว้นจากการใช้ความรุนแรง และการนองเลือดเพื่อผลของความถูกต้อง
2. มุอาวิยะฮ์ตั้งตนเป็นเคาะลีฟะฮ์ แข่งขันกับท่านโดยท้าทายอำนาจอันชอบธรรมของท่าน	- ตัดสินใจใช้สงครามและความรุนแรงเพื่อปกป้องความถูกต้องชอบธรรมของท่าน

เมื่อเราพิจารณาการตัดสินใจข้างต้นแล้ว เราจะเห็นความขัดแย้งกันในการกระทำของท่านอะลี รอฎิฯ อย่างเห็นได้ชัด เมื่อการกระทำออกมาแตกต่างกันเช่นนี้ย่อมแสดงว่า ในความเป็นจริงมีสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งผิดไปจากที่อ้างเอาไว้อย่างแน่นอน ดูจากการกระทำที่เป็นผลลัพธ์ทำให้เราพอจะสันนิษฐานได้ว่า ท่านอะลีคงจะมีความรู้สึกเอจริงเอจจังและเคร่งเครียดกับสาเหตุ

ประการที่สองอย่างแน่นอน จนถึงกับต้องใช้กำลังและความรุนแรงเพื่อผดุงไว้ซึ่งความถูกต้องและความชอบธรรม และสาเหตุที่หนึ่งคงจะไม่ตึงเครียดกว่าสาเหตุที่สองอย่างแน่นอน โปรดอย่าลืมว่ากว่าพระองค์อัลลอฮ์ ศุบหฺ จะอนุมัติให้มุสลิมทำสงครามได้นั้น ขณะนั้นมุสลิมอยู่ในสภาพที่เผชิญกับความอยุติธรรมอย่างยิ่งจริง ๆ และระดับของความอยุติธรรมนั้นสูงหรือรุนแรง จนต้องแก้ไขด้วยการป้องกันตัวเองด้วยการใช้ความรุนแรงในรูปสงคราม สำหรับกรณีนี้ถ้าเป็นความจริงตามอ้างแล้ว การขัดขืนคำสั่งของอัลลอฮ์และรูลตามสาเหตุที่หนึ่งนั้นมิใช่สาเหตุที่รุนแรงและตึงเครียดอย่างยิ่งหรอกหรือ

ด้วยการกระทำของท่านอะลีดังกล่าว เราจึงไม่เชื่อว่าความอยุติธรรมประการที่หนึ่งจะรุนแรง และตึงเครียดกว่าความอยุติธรรมประการที่สอง สิ่งที่ยุ่งยากก็คือ อะไรคือคำตอบอันเป็นหลักฐานสำหรับข้อนี้ อัลฮัมดุลิลลาฮฺ ขอขอบคุณต่อพระองค์อัลลอฮ์ ศุบหฺ ที่พระองค์ไม่ได้ปล่อยให้เราพบกับทางตัน และปล่อยให้เราต้องนึกเดาไปตามความคิดสับสนของเราเอง หรือการขัดแย้งคำตอบให้กับตัวท่านอะลี รอฎิ โดยอยุติธรรม เพราะท่านอะลีเองนั้นแหละที่ไขความข้อนี้ให้เราทราบ

ภายหลังท่านเคาะลีฟะฮฺอะบูมานุร รอฎิ ถูกฆาตกรรม ประชาชนต้องการบัยอะฮ์ให้ท่านขึ้นเป็นเคาะลีฟะฮ์ ท่านอะลีกล่าวกับพวกเขาว่า 'ท่านทั้งหลายจงสละมันเสียเถิด และจงหาคนอื่นมาแทน แน่แท้เรากำลังเผชิญกับเรื่องที่สลับซับซ้อนที่หัวใจมิสามารถทนได้ และเกินสติปัญญา ท้องฟ้าได้ครีမ်ด้วยหมู่เมฆและแนวทางคูมิตมน ท่านทั้งหลายโปรดทราบว่าหากฉันตอบรับพวก

ท่าน ฉันก็จะนำพวกท่านตามที่ฉันรู้ และจะไม่ฟังคำและข้อครหาของผู้ใด แต่หากพวกท่านสละฉันเสีย ฉันก็จะเป็นเช่นพวกท่านคนหนึ่ง แล้วท้วงว่า ฉันก็จะเป็นผู้ที่ฟังและปฏิบัติตามยิ่งกว่าท่านคนใด ต่อผู้ที่พวกท่านได้ตั้งให้เป็นผู้บริหารกิจการของพวกท่าน ฉันเหมาะที่จะเป็นที่ปรึกษาสำหรับพวกท่านมากกว่าเป็นผู้นำ⁽¹⁾ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามนั้นท่านยังกล่าวว่า "จะต้องไม่มีการเชื่อฟังปฏิบัติตามบุคคลใดก็ตามที่สวนทางกับคำสั่งของอัลลอฮ์"⁽²⁾ คำพูดเหล่านี้ของท่านอะลี รอฎิยา ย่อมเป็นพยานหลักฐานยืนยันได้อย่างหนักแน่นว่า เคาะลีฟะฮ์สามท่านแรกมิได้ดำเนินการบริหารกิจการหรือมีการกระทำอันเป็นการสวนทางกับคำบัญชาของอัลลอฮ์ ศุบหา มิฉะนั้นแล้วท่านอะลีเองจะไม่ยอมลดตัวลงเป็น 'ผู้ตามที่ดี' ดังที่ท่านยืนยันอย่างแน่อน

นอกจากนี้ยังมีหลักฐานปรากฏอยู่ในสารฉบับหนึ่ง⁽³⁾ ที่ท่านอะลี รอฎิยา เขียนโต้ตอบข้อกล่าวหาของมุอาวิยะฮ์ บิน อับดุลฮามิด ที่ระบุว่าท่านเกี่ยวข้องกับการตายของท่านอุษมาน และขึ้นเป็นเคาะลีฟะฮ์โดยไม่ชอบธรรม ใจความเต็มของสารดังกล่าวมีดังนี้

‘แท้จริงปวงชนผู้ได้เคยให้สัตยาบันท่านอุมัยร ท่านอุมัรและท่านอุษมานล้วนได้ให้สัตยาบันแก่ฉันแล้วตามเงื่อนไขที่พวกเขาได้ให้สัตยาบันแก่ท่านเหล่านั้น ดังนั้น (โดยเงื่อนไขนี้) ผู้ที่อยู่ (ณ สถานที่ซึ่งมีการให้สัตยาบัน) ไม่มีสิทธิเลือกอย่างอื่น และผู้ที่ไม่อยู่ก็ไม่มีสิทธิปฏิเสธ และ

---

(1) นะฮ์ลุสละลาเมาะฮ์ฉบับเดียวกัน หน้า 180 คำสอนหรือคุตบะฮ์ที่ 90

(2) เล่มเดียวกัน หน้า 526

(3) เล่มเดียวกัน หน้า 393 สารฉบับที่ 6

แท้จริงการร่วมปรึกษากันเป็นสิทธิของพวกมุซาญีรีนและพวกอันศอร ถ้าหากว่า พวกเขาแสดงประชามติยอมรับผู้ใด และได้ตั้งผู้นั้นให้เป็นผู้นำแล้ว ก็ย่อมหมายความว่านั่นเป็นสิ่งที่อัลลอฮฺทรงพึงประสงค์ หากผู้ใดแยกตัวออกโดยการคัดค้าน หรือตั้งแนวทางอื่นขึ้นมา ประชาชนเหล่านั้นก็ต้องหันเขากลับไปยังที่ที่เขา มา ถ้าเขาปฏิเสธ ประชาชนก็ต้องบารบ ด้วยเหตุที่เขาปฏิบัตินอกแนวทางของ บรรดาผู้ศรัทธา และอัลลอฮฺจะทรงให้เขาหันไปตามทางที่เขาออกไป ขอสาบาน (ต่ออัลลอฮฺ) ด้วยชีวิตของฉัน โอ้มุอาวิยะฮฺ หากท่านพิจารณาด้วยสติปัญญา มิใช่ด้วยอารมณ์ของท่านแล้ว ท่านก็จะเห็นว่าฉันไร้มลทินยิ่งกว่าใครทั้งปวงใน เรื่องโลหิตของท่านอุษมาน และท่านก็ต้องรู้ว่าฉันไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เว้น แต่ท่านจะมุ่งปรักปรำเบียดบังสิ่งที่ท่านรู้แน้อยู่แก่ใจ วัสสลาม"

สารดังกล่าวของท่านอะลี รอฎิยฺฮิ ยินยันอย่างชัดเจนว่า การได้มาซึ่ง ตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺของท่านอับบัส อุมัรและอุษมาน และการขึ้นเป็น เคาะลีฟะฮฺของท่านอะลีเองนั้นมีที่มาจากรากฐานเดียวกัน นั่นคือจาก การปรึกษาหารือและประชามติของชาวมุซาญีรีนและชาวอันศอร ถ้า หากว่าการเป็นเคาะลีฟะฮฺของสามท่านแรกขาดความถูกต้องชอบธรรมแล้ว การ เป็นเคาะลีฟะฮฺของท่านอะลีก็ย่อมจะถือได้ว่าไม่มีความชอบธรรมด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ท่านยังลง ความเห็นว่า ผู้ที่ไม่อยู่ ณ สถานที่ซึ่งมีการแสดงประชามติ ไม่มีสิทธิที่จะปฏิเสธการเป็นเคาะลีฟะฮฺของพวกท่าน ตรงจุดนี้เรารู้สึกแปลกใจ เหลือเกินที่มีการกล่าวว่า เพราะคนนั้นคนนี้ไม่อยู่ในที่ประชุมสละกิฟะฮฺ การตกลงให้ท่านอับบัส รอฎิยฺฮิ ขึ้น เป็นเคาะลีฟะฮฺจึงไม่ถูกต้อง เป็นการยึด อำนาจโดยคนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่ง เป็นเผด็จการที่ขาดความชอบธรรม การ ใส่โคล้ดดังกล่าวข้างทางไกลจากความจริงที่ท่านอะลี รอฎิยฺฮิ ยอมรับโดยสิ้นเชิง

ถ้าอ้างกันเช่นนั้นได้ สำหรับท่านอะลี ย่อมจะตกอยู่ในสภาพเดียวกันอย่างไม่ต้องสงสัย

กระนั้นได้มีผู้พยายามอธิบายเป็นการแก้ตัวและบิดเบือนว่า เพราะท่านอะลี รอฎิยา ต้องการหาคำพูดมาเป็นข้ออ้างสนับสนุนตัวท่านอย่างชนิดที่เป็น การผูกมัดมิให้มุอาวิยะฮ์ขึ้นหลุด จริง ๆ แล้วท่านอะลียืนยันตลอดมาว่า การเป็นเคาะลีฟะฮ์ของสามท่านแรกเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง เพราะต้องการต้อนมุอาวิยะฮ์ให้จนแต้มในเรื่องนี้ ท่านจึงส่งสารดังมีใจความตามที่กล่าวมา ⁽¹⁾

การบิดเบือนดังกล่าวนับว่าน่าละอายมาก เพราะแทนที่จะเป็นการเทิดทูลผู้นำเช่นท่านอะลี รอฎิยา ให้สูงขึ้น กลับเป็นการดูหมิ่นและกดท่านให้ตกต่ำลงอย่างที่สุด เราสามารถพูดได้หรือว่า เพียงเพื่อให้บุคคลหนึ่งยอมรับ ผู้นำทางจิตวิญญาณผู้สูงส่งถึงกับอ้างอะไรก็ได้ แม้จะมีได้มาจากความจริงและความถูกต้องก็ตาม วิธีการจะผิดหรือถูกไม่สำคัญ แต่เพื่อเป้าหมายแล้ว จะใช้วิธีอะไรก็ได้ ถ้าท่านให้เหตุผลเช่นนี้ เราขอยืนยัน ณ ที่นี้ว่า นี่ไม่ใช่ศาสนาอิสลามของเรา

โปรดอย่าลืมว่า ท่านอะลี รอฎิยา ดำรงตำแหน่งเป็นถึงผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้นำของรัฐ ท่านย่อมจะดำรงไว้ซึ่งความจริง ท่านเคยกล่าวว่า ‘ฉันไม่เคยพูดโกหก และฉันก็ไม่เคยให้ใครมาพูดเรื่องโกหกให้ฟัง ฉันไม่เคยหลงทางและฉันก็ไม่เคยถูกใครทำให้หลงทาง’ ⁽²⁾ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นนี้ท่านอะลีกล่าวว่า ‘อัลลอฮ์ทรงพึงประสงค์’ ให้มีการตกลงและการแต่งตั้งผู้นำอันเกิดจากมติร่วมของชาวมุฮายญิรีนและชาวอันศอร หากว่า

---

(1) เล่มเดียวกัน หน้า 393-394 คำอาราธนาธิบาย สารฉบับที่ 6

(2) เล่มเดียวกัน หน้า 530

ข้อความนี้ไม่ใช่ความจริงแล้ว ผู้กล่าวเองนั่นแหละที่มีความผิดอันใหญ่หลวงในฐานะผู้ที่บังอาจ ‘มุสา’ ต่อพระองค์อัลลอฮฺ มหาบริสุทธิ์ยิ่งพึงมีแด่พระองค์ ขอพระองค์ได้โปรดอภัยโทษให้เราด้วยฐานที่กล่าวข้อความสมมุติเช่นนี้

เกี่ยวกับการพุดจามูสาต่อพระองค์อัลลอฮฺ ศุบหฺ นั้น ท่านอะลี รอฎิยาเคยกล่าวว่า ‘จงอย่าพยายามใช้ความแหลมคมของลิ้นท่าน (ให้กระแทกกระเทือน) ต่อพระองค์ผู้ทรงประทานอำนาจในการพูดให้กับท่าน และจงอย่าพยายามใช้คารมในการพูดของท่าน (ให้กระเทือน) ต่อพระองค์ผู้ทรงนำพาท่านสู่ทางอันเที่ยงตรง’ ⁽¹⁾

จากที่กล่าวมาทั้งหมด เราจึงสรุปได้ว่าท่านอะลี รอฎิยา ยอมรับการเป็นเคาะลีฟะฮฺของท่านอับบักร อุมัรและอุษมานด้วยความจริงใจ ท่านได้ให้บัยอะฮฺ (สัตยาบัน) แก่ท่านทั้งสาม ให้การสนับสนุนช่วยเหลือท่านทั้งสามสมกับหน้าที่ของผู้ตามที่ดี และที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ท่านยังรักษาความสัมพันธ์อันดีกับท่านเคาะลีฟะฮฺทั้งสามและบรรดาเคาะทาบะฮฺท่านอื่น ๆ นับได้ว่าท่านเป็นบุคคลที่มีจิตใจอันประเสริฐมีความใจกว้างและรู้จักรักษาน้ำใจของมิตรสหายได้อย่างน่าสรรเสริญ แม้ว่าท่านจะไม่ได้เป็นผู้นำ แต่ท่านก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ต่ออุมมะฮฺอิสลามอย่างหาที่ติมิได้ ท่านมิได้ทำตัวแปลกแยกโดยตัดความสัมพันธ์ หรือเอาตัวออกห่างแต่ประการใด ท่านเป็นตัวอย่างของบุคคลที่รู้จักการให้การสนับสนุนแก่ผู้อื่น สิ่งใดที่ท่านเห็นว่าผิดในการบริหารกิจการของเคาะลีฟะฮฺสามท่านแรกหรือในคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาแล้ว ท่านจะแสดงความคิดเห็นและวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา สำหรับสิ่งที่ถูกต้อง ท่านจะ

---

(1) เล่มเดียวกัน หน้า 577

ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เท่าที่ท่านสามารถทำได้

หนังสือ *กิตาบ อัล-อิรฮาด* ของท่านเชค อัล-มุฟิต นักปราชญ์คนสำคัญของชีอะฮ์ในอดีต (มีชีวิตรอยู่ระหว่างปี ฮ.ศ.336-ฮ.ศ.413) ได้บันทึกเอาไว้ว่า ในสมัยการปกครองของเคาะลีฟะฮ์ทั้งสามจาก ฮ.ศ. 11 ถึง ฮ.ศ.36 ท่านอะลี รอฎิยา ได้ช่วยตัดสินคดีความหลายครั้งด้วยกัน ปรากฏเท่าที่ท่านเชคอัล-มุฟิตบันทึกเอาไว้ ในสมัยท่านอับบาส รอฎิยา ท่านอะลีตัดสินชี้ขาด 3 คดี สมัยท่านอุมัยร รอฎิยา 8 คดี และในสมัยท่านอะฮ์มาด 3 คดี ⁽¹⁾

ในสมัยของท่านอับบาส รอฎิยา ท่านอะลี รอฎิยา ได้แสดงออกถึงความเคารพและการเชื่อฟังต่อท่านอับบาส ท่านละหมาดตามหลังท่านอับบาสอยู่เป็นประจำ ตลอดจนละหมาดวันศุกร์และละหมาดวันอีดิ้ลฟิฏรี ในระหว่างที่มีการทำสงครามปราบปรามพวกบะนีอะนีซะฮ์ ท่านอะลีได้ต่อสู้ภายใต้การนำของท่านอับบาส สงครามครั้งนั้นทำให้เคาะลีฟะฮ์สามารถจับชีวิตมุฮัมมะฮ์ จอมโกหกที่อ้างเป็นนบีได้ในที่สุด ท่านอะลี รอฎิยา ได้รับส่วนแบ่งจากทรัพย์สินสงครามด้วยเช่นเดียวกัน ⁽²⁾ เพราะถ้าท่านอะลีมีได้แสดงถึงความเป็นผู้ตามที่ดีแล้ว ท่านย่อมจะไม่ได้รับส่วนแบ่งจากทรัพย์สินสงครามในครั้งนี้อย่างแน่นอน

การยอมรับในตัวท่านอับบาสนั้นปรากฏในรายงานจากบุตรชายของท่านอะลีเองว่า ท่านมุฮัมมัด อิบน์ อัล-หะนะฟียะฮ์กล่าวว่า *ฉันได้ถามบิดาของฉัน (คือท่านอะลี อิบน์ อบีตอลิบ) ว่า ผู้ใดดีที่สุดหลังจากท่านรَسُولุลลอฮ์*

---

(1) เชค อัล-มุฟิต, กิตาบ อัล-อิรฮาด, ฉบับแปลภาษาอังกฤษ พิมพ์ที่เมืองกุม-อิหร่าน, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ หน้า 143-154

(2) เชค อับดุลฮักก์, อ้างแล้ว, หน้า 85

คือลา' ท่านอะลีตอบว่า 'ออบูบักร' ฉันพูดว่า แล้วใครอีก ท่านตอบว่า 'แล้วก็
อุมัร' ฉันกริ่งเกรงว่าท่านจะบอกว่า (คนต่อไป) คือท่านอุษมาน ฉันจึงถามว่า
แล้วตัวท่านเล่า ท่านบอกว่า 'ฉันเป็นเพียงคนหนึ่งในบรรดามุสลิม (ทั่วไป)'
(หะดีษรายงานโดยอัล-บุคอรี)

อัล-หะซัน อัล-บัสรีย์อ้างรายงานจาก กอยสุ อิบน์ อุบาตะฮ์ว่า ท่านอะลี
อิบน์ อับตอลิบกล่าวว่า 'ท่านรَسُولุลลอฮ์ คือลา' ล้มป่วยลงเป็นระยะเวลาหนึ่ง
ในช่วงเวลานั้นเมื่อท่านได้ยินเสียงอะซานสู่การละหมาด ท่านได้กล่าวว่า
"จงไปบอกออบูบักรให้ไปเป็นอิมามนำละหมาด" ครั้นท่านรَسُولุลลอฮ์
วะฟาตแล้ว ข้าพเจ้าจึงเริ่มคิด ข้าพเจ้าเห็นว่าการละหมาดคือธงของการ
ศรัทธาและเป็นเสาหลักของศาสนา เพราะฉะนั้นพวกเราจึงยอมรับเหมือน
กับที่ท่านรَسُولุลลอฮ์ คือลา' ยอมรับเพื่อการศรัทธาของเรา นั่นจึงเป็นเหตุ
ผลว่าทำไมเราจึงเลือกออบูบักร ⁽¹⁾

อย่างไรก็ตาม ในระยะต้นของสมัยการปกครองของท่านออบูบักร รอฎิ
เกิดมีความไม่เข้าใจกันระหว่างท่านอะลีกับท่านออบูบักรเกี่ยวกับมรดกของท่านรَسُول
คือลา' เรื่องมีอยู่ว่า ภายหลังชัยชนะของท่านรَسُولที่คิฮ์บ์แล้ว ชาวยิวที่ตำบล
ฟะดักซึ่งอยู่ระหว่างเมืองมะดีนะฮ์กับคิฮ์บ์ได้ยอมจำนนต่อท่านรَسُولโดยไม่มี
การทำศึกต่อกัน ท่านรَسُول คือลา' จึงทำสัญญาสงบศึกกับพวกเขาและปฏิบัติต่อ
พวกเขาเหมือนกับชาวยิวที่คิฮ์บ์ทุกประการ ท่านยึดที่ดินเพาะปลูกของชาวยิว
ที่ฟะดักเอาไว้ภายใต้การดูแลของท่าน ท่านได้นำผลประโยชน์จากที่ดิน
ดังกล่าวไปใช้ในทางสาธารณประโยชน์ ให้กับคนยากจน ผู้เดินทางที่ตกทุกข์

---

(1) อัล-หาฟิซ อิบน์ ฮับดุลบَرِّ, อัล-อิสติยาบ, เล่ม 2 หน้า 1149

ได้ยาก สงเคราะห์เด็กกำพร้าและเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวของท่าน
ภายหลังวาระพาทของท่านรูลู คือลา ท่านอะลี รอฎิยา ขอร้องให้ท่านอับดุล
โอนัทรพียสินส่วนนี้คืนให้กับครอบครัวของท่านรูลู คือลา ในฐานะที่เป็น
มรดกของท่านรูลู ท่านอับดุลไม่ยอมรับคำร้องขอดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่า
ท่านรูลู คือลา เคยกล่าวว่า 'เราไม่มีมรดกจะมอบให้แก่ทายาท อันใดที่เรา
ละไว้ (ให้จ่ายออกไป) เป็นกุศลทาน' ท่านอับดุลยืนยันต่อท่านอะลีว่า
ทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นของประชาคมโดยส่วนรวม มิใช่ของส่วนบุคคล ท่านจะ
รักษาทรัพย์สินส่วนนี้ไว้ภายใต้การดูแลของท่าน และต้องการคงสภาพ
ของทรัพย์สินส่วนนี้ไว้มิให้เปลี่ยนแปลง ให้เหมือนกับในสมัยของท่านรูลู
คือลา สำหรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพราะที่ดินเพาะปลูกดังกล่าวนั้น ท่าน
อับดุลได้แบ่งสรรและจัดการเช่นที่ท่านรูลู คือลา เคยปฏิบัติ ท่านแบ่งส่วน
หนึ่งให้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับครอบครัวของท่านรูลู ซึ่งท่านอะลีและท่านหญิง
ฟาติมะฮฺ รอฎิยา ได้รับส่วนแบ่งจากเงินค่าใช้จ่ายก่อนหน้านี้ด้วยเช่นกัน

มีรายงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ว่า ท่านหญิงฟาติมะฮฺ รอฎิยา โกรธท่าน
อับดุลมากและไม่ยอมพูดกับท่าน จนกระทั่งท่านหญิงเสียชีวิต ท่านหาพิช
อิมาดุดดีน อิบน์ กะษีร ได้บันทึกจากรายงานของท่านหาพิช อับดุล อัล-
บัยฮะกีว่า ท่านอับดุลได้ไปเยี่ยมท่านหญิงฟาติมะฮฺที่บ้านของท่านหญิง เมื่อ
ท่านหญิงล้มป่วย ทั้งสองได้ได้รับความเข้าใจกัน ซึ่งท่านหญิงฟาติมะฮฺก็เข้าใจ ⁽¹⁾

พวกชีอะฮฺได้นำเรื่องที่ดินเพาะปลูก ณ ตำบลพะดักมาเป็นสาเหตุโจมตี
ท่านอับดุล รอฎิยา ว่ามีเจตนาร้ายต่ออะฮฺลุลบัยตุ และมีความประสงค์ที่จะ

---

(1) อัล-บิคาเยฮฺ ฆะ อัน-นียายะฮฺ, เล่ม 5 หน้า 289

บันทึกสถานภาพและความมั่นคงของท่านอะลี รอฎิยา กับบรรดาผู้สนับสนุนของท่าน นอกจากนี้ยังมีความผิดฐานทำให้ท่านหญิงฟาติมะฮ์โกรธอีกด้วย โดยอ้างหะดีษของท่านรสุล คือลา ที่ว่า *“ฟาติมะฮ์เป็นส่วนหนึ่งของฉัน ดังนั้นผู้ใดทำให้เธอโกรธ ก็ทำให้ฉันโกรธด้วย”*

สำหรับเรื่องนี้ เราขอชี้แจงเพียงสั้น ๆ ว่า ท่านอับบักกรยืนยันกับครอบครัวของท่านรสุล คือลา ว่า ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของกลาง มิใช่เป็นของส่วนบุคคล เนื่องจากท่านรสุลเคยกล่าวว่า ท่านไม่มีมรดกทิ้งไว้ให้แก่ลูกหลาน ท่านอับบักกรจัดการและดูแลทรัพย์สินดังกล่าวเหมือนกับที่ท่านรสุลเคยปฏิบัติ ครอบครัวของท่านอะลีและท่านหญิงฟาติมะฮ์เองก็ได้รับส่วนแบ่งจากผลประโยชน์ของที่ดินดังกล่าวด้วย ส่วนที่กล่าวอ้างถึงหะดีษ *“ผู้ใดทำให้ฟาติมะฮ์โกรธ”* นั้นก็มีข้อพิสูจน์ถึงความผิดของท่านอับบักกรแต่อย่างใด เพราะสิ่งที่ท่านอับบักกรตัดสินมีความสอดคล้องกับแนวการปฏิบัติของท่านรสุล คือลา ความจริงพวกชีอะฮ์มีเจตนาที่จะบิดเบือนประวัติศาสตร์ตอนนี้ และต้องการที่จะตัดสินว่าท่านอับบักกรมีความผิดโดยอ้างหะดีษ *“ผู้ใดทำให้ฟาติมะฮ์โกรธ”* มาเป็นข้อสนับสนุน ทั้ง ๆ ที่หะดีษดังกล่าวนี้มีความเกี่ยวข้องกับท่านอะลีโดยตรง แต่พวกชีอะฮ์ไม่ต้องการเปิดเผยเพราะกลัวว่าถ้าพูดถึงที่มาของหะดีษแล้ว ท่านอะลีจะพลอยได้รับความกระทบกระเทือนไปด้วย เนื่องจากท่านอะลีได้ขอแต่งงานกับบุตรสาวของอับดุลอะซีซ ขณะที่ท่านหญิงฟาติมะฮ์ยังมีชีวิตอยู่ ท่านหญิงฟาติมะฮ์ทราบข่าวดังกล่าว จึงมาฟ้องต่อท่านรสุล คือลา ว่า *“แท้จริง พวกพ่อของพ่อใจกันว่า พ่อไม่โกรธแทนลูกสาวของพ่อ และตอนนี้จะสืบทอดงานกับลูกสาวของอับดุลอะซีซ”* ท่านรสุลพูดถึงเรื่องดังกล่าวบนมิมบัรว่า *“แท้จริงฟาติมะฮ์ลูกสาวของมุฮัมมัดนั้น เป็นก้อนเนื้อส่วนหนึ่งของฉัน*

และฉันเกรงว่าเธอจะถูกทดลองในศาสนาของเธอ ขอสาบานต่ออัลลอฮ์
ลูกสาวของรَسُولุลลอฮ์และลูกสาวของคัมภีร์ของอัลลอฮ์จะอยู่ร่วมชายคาเดียว
กันไม่ได้เป็นอันขาด' (หะดีษบุคอรี บทที่ 57 และหะดีษมุสลิม บทที่ 44)

ท่านอัล-มิสวัร อิบน์ มัคเราะมะฮ์รายงานไว้ว่า เขาได้ยินท่านรَسُول คือลา
กล่าวขณะที่อยู่บนมิมบรว่า 'พวกลูก ๆ ของอิสลาม บิน อัล-มุส็ีเราะฮ์ได้ขอ
อนุญาตต่อฉันเพื่อแต่งงานลูกสาวของพวกเขาให้กับอะลี อิบน์ อบีตอลิบ
ฉันจะไม่ยอมให้พวกเขา แล้วฉันจะไม่ยอมให้พวกเขา แล้วฉันจะไม่ยอมให้
พวกเขาเว้นแต่ว่า (อะลี) อิบน์ อบีตอลิบ ต้องหย่าลูกสาวของฉัน และไป
แต่งงานกับลูกสาวของพวกเขาทั้งนี้เพราะว่าลูกสาวของฉันเป็นส่วนหนึ่ง
ของฉัน ผู้ใดทำความเดือดร้อนให้แก่เธอ ผู้นั้นก็ทำความเดือดร้อนแก่
ฉัน ผู้ใดก่อทุกข์แก่เธอ ⁽¹⁾ ผู้นั้นก็ก่อทุกข์แก่ฉัน" (หะดีษมุสลิม บทที่ 44
กิตาบูล ฟูฎออิลลีศ เศาะหาบะฮ์ บาบที่ 15)

เมื่อท่านอับูบักร รอฎิยา ตายจากไปในวันที่ 22 ญะมาดีล อาคิร ฮ.ศ. 13
ท่านอะลี รอฎิยา ได้กล่าวคำไว้อาลัยต่อท่านอับูบักร ซึ่งคำไว้อาลัยดังกล่าวนั้น
ไม่เพียงจะบรรยายถึงบุคลิกภาพและลักษณะของท่านอับูบักรเท่านั้น แต่ยัง
สะท้อนถึงการยอมรับด้วยน้ำใสใจจริงที่ท่านอะลีมีต่อท่านอับูบักร คำไว้อาลัย
ดังกล่าวนี้ได้ถูกเก็บรักษาไว้โดยนักประวัติศาสตร์ ใจความตอนหนึ่งมีดังต่อไปนี้
คือ

‘ขอความเมตตาของอัลลอฮ์จงมีแด่ท่าน ไอ้อับูบักร ท่านคือสหายรัก

---

(1) แสดงว่าเรื่อง ‘ผู้ใดทำให้พาคิมะฮ์โกรธ.....’ นั้นเป็นเรื่องของการขอแต่งงานของท่านอะลี
รอฎิยา โดยตรง

และเพื่อนของท่านนบีแห่งอัลลอฮ์ เป็นที่มาของความขัดแย้งให้แก่ท่าน เป็นผู้ที่ทราบความลับต่าง ๆ ของท่าน (นบี) และท่าน (ออบูบักร) ยังเป็นผู้ เสนอสิทธิพิเศษของการเป็นที่ปรึกษาให้กับท่านนบีอีกด้วย ท่านเป็นบุคคล แรกที่เข้ารับอิสลาม ท่านมีศรัทธาอันบริสุทธิ์ที่สุด ความเชื่อมั่นของท่าน ต่อศาสนาอิสลามไม่สั่นคลอน ในบรรดาคนทั้งหมด ท่านดีกว่าต่ออัลลอฮ์ มากที่สุด และท่านเป็นบุคคลที่สร้างประโยชน์อันยิ่งใหญ่ที่สุดให้แก่ศาสนา ของท่านนบี ท่านอยู่กับท่านนบีนานกว่าใครทั้งหมด และความรักที่ท่านมี ต่ออิสลามนั้นสูงส่งกว่าผู้ใด..... อัลลอฮ์ ศุบหา ตรัสว่า ‘ผู้หนึ่งซึ่งมาพร้อม กับสัจธรรมและผู้หนึ่งซึ่งสนับสนุนสัจธรรม’ ผู้มาพร้อมกับสัจธรรมได้แก่ มุฮัมมัด และผู้สนับสนุนสัจธรรมนั้นได้แก่ ออบูบักร ..... ในวันแห่งความ ยากลำบาก ท่านเป็นมิตรที่ประเสริฐที่สุดของท่านนบี ท่านเป็นคนที่สอง ในสองคน และท่านเป็นผู้ติดตามท่านนบี (หลบภัยอยู่ภาย) ในถ้ำ ท่านเป็น บุคคลที่อัลลอฮ์ทรงประทานความสงบลงในจิตใจ ท่านเป็นคนเดียวที่ติด ตามท่านนบีในการอพยพของท่านมายังมะดีนะฮ์ และท่านยังเป็นเคาะ ลีฟะฮ์ของท่านนบีในหมู่สาวกของท่าน และในศาสนาของอัลลอฮ์ ท่านได้ ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของเคาะลีฟะฮ์ได้อย่างยอดเยี่ยมที่สุด ในขณะที่ ประชาชนพากันผล่อออกจากศาสนา ท่านได้นำพระบัญญัติของอัลลอฮ์ไปใช้ ด้วยความแน่วแน่มั่นคงเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งไม่มีเคาะลีฟะฮ์ของนบีท่านอื่นใด กระทำได้อย่างนี้.....’⁽¹⁾ (ความจริงคำไว้อาลัยต่อท่านออบูบักร รอฎิฯ นั้นยาว

---

(1) มุฮิบุดดีน ต็อบรีย (ตาย ฮ.ศ.694), อีร-รียาฎ อัล-นะซอรุตุ ฟิ ฟีซาอิลิล-อ็ฮรออะ, (เอกสารต้นฉบับหมายเลข 1784, ห้องสมุดสถาบัน นัดาวตุล อุลามาฮ์) หน้า 126 - 127

กว่านี้มาก เพื่อความเหมาะสมกับการพิมพ์จึงคัดลอกมาเพียงเท่านี้)

เมื่อท่านอนุบักร รोगีฯ ถึงแก่กรรม ท่านได้แต่งตั้งให้ท่านอุมร์ อิบน์ ค็อดตอบ รोगีฯ ดำรงตำแหน่งผู้นำสืบต่อจากท่าน ท่านอะลี รोगีฯ ไม่เพียง บัยอะฮ์ให้แก่ท่านอุมร์อย่างเดียวเท่านั้น แต่ท่านยังยกบุตรสาวของท่านชื่อ อุมมุ กัลซุม ซึ่งเกิดจากท่านหญิงฟาติมะฮ์ รोगีฯ ให้แต่งงานกับท่านอุมร์อีกด้วย การบัยอะฮ์ และการยกบุตรสาวให้แต่งงานกับท่านอุมร์นั้นแสดงให้เห็นถึงมิตรไมตรีจิตระหว่างท่านอะลีกับท่านอุมร์ ตรงกันข้ามกับความเป็นปรปักษ์ดังที่ พวกชีอะฮ์ชอบกล่าวอ้างอย่างสิ้นเชิง ท่านอะลีได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าการยุติธรรม นอกจากนี้ยังเป็นທີ່ปรึกษาคนสำคัญให้แก่ท่านอุมร์ และเป็นหัวหน้าอาลักษณ์อีกด้วย การช่วยเหลือสนับสนุนของท่านอะลี ทำให้ท่านอุมร์ชื่นชมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ท่านอะลีช่วยท่านอุมร์ตัดสินคดีความหลายครั้งด้วยกัน สำหรับท่านอุมร์แล้ว ท่านอะลีคือผู้พิพากษาที่ดีที่สุด จนกระทั่งท่านอุมร์ถึงกับยกย่อง ชมเชยท่านอะลีว่า *‘ถ้าไม่มีอะลีแล้ว อุมร์ก็คงจะอยู่ไม่ได้’* เมื่อพิจารณาจากสภาพแวดล้อมเหล่านี้แล้ว ทศนะที่กล่าวว่าท่านอุมร์เป็นศัตรูตัวฉกาจของท่านอะลีจึงช่างห่างไกลจากความเป็นจริง และยอมรับไม่ได้เอาเสียเลย

ในสมัยของท่านอุมร์ รोगีฯ อาณาจักรไบแซนไทน์ได้ยกกองทัพบุกมายังซีเรีย เพื่อหวังขับไล่มุสลิมออกไปจากซีเรียให้หมดสิ้น ในภาวะวิกฤติเช่นนั้น ท่านอุมร์มีความคิดว่าตัวท่านเองควรจะไปยังตำบลยัรมุค ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของซีเรีย เพื่อไปบัญชาการรบด้วยตัวของท่านเอง ท่านอุมร์ปรึกษาเรื่องนี้กับท่านอะลี รोगีฯ ซึ่งท่านอะลีได้ให้ข้อเสนอแนะด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า *‘ถ้าตัวท่านออกไปสู้รบกับพวกไบแซนไทน์ด้วยตัวเอง แล้วเกิดปราชัยขึ้นมา*

สิ่งนั้นจะทำให้เกิดความสับสนอันใหญ่หลวง และจะทำลายกำลังขวัญของพี่น้องมุสลิม นั้นจะทำให้เกิดสถานการณ์ที่เป็นอันตรายสำหรับมุสลิมในพื้นที่ต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ซีเรีย วิธีการที่ดีสำหรับท่านได้แก่การคงอยู่ในเมืองมะดีนะฮ์ และบังคับบัญชาการสู้รบจากที่นี่ ท่านอุมัรปฏิบัติตามคำแนะนำของท่านอะลีและในที่สุดกองทัพมุสลิมก็สามารถเอาชนะพวกศัตรูได้ในสมรภูมียัรมุคครั้งนี้

อีกครั้งหนึ่ง เมื่อผู้ปกครองเมืองเยรูซาเล็มแสดงความประสงค์ที่จะยอมแพ้และยกเมืองเยรูซาเล็มให้เป็นของมุสลิม โดยมีเงื่อนไขเพียงว่า ท่านอุมัร รอฎิฯ จะต้องไปรับมอบเมืองเยรูซาเล็มด้วยตัวของตนเอง เคาะทาบะฮ์บางท่านแนะนำว่าท่านอุมัรไม่ควรจะไป เพราะผู้พ่ายแพ้ (พวกคริสเตียน) ไม่สมควรจะเป็นฝ่ายกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เสียเอง แต่ท่านอะลิลกลับแนะนำท่านอุมัรว่า ‘ฉันเคยแนะนำมิให้ท่านเดินทางไปยังซีเรียในขณะที่สงครามจวนเจียนจะเกิดขึ้น เพราะในกรณีที่เราพ่ายแพ้ อาจจะเป็นการทำลายกำลังขวัญของบรรดามุสลิมก็ได้ บัดนี้อัลลอฮ์ ศุบหฺฯ ทรงตอบแทนรางวัลแก่มุสลิมด้วยชัยชนะแล้ว และพวกคริสเตียนเองก็ต้องการให้เคาะลีฟะฮ์เดินทางไปรับมอบเมืองเยรูซาเล็มด้วยตนเอง ฉันขอแนะนำให้เคาะลีฟะฮ์เดินทางไปยังเมืองเยรูซาเล็ม เพราะการที่ท่านไปที่นั่นเป็นชัยชนะประการหนึ่ง การปรากฏกายของเคาะลีฟะฮ์ของมุสลิมในเมืองนั้นจะช่วยเสริมเกียรติภูมิของบรรดามุสลิมทั้งหลาย และยังเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปรพวกคริสเตียนให้เข้ารับอิสลาม.....’ ครั้งนี้อีกเช่นกัน ท่านอุมัรเห็นชอบที่จะดำเนินการตามคำแนะนำของท่านอะลี ท่านได้ตัดสินใจเดินทางไปรับมอบเมืองเยรูซาเล็มด้วยตนเอง ด้วยความไว้วางใจในตัวท่านอะลี ท่านอุมัรได้มอบ

หมายให้ท่านอะลีทำหน้าที่ดูแลรักษาเมืองมะดีนะฮ์แทนท่านในเวลาที่ท่านไม่อยู่ ถ้าหากท่านอุมร์ไม่มีความนับถือและความไว้วางใจตัวท่านอะลีแล้ว ท่านคงจะไม่เสี่ยงกระทำเช่นนั้นอย่างแน่นอน

นอกจากคำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายทางการเมืองดังกล่าวแล้ว ท่านอะลี รอฎิฯ ยังให้การชี้แนะแก่ท่านอุมร์อีกหลายประการ เช่น แนะนำให้คงเครื่องประดับของกะอับะฮ์เอาไว้ดังเดิม ให้เหมือนกับสิ่งที่ท่านรสุล คือลฺฯ กระทำ เพราะในขณะที่ท่านรสุล คือลฺฯ กวาดล้างบรรดารูปเคารพต่าง ๆ ออกไปจากกะอับะฮ์นั้น ท่านรสุล คือลฺฯ มิได้เคลื่อนย้ายเครื่องประดับต่าง ๆ ออกไปแต่อย่างใด หรือคำแนะนำให้เริ่มนับศักราชอิสลามโดยถือเอา *'ฮิจเราะฮ์'* เป็นหลัก สำหรับข้อชี้แนะทางด้านคติความนั้นมีหลายเรื่องด้วยกัน อาทิ เรื่อง การชดเชยสำหรับผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ที่กระทำผิดกฎการทำฮัจญ์ เรื่องผู้หญิงเสียสติถูกจับได้ว่าทำซินาอฺ (ผิดประเวณี) เรื่องผู้หญิงคนหนึ่งอุ้มท้องเพียงหกเดือน ก็คลอดบุตรออกมา และนางถูกกล่าวหาว่าผิดประเวณีก่อนการแต่งงาน และ เรื่องการโบยผู้เมาสุราจำนวน 80 ที่

ในสมัยของท่านอุมร์ รอฎิฯ ท่านอะลีดำเนินการเรียกร้องให้มีการโอนทรัพย์สินในความดูแลของท่านรสุล คือลฺฯ ที่พะดักและมะดีนะฮ์อีกครั้งหนึ่ง เหมือนเมื่อครั้งที่ท่านอะลีเคยเรียกร้องในสมัยของท่านอูบัยกร รอฎิฯ แต่ท่านอูบัยกรปฏิเสธด้วยเหตุผลที่ว่าท่านรสุล คือลฺฯ ไม่มีมรดกทิ้งไว้ให้แก่ลูกหลาน ท่านอุมร์ยืนยันตามการตัดสินใจของท่านอูบัยกร ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่พะดัก อย่างไรก็ตาม ท่านอุมร์ได้มอบทรัพย์สินในความดูแลของท่านรสุล คือลฺฯ ที่มะดีนะฮ์บางส่วนให้กับท่านอะลี โดยมีเงื่อนไขว่าท่านอะลีมีสิทธิที่จะใช้ผลประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าวตามส่วนแบ่งอันควรของท่าน ผลประโยชน์ที่

เหลือ ท่านอะลีจะต้องดำเนินการให้เหมือนกับสิ่งที่ท่านรูลุ คือลา เคยปฏิบัติไว้ทุกประการ ⁽¹⁾

แม้ความต้องการของท่านอะลี รอฎิจะไม่ได้รับการตอบสนองจากเคาะลีฟะฮ์อุมัร รอฎิ อย่างเต็มที่ก็ตามที แต่ท่านอะลีก็มีได้ถือโทษโกรธเคืองท่านอุมัรแต่ประการใด ในยามที่ท่านอุมัรสิ้นชีวิต ท่านอะลีได้กล่าวคำไว้อาลัยแก่ท่านอุมัรดังนี้คือ

‘ขออัลลอฮ์ ศุบหา ได้โปรดประทานความเมตตาให้แก่วิญญาณของท่านอุมัรด้วยเทอญ เขาเป็นคนที่ทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่เที่ยงตรง เขาได้รักษาโรคภัยไข้เจ็บ นำชะรีอะฮ์มาบังคับใช้ และยังได้สถาปนากฎหมายและระเบียบแบบแผนขึ้นมา เขาเป็นผู้ที่มีความประเสริฐ ทรงไว้ซึ่งความดีและปราศจากข้อเสียหาย สิ่งใดที่เป็นความดีจากการดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ เขาถือเอาเป็นประโยชน์ทั้งสิ้น และสิ่งใดที่เป็นความไม่ดี เขาจะหลีกเลี่ยง เขาดีกว่าต่ออัลลอฮ์ และรับใช้แนวทางของพระองค์เป็นอย่างดี ภายหลังการจากไปของเขา ประชาชนยึดถือแนวทางต่างกันออกไปหลายแนว ซึ่งบรรดาคนที่หลงทางไม่สามารถพบหนทางได้ และบรรดาคนที่ดำเนินตามทางที่เที่ยงตรงกลับไม่สามารถรักษามันไว้ได้นาน ๆ’

นอกจากนี้ มิตรไมตรีจิตของท่านอะลี รอฎิ มีต่อท่านอุมัรนั้นยังปรากฏอยู่ในรายงานของท่านอับน อับบาส ผู้ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของท่านอะลีอีกด้วย อับน อบี มุลัยกะฮ์กล่าวว่า เขาได้ยินท่านอับน อับบาสพูดว่า ‘(ร่างของ) ท่าน

---

(1) เรื่องทรัพย์สินที่พะคันนี้มีรายละเอียดมากเกินไปที่จะกล่าวถึงอย่างย่อ ๆ ณ ที่นี้ อินชาอัลลอฮ์ เราจะได้นำเสนอความจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างละเอียดในโอกาสต่อไป

อุมัรถูกวางอยู่บนแคร่นอนของเขา ประชาชนได้ห้อมล้อมท่านพลางขอพรให้ท่านและนมาซะนะซะฮ์ก่อนที่จะถูกยกออกไปฝัง และฉันอยู่ในหมู่พวกเขา ทันใดก็มีชายคนหนึ่งมาเกาะบ่าของฉัน เขาคืออะลี อิบน์ อบีตอลิบ (อะลีพูดว่า) 'ขอพระองค์โปรดเมตตาท่านอุมัร' และยังพูดว่า 'ท่านอุมัรมิได้ละผู้ใดไว้เบื้องหลังอันเป็นที่รักยิ่งแก่ฉันในการที่จะได้พบอัลลอฮ์ด้วยการงานเยี่ยงอย่างท่าน แต่ยิ่งไปกว่าของท่าน ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮ์ว่า ฉันคิดอย่างแน่นอนว่า อัลลอฮ์จะทรงวางร่างของท่านเคียงข้างสหายทั้งสองของท่าน เพราะฉันได้ยินท่านนบีศ็อลยพูดอยู่เนืองๆ ว่า "ฉันไปกับอบูบักร์และอุมัรฉันเข้าไปกับอบูบักร์และอุมัรและฉันเข้ามากับอบูบักร์และอุมัร" (หะดีษอัล-บุคอรี บทที่ 62 บทที่ 6)

ก่อนท่านอุมัร รอฎิยา จะสิ้นชีวิต ท่านได้เสนอชื่อคณะซุรอขึ้นมาสวดหนึ่งซึ่งประกอบด้วย ซุเบร บินเอาวาม, สะอิด อิบน์ อบีวักกอส, อับดุลเราะหฺมาน บินเอาฟ, ตอลหะฮ์ บิน อุบัยดิลลาฮ์, อะลี อิบน์ อบีตอลิบ และอุษมาน บินอัฟฟาน เนื่องด้วยท่านรูล คือลา ในระหว่างที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านได้แจ้งข่าวดีเกี่ยวกับสวนสวรรค์ให้แก่บุคคล 10 คนซึ่งเป็นเคาะหาบะฮ์ของท่าน คณะซุรอทั้ง 6 คนนี้เป็น 6 ใน 10 คนที่ยังมีชีวิตอยู่ในขณะนั้น ส่วนอีก 4 คนที่เหลือซึ่งได้แก่ท่านอบูบักร์ , อุมัร, อบู อุบัยดะฮ์ อิบน์ อัล-ญุรรอหฺ และสะอิด บิน ซัยด์ ทั้งหมดล้วนเสียชีวิตไปก่อนหน้านี้แล้ว บุคคลทั้งหกคนนี้มีหน้าที่ต้องเลือกคนใดคนหนึ่งในพวกเขาขึ้นเป็นเคาะลีฟะฮ์

ในบันทึกของท่านบุคอรีปรากฏรายงานจากอุมัร อิบน์ มัมมูนกล่าวว่า เมื่อท่านหญิงฮัฟเศาะฮ์ มารดาของปวงผู้ศรัทธา และสตรีอีกจำนวนหนึ่งได้มาเยี่ยมท่านอุมัรก่อนที่จะสิ้นใจ ท่านหญิงฮัฟเศาะฮ์เข้าไปหาท่านอุมัร และร้องให้

อยู่ข้าง ๆ ท่านชั่วเวลาหนึ่ง เมื่อพวกผู้ชายขออนุญาตเข้าไป เธอก็เข้าไปข้างใน และเราได้ยินเสียงเธอร้องไห้ที่ข้างในนั้น พวกเขากล่าวว่า 'โอ้ อะมีรุสมุอมีนิน จงทำพินัยกรรมเถิด จงตั้งเคาะลีฟะฮ์เถิด' ท่านอุมร์กล่าวว่า 'ฉันไม่เห็นผู้ใด มีสิทธิในตำแหน่งนี้มากไปกว่าท่านเหล่านี้หรือกลุ่มนี้' ซึ่งท่านรสูลุลลอฮ์ คือลา ได้ขึ้นชมพวกเขาจนกระทั่งท่านได้ถึงแก่กรรม' แล้วท่านอุมร์ก็ได้ออกชื่อท่านอะลี, อุษมาน, ซุเบร, ดอลหะฮ์, สะอัดและอับดุลเราะหฺมาน และกล่าวว่า 'อับดุลลอฮ์ บิน อุมร์จะอยู่กับพวกท่าน แต่เขาจะไม่มีสิทธิในหน้าที่การปกครอง (การได้อยู่คอยเป็นที่ปรึกษาถือว่า) เป็นการปลอบใจแก่เขาแล้ว ถ้าตำแหน่งการปกครองนี้ได้แก่ท่านสะอัดก็ให้เป็นไปตามนั้น มิฉะนั้น ผู้ใดก็ตามที่ได้เป็นก็ให้ขอความช่วยเหลือจากเขา (คือท่านสะอัด) เพราะฉันไม่ได้ปลดเขาเพราะว่าเขาอ่อนแอหรือไม่มีความจงรักภักดี'

เมื่อเสร็จสิ้นจากการฝังท่านอุมร์ รอฎิ แล้ว กลุ่มคน (ทุกคน) นั้นก็ประชุมกัน ท่านอับดุลเราะหฺมานกล่าวว่า 'พวกท่านจงสละสิทธิของพวกท่านให้เหลือเพียงสามคนก่อน' ท่านซุเบรบอกว่า 'ฉันสละสิทธิของฉันให้ท่านอะลี' ท่านดอลหะฮ์กล่าวว่า 'ฉันสละสิทธิของฉันให้ท่านอุษมาน' ท่านสะอัดกล่าวว่า 'ฉันสละสิทธิของฉันให้ท่านอับดุลเราะหฺมาน บินอาฟ' (จึงเหลือคณะซุรอเพียงสามคน) แล้วท่านอับดุลเราะหฺมานก็เสนอขึ้นว่า 'ถ้าหนึ่งในสองคนของท่านสละสิทธิ เราก็จะปล่อยให้เขาเลือกผู้ที่ประเสริฐที่สุดของพวกเขาโดยตนเอง โดยมีอัลลอฮ์และอิสลามเป็นพยานต่อเขา' แต่ผู้ใหญ่อีกสองคน (คือท่านอุษมานและท่านอะลี) ยังนั่งเฉยอยู่ (ไม่แสดง

ความคิดเห็นอะไร) ท่านอับดุลเราะหฺมานจึงกล่าวว่า ‘(เอาอย่างนี้ดีไหม) ท่านจะมอบหน้าที่ให้ฉันไหม ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮ์ว่า ฉันจะเลือกผู้ที่ดีที่สุดของพวกเขาท่าน’ ทั้งสองตอบรับว่า ‘เอาสิ’ เขา(อับดุลเราะหฺมาน) ก็จับมือของคนหนึ่ง (คืออะลี) และกล่าวว่า ‘ท่านเป็นญาติสนิทของท่านรَسُولุลลอฮ์ คือลา และเป็นคนเก่าคนหนึ่งที่ได้รับนับถือศาสนาอิสลามตามที่ท่านรู้ดีอยู่ ดังนั้น ขออัลลอฮ์ทรงเป็นพยาน ถ้าฉันมอบอำนาจให้ท่าน (ได้เป็นเคาะลีฟะฮ์แล้ว) ท่านจะเป็นผู้ประສาຫความยุติธรรม และถ้าฉันมอบอำนาจให้ท่านอุษมาน ท่านจะเชื่อฟังและปฏิบัติตามเขา’ แล้วเขาก็หันมาอีกทางหนึ่ง แล้วพูดในทำนองเดียวกันกับเขา (คืออุษมาน) ครั้นเมื่อได้รับการให้คำมั่น (จากคนทั้งสอง) แล้ว เขา (อับดุลเราะหฺมาน) ก็กล่าวว่า ‘โอ้ อุษมาน จงยกมือของท่านขึ้น’ (อับดุลเราะหฺมาน) ก็ให้บัยอะฮ์แก่เขา และท่านอะลีก็ให้บัยอะฮ์แก่เขาด้วย แล้วชาวบ้านร้านเรือนก็มาให้บัยอะฮ์แก่เขา (อุษมาน) (จากหะดีษ อัล-บุคอรี บทที่ 62 บทที่ 8)

จากรายงานดังกล่าว เราพอจะจับภาพเหตุการณ์ในขณะนั้นได้ว่า คณะชูรอทั้งหกท่านคงจะประสบกับความยากลำบากในการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมที่สุด ท่านสะอัด, ชุเบรและตอลหะฮ์สละสิทธิ์ในการเป็นเคาะลีฟะฮ์ ท่านอับดุลเราะหฺมานเป็นคนสละสิทธิ์คนสุดท้าย และท่านได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ชี้ขาดในเรื่องนี้ ทั้งท่านอะลีและอุษมานรับปากที่จะปฏิบัติตามคำชี้ขาดของท่านอับดุลเราะหฺมาน ท่านศาสตราจารย์ เค อะลี ผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์อิสลามร่วมสมัยกล่าวว่า ท่านอับดุลเราะหฺมานดำเนินการทั้งกลางวันและกลางคืนเพื่อหาทางตกลงด้วยความปรองดอง ท่านปรึกษาหารือและสอบถามความคิดเห็นจากสมาชิกชูรอแต่ละคน นอกจากนั้น ท่านยังสอบถามความ

คิดเห็นจากเศาะหาบะฮ์คนอื่น ๆ ด้วย หลังจากหารือกับคนทั้งหลายแล้ว ท่าน
อับดุลเราะหฺมานจึงสรุปว่าคนส่วนใหญ่เห็นชอบที่จะให้ท่านอูษมานเป็นเคาะลีฟะฮ์
คนต่อไป ⁽¹⁾

ในระหว่างที่ท่านอับดุลเราะหฺมานสอบถามทัศนะและจุดยืนของท่านอะลี
และท่านอูษมาน ท่านให้ความสำคัญกับแนวการบริหารการปกครองเป็นหลัก
คำถามที่ท่านใช้ถามคือว่า ถ้าได้เป็นเคาะลีฟะฮ์แล้ว แต่ละท่านจะดำเนินตาม
แนวทางของเคาะลีฟะฮ์คนก่อน ๆ หรือไม่ ท่านอะลิตอบว่าท่านจะดำเนินตาม
ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของท่านที่กระทำ
ภายในกรอบของอัล-กรุอาน และสุนนะฮ์เป็นที่ตั้ง ส่วนท่านอูษมานยืนยัน
ว่าท่านจะดำเนินตามแนวทางของเคาะลีฟะฮ์คนก่อน ๆ โดยปราศจากข้อจำกัด
ใด ๆ ⁽²⁾ ความหนักแน่นของท่านอูษมานในการดำเนินตามนโยบายของ
เคาะลีฟะฮ์หรือผู้นำคนก่อน ๆ จึงเป็นเครื่องชี้ขาดในกรณีนี้

หนังสือของพวกชีอะฮ์หลายเล่มกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนนี้ด้วยเนื้อหา
ที่แตกต่างออกไป โดยกล่าวว่า เมื่อท่านอุมัร รอฎิฯ ขอให้เศาะหาบะฮ์ทั้งหมด
ประชุมหารือเพื่อสรรหาเคาะลีฟะฮ์คนใหม่แล้ว ท่านได้มอบหมายให้บุตรชายของ
ท่าน คือ อับดุลลอฮ์ อิบน์ อุมัรทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินชี้ขาดในการออกเสียง

‘ถ้ามีสองคนเห็นชอบให้คนหนึ่งเป็น และอีกสองคนเห็นชอบให้
อีกคนหนึ่งเป็น อับดุลลอฮ์ อิบน์ อุมัรจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินชี้ขาด กลุ่มที่
เขา (อับดุลลอฮ์) สั่งการจะต้องเลือกเคาะลีฟะฮ์ขึ้นจากหมู่พวกเขา ถ้าพวก

-----

(1) เคาะลี, การศึกษาประวัติศาสตร์อิสลาม, (สำนักพิมพ์นาอิม, กรุงลาฮอร์ 1988) หน้า 110

(2) มะฮาดุล หะซัน, หัซรัด อะลี มุรตะฎอว, (อิสลามิค พับลิเคชัน, กรุงลาฮอร์ 1988)

เขา (หมายถึงคณะชุรอนี่)ไม่ยอมรับคำตัดสินของอับดุลลอฮ์ บิน อุมร์ กลุ่มคนที่รวมท่านอับดุลเราะหฺมาน บินอาฟอยู่ด้วยจะต้องได้รับการสนับสนุน แต่ถ้าคนอีกกลุ่มหนึ่งไม่เห็นด้วย พวกเขาจะต้องถูกตัดคอเพราะคัดค้านคำตัดสินอันเป็นที่ยอมรับ (ตะบารีย์ เล่ม 3 หน้า 294)

ตะบารียังบันทึกอีกต่อไปว่า ท่านอุมร์ได้สั่งกำชับต่อบุตรชายของท่านว่า "โอ้ อับดุลลอฮ์ ถ้าประชาชนเกิดมีความคิดเห็นแตกต่างออกไป เจ้าจะต้องสนับสนุนฝ่ายที่มีจำนวนมากกว่า แต่ถ้าในพวกเรามีสามคนอยู่ฝ่ายหนึ่ง และอีกสามคนอยู่อีกฝ่ายหนึ่ง เจ้าจะต้องสนับสนุนฝ่ายที่มีท่านอับดุลเราะหฺมาน อิบน์อาฟรวมอยู่ด้วย" (ตะบารีย์ เล่ม 3 หน้า 265)

จากบันทึกของตะบารีย์ดังกล่าว พวกชีอะฮ์ใช้มาเป็นข้อกล่าวหาต่อท่านอุมร์ รอฎิ ว่าท่านอุมร์วางกับดักท่านอะลีเพื่อกีดกันท่านอะลีมิให้มีโอกาสเป็นเคาะลีฟะฮ์ และตามแผนการอันแยบยลของท่านอุมร์ ท่านอุษมาน รอฎิ จะได้เป็นเคาะลีฟะฮ์อย่างแน่นอน เพราะท่านอับดุลเราะหฺมาน บินอาฟเป็นผู้ที่เชยของท่านอุษมานเอง นอกจากนี้คนส่วนใหญ่ยังเป็นพรรคพวกของท่านอุษมานอีกด้วย

เราไม่เชื่อว่าบันทึกของตะบารีย์ตอนนี้จะเป็นความจริง เพราะว่าไม่พบบันทึกในทำนองนี้จากเอกสารของนักประวัติศาสตร์คนอื่น ๆ เลย นอกจากนี้เรื่องดังกล่าวยังมีความขัดแย้งกันอยู่ในตัวอีกด้วย เพราะอับดุลลอฮ์ อิบน์อุมร์ในเหตุการณ์จริง ๆ ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็น "ผู้ตัดสินชี้ขาด" ในเรื่องนี้แม้แต่น้อย นักประวัติศาสตร์ทุกคนรายงานตรงกันว่า ท่านอับดุลเราะหฺมาน ได้รับการยอมรับจากท่านอะลีและท่านอุษมานให้ทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินชี้ขาด มิใช่บุตรชายของท่านอุมร์ซึ่งมิได้ทำหน้าที่ในเรื่องนี้เลย

นอกจากนี้ประเด็นที่เราต้องการแย้งก็คือว่า ถ้าท่านอุมร์ รอฎิฯ คิดค้นระบบการสรรหาผู้นำที่ไม่ยุติธรรมและไม่ชอบธรรมต่อท่านอะลี รอฎิฯ จริง ๆ ดังคำกล่าวอ้างของพวกชีอะฮ์แล้ว ท่านอะลีย่อมจะต้องตระหนักถึงความจริงข้อนี้เป็นอย่างดี คำถามก็คือว่า เมื่อท่านทราบว่ามันคือระบบที่ไม่ยุติธรรม และเป็นความชั่วร้ายแล้ว ทำไมท่านนำตัวเองเข้าไปเกลือกกลั้วกับระบบเช่นนั้นด้วย หากท่านอะลี รอฎิฯ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้นำ (อิมาม) จากท่านรสุล คือลฯ จริง ๆ แล้ว และยืนยันว่าคนอื่น ๆ แย่งชิงสิทธิของท่านไป (ตามคำกล่าวอ้างนั้น) โดยไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของท่านรสุล คือลฯ ในเรื่องนี้ ท่านอะลี รอฎิฯ ก็ควรจะเรียกร้องบนพื้นฐานของระบบที่ถูกต้องชอบธรรมตามอัล-กุรอานและสุนนะฮ์ของท่านรสุล คือลฯ มิใช่การพาตัวเองเข้าไปสู่ระบบที่ไม่ชอบธรรม เพราะเมื่อเข้าไปยืนอยู่ในระบบดังกล่าวแล้ว ท่านอะลี รอฎิฯ ย่อมจะเป็นหนึ่งในระบบดังกล่าวด้วย

ในหนังสือชะฮุดุลละลาเมาฮะฮ์ ปรากฏรายงานเกี่ยวกับท่าทีของท่านอะลี รอฎิฯ ต่อการเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านอะฮ์มาน รอฎิฯ ว่า “ทุกคนทราบดีว่าเกี่ยวกับการเป็นเคาะลีฟะฮ์นั้น ฉันมีคุณสมบัติเหมาะสมกว่าและสมควร (เป็นเคาะลีฟะฮ์) มากกว่าบุคคลอื่น ๆ ถึงแม้ว่าการอ้างสิทธิ์ต่าง ๆ ของฉันจะถูกกละเลย แต่ด้วยแรงกระตุ้นจากความคิดที่จะไม่เห็นแก่ประโยชน์ฝ่ายตน เพื่อผลประโยชน์ของความเป็นปึกแผ่นของประชาชาติมุสลิม ฉันจึงยอมรับเคาะลีฟะฮ์คนใหม่เพื่อเห็นแก่ประชาคมมุสลิมเป็นสำคัญ มิใช่ว่าฉันจะต้องผจญกับความยากลำบากเพียงใดก็ตาม”⁽¹⁾

---

(1) ‘มะชาดูล หะซัน, อ้างแล้ว หน้า 149 ส่วนภาษาอังกฤษ ฉบับพิมพ์ที่เมืองกุม-อิหร่าน ปรากฏในคุตบะฮ์ที่ 72 มีเนื้อหาใจความแตกต่างออกไปเล็กน้อย

คำพูดที่รายงานข้างต้น (ว่าเป็นของท่านอะลี รอฎิ) ย่อมบ่งบอกอย่างชัดเจนว่า ผู้พูดถึงแม้จะคิดว่าตนเองมีคุณสมบัติเหมาะสมและมีความคู่ควรมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ก็ตาม แต่เพราะความไม่เห็นแก่ประโยชน์ฝ่ายตนและการเห็นแก่ส่วนรวมเป็นหลักจึงได้ยอมรับเคาะลีฟะฮ์คนใหม่

จุดที่ต้องการเน้นให้เห็นความสำคัญของคำพูดดังกล่าวก็คือ ผู้พูดอ้างถึงคุณสมบัติของตนเอง ซึ่งเข้าใจว่าเป็นคุณธรรมความดีและสถานภาพของครอบครัวและตระกูล ผู้พูดมิได้อ้างถึงการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์โดยอัลลอฮ์ ศุบฮา และรสุล คือลา แต่ประการใด นอกจากนี้แรงกระตุ้นจากความรู้สึกไม่เห็นแก่ประโยชน์ฝ่ายตนยังเป็นสิ่งบ่งบอกอีกว่า ถ้ามีการแต่งตั้งจริง ๆ แล้ว นั้นย่อมเป็นกฎหมาย ซึ่งกฎหมายของอัลลอฮ์นั้นจะเอาความคิดความรู้สึกมากำหนดไม่ได้ คือจะพูดว่า ‘ฉันไม่เห็นแก่ได้ในตำแหน่งหน้าที่ที่อัลลอฮ์มอบหมาย เพราะฉะนั้น ฉันไม่ปรารถนาที่จะได้มันมาเป็นของฉัน’ ย่อมไม่ได้อย่างเด็ดขาด

ในสมัยที่ท่านอุษมานปกครอง ประชาชนที่อยู่ตามนครต่าง ๆ พวกเขามาร้องเรียนต่อท่านเคาะลีฟะฮ์เกี่ยวกับความอยุติธรรม ความฟุ่มเฟือยและความละโมภของข้าหลวงที่ท่านอุษมานมอบหมายให้ไปดูแลตามหัวเมืองต่าง ๆ ประชาชนบางส่วนมาร้องเรียนต่อท่านอะลี รอฎิ และขอให้ท่านอะลีไปพูดเตือนสติท่านอุษมานเพื่อให้มีการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

มีรายงานว่า ท่านอะลี รอฎิ ได้ไปพูดเตือนสติท่านอุษมานเกี่ยวกับการร้องทุกข์ของประชาชน ท่านอะลีพูดกับท่านอุษมานในลักษณะของมิตรผู้หวังดี ใช้ถ้อยคำนุ่มนวล คำพูดของท่านอะลีปราศจากถ้อยคำที่รุนแรง เร้าร้อนและเชือดเฉือนต่อความรู้สึกของผู้รับฟัง ตอนหนึ่งท่านกล่าวว่า ‘ท่านควรจะรู้ว่า

บุคคลที่ดีที่สุดสำหรับอัลลอฮ์นั้นได้แก่ อิمامที่ยุติธรรม ซึ่งได้รับการนำทาง (โดยอัลลอฮ์) และนำทางให้แก่ผู้อื่น ดังนั้นเขา (อิمام) จึงยืนหยัดอยู่กับ สุนนะฮ์อันเป็นที่ยอมรับของท่านศาสดา พร้อมทั้งทำลายกิจการอูตริทั้งหลาย ที่ไม่เป็นที่ยอมรับ (บิดอะฮ์) สุนนะฮ์ (ของท่านศาสดา) เป็นที่ชัดเจน พร้อมด้วยสัญญาณต่าง ๆ ส่วนกิจการอูตรินั้นก็มีความชัดเจนและพร้อม ด้วยสัญญาณต่าง ๆ เช่นกัน แท้ที่จริง คนที่เลวที่สุดเบื้องหน้าอัลลอฮ์นั้นได้ แก่อิمامที่ทำการกดขี่ซึ่งหลงทาง และพลอยทำให้คนอื่น ๆ หลงทางตาม ไปด้วย เขา (อิمام) ได้ทำลายสุนนะฮ์ (ของท่านศาสดา) อันเป็นที่ยอมรับ ท่านอุษมานเข้าใจในเจตนาอันบริสุทธิ์ของท่านอะลี ท่านรับปากกับท่านอะลีว่า 'ขอให้ท่านไปบอกกับประชาชน (ที่มาร้องทุกข์) ว่าจงให้เวลากับฉัน จนกระทั่ง ฉันสามารถขจัดปัดเป่าข้อขัดข้องใจของพวกเขา' ท่านอะลีแสดงความคิดเห็น ว่า 'สำหรับเมืองมะดีนะฮ์แล้ว เรื่องเกี่ยวกับเวลาไม่มีปัญหา แต่สำหรับพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลออกไป ท่านจะต้องกำหนดเวลาที่จำเป็นสำหรับการส่งคำสั่ง ของท่านออกไป'⁽¹⁾

ข้อความเตือนสติของท่านอะลี รอฎิฮ์ ที่ให้กับท่านเคาะลีฟะฮ์อุษมาน รอฎิฮ์ ในตอนนั้นเกิดจากความรักและน้ำใสใจจริงที่ท่านมีต่อท่านอุษมาน ข้อความนี้ดูแปลกและออกจะขัดแย้งกับความเชื่อของพวกชีอะฮ์ในเรื่องอิمام เพราะเมื่อพิจารณาข้อความข้างต้นอย่างละเอียดแล้ว เราจะเห็นว่าท่านอะลี รอฎิฮ์ อยากจะให้ท่านอุษมานสามารถดำเนินการบริหารได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง จนถึงระดับอิمام (ผู้นำ) ที่ยุติธรรมซึ่งเป็นมนุษย์ที่ประเสริฐที่สุดในทัศนะของ

---

(1) นะฮ์ญุลบะลาเฆาะฮ์, อ้างแล้ว, หน้า 270-271

อัลลอฮ์ กล่าวคือถ้าท่านอุษมานสามารถรักษาสุนนะฮ์ ทำลายบิดอะฮ์และสามารถแสดงบทบาทชี้นำประชาชนไปสู่ทางที่เที่ยงตรงได้แล้ว ท่านย่อมจะถูกจัดอยู่ในประเภทอิมามที่ยุติธรรมตามที่ท่านอะลีปรารภว่า คำถามก็คือว่า ทำไมท่านอะลีจึงพูดในท่านองว่า อยากจะให้ท่านอุษมานแก้ไขความบกพร่องต่าง ๆ ให้เสร็จสิ้นเพื่อท่านจะได้เป็นอิมามที่ยุติธรรมกับเขาคนหนึ่ง และอิมามตามความเชื่อของพวกเขาชิ้นนั้นได้แก่ท่านอะลี รอฎิ และลูกหลานของท่านอีก 11 คนมิใช่หรือ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นไปโดยการแต่งตั้งมอบหมายจากอัลลอฮ์โดยตรงสำหรับท่านอุษมานในกรณีนี้ ท่านอะลิลบอกว่า ท่านอุษมานจะเป็นอิมามที่ยุติธรรมกับเขาได้คนหนึ่ง ถ้าท่านรักษาน้ำที่ไว้ได้โดยไม่บกพร่องด้วยการกระทำของท่านเอง มิใช่ด้วยการแต่งตั้งตามความเชื่อของพวกเขาฮะซุ

แม้ว่าในสมัยการปกครองของท่านอุษมาน รอฎิ จะมีปัญหามากมาย โดยเฉพาะความละโมภของบรรดาเจ้าหน้าที่ตามหัวเมืองต่าง ๆ ที่เป็นเครือญาติของท่านอุษมานเอง มีเคาะทาเบฮ์หลายท่านนำความเรื่องนี้ไปร้องเรียนต่อท่านอุษมาน และเรียกร้องให้ท่านทำการแก้ไขปรับปรุงสภาพการณ์ที่เป็นอยู่สำหรับท่านอะลี รอฎิ แล้ว ท่านยังคงรักษาความสัมพันธ์อันดีกับท่านอุษมาน มีหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องนี้ปรากฏอยู่ในจดหมาย ฉบับที่ 1 ของหนังสือฮะซุญุลอะลาอะฮะฮ์ ซึ่งท่านอะลีเขียนถึงประชาชนเมืองกูฟะฮ์ในช่วงเวลาที่ท่านย้ายถิ่นฐานจากนครมะดีนะฮ์ไปยังเมืองบัลเราะฮ์ ส่วนหนึ่งของจดหมายดังกล่าวมีใจความว่า ‘ฉันกำลังแจ้งให้พวกท่านทราบถึงสิ่งที่บังเกิดขึ้นกับอุษมาน ดังนั้น (ขอให้ถือเสียว่า) การได้ยินได้ฟังก็เหมือนกับได้เห็นกับตา ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์เขา ในหมู่พวกมุฮายรินทั้งหลาย จัดได้ว่ามีเพียงฉันคนเดียวเท่านั้นที่พยายามทำให้เขาพอใจมากที่สุด และทำความขุ่นเคืองแก่เขา

น้อยที่สุด⁽¹⁾ รายงานเรื่องนี้ข้างตรงกันข้ามกับสิ่งที่พวกชีอะฮ์สุเฏกสรร
ปั้นแต่งโดยสิ้นเชิง

เมื่อครั้งที่พวกก่อการจลาจลจากเมืองกูฟะฮ์ บัสเราะฮ์และอียิปต์ยกกอง
กำลังกันมาตั้งค่ายอยู่ใกล้เมืองมะดีนะฮ์ โดยแสวงว่าจะมาประกอบพิธีฮัจญ์
ท่านอะลี รอฎิฯ และเศาะหาบะฮ์คนอื่น ๆ พยายามชักชวนให้พวกเขาถอนตัว
กลับไป แต่แล้วพวกเขากลับอ้างว่าได้จับจดหมายฉบับหนึ่งของมรวาน บิน
หะกาม เลขาประจำตัวของท่านเคาะลีฟะฮ์อุษมานที่ส่งไปยังข้าหลวงแห่งอียิปต์
มีคำสั่งให้ประหารชีวิตผู้นำของพวกเขาในระหว่างที่เดินทางกลับไปยังอียิปต์
พวกเขาเรียกร้องให้เคาะลีฟะฮ์อุษมานให้พวกเขาจัดการ หรือไม่เช่นนั้น
ท่านอุษมานก็สมควรลาออกจากตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ สุดท้ายพวกเขาได้ล้อม
บ้านของท่านอุษมานเอาไว้⁽²⁾

พวกก่อการจลาจลตัดอาหารและน้ำ ไม่ยอมให้ส่งเข้าไปในบ้านของเคาะ
ลีฟะฮ์ผู้ซื่อ ท่านอะลี รอฎิฯ เข้าขัดขวางและว่ากล่าวตักเตือนพวกเขา ท่านอะลี
กล่าวว่า "หารุนเสียยิ่งกว่าพวกเขาปฏิบัติต่อเชลยสงครามชาวกรีกและ
เปอร์เซียที่อยู่ในสนามรบ แม้แต่พวกกาเฟรยังไม่ปฏิเสธที่จะจ่ายน้ำให้แก่
ศัตรูที่กระหายเลย"⁽³⁾ เมื่อพวกเขาทำเป็นหูทวนลม ไม่ยอมสนใจในคำขอร้อง
ของท่าน ท่านอะลีจึงตัดสินใจส่งน้ำและอาหารไปให้กับท่านอุษมานในระหว่างที่

---

(1) เล่มเดียวกัน หน้า 388

(2) สัยยิด สุลัยมาน นัควี, ฮัซรัด อาอิชะฮ์ ซิดดีเกาะฮ์ : ชีวิตและผลงานของเธอ, (อิสลามิกบุ๊ค
พับลิเชอร์ คูเวต 1982) หน้า 38

(3) อบุล หะซัน อะลี นัควี, อิสลามและมุสลิมในยุคต้น : ภาพลักษณ์อันขัดแย้งสองภาพ,
(อะคาเดมี อ็อฟ อิสลามิก รีเสิร์ช แอนด์ พับลิเคชัน, ลัคเนา-อินเดีย 1984) หน้า 26

ถูกปิดล้อมเอง นอกจากนี้ท่านยังใช้ให้บุตรชายของท่าน และคนใช้ของท่านมา
ป้องกันท่านอุษมานเอาไว้ เมื่อท่านอะลีทราบถึงข่าวการลอบสังหารท่านอุษมาน
ท่านจึงรีบไปยังสถานที่เกิดเหตุ และสอบถามบุตรชายของท่านว่าเกิดอะไรขึ้น
ความตายของท่านอุษมานไม่สามารถทำให้หัวใจของพวกก่อการจลาจลอ่อนโยนลง
พวกเขาปฏิเสธไม่ยอมให้ร่างของท่านอุษมานฝังอยู่ใกล้หลุมศพของท่านรูล คือลา
นอกจากนั้นยังระดมขว้างปาแร่ทามศพของท่านด้วยก้อนหินอย่างป่าเถื่อน
ท่านหะซันซึ่งเคยไปเป็นยามอารักขาให้ท่านอุษมานก่อนที่จะท่านอุษมานจะเสียชีวิต
ได้ไปร่วมพิธีฝังศพของท่านอุษมานด้วยคนหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่สถานการณ์ล่อแหลม
และเสี่ยงอันตรายเป็นอย่างยิ่ง ⁽¹⁾

จากที่กล่าวมาทั้งหมด เราจะเห็นว่าท่านอะลี รอฎิฯ ยังดำรงความ
สัมพันธ์ฉันท์พี่น้องเคียงบ่าเคียงไหล่กับเคาะลีฟะฮ์สามท่านแรกตลอดมา ท่าน
ช่วยงานของบ้านเมือง เป็นที่ปรึกษา ช่วยตัดสินคดีทางศาสนาและเชื่อฟังปฏิบัติ
ตามในฐานะประชาชนและผู้ตามที่ดี ความรัก ความเข้าใจ การยอมรับและ
ไมตรีจิตที่ท่านมีต่อท่านอับบัส อุมัรและอุษมาน รอฎิฯ นั้นช่างแตกต่างกับ
ภาพจงเกลียดจงชัง กริ้วโกรธและเป็นเดือดเป็นแค้นต่อคนเหล่านั้น ตามที่
พวกชีอะฮ์บรรยายสีแดงแค้นไว้อย่างสิ้นเชิง

---

[1] เล่มเดียวกัน หน้า 26

บทที่ 4

เพราะมีการกล่าวอ้างกันหนักหนาว่า ท่านอะลีเคยยืนยัน และทวงสิทธิการเป็นเคาะลีฟะฮ์จากท่านอับบัส อุมัร และอุษมาน รอฎิย เราจึงอยากรู้ว่าตัวท่านอะลีเองกระทำและคิดเห็นอย่างไรกันแน่ ในความเป็นจริงหนังสืออะฮ์ลุลบะลาเฆาะฮ์เปิดเผยอะไรหลายอย่าง เกี่ยวกับเรื่องนี้

ท่านอยากทราบไหมว่าจริงๆ แล้ว "สิทธิ" ดังกล่าวเป็นอย่างไร กันแน่

การอ้างสิทธิเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านอะลี รอฎิ

ในนะฮฺญุลบะลาเฆาะฮฺ

ในหนังสือนะฮฺญุลบะลาเฆาะฮฺมีหลายตอนที่ปรากฏรายงานของท่านอะลี รอฎิ พูดถึงตำแหน่งของเคาะลีฟะฮ์ว่าเป็นสิทธิของท่าน และท่านได้อ้างสิทธิดังกล่าวต่อบุคคลต่าง ๆ อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษารายงานเหล่านี้อย่างละเอียดแล้ว เราจะพบว่าท่านอะลี รอฎิ ไม่เคยอ้างว่าได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเคาะลีฟะฮ์จากอัลลอฮ์และรَسُولเลย นอกจากนี้ท่านยังไม่เคยกล่าวว่าเคาะลีฟะฮ์ฮุบัยร, อุมัรและอุษมาน รอฎิ ทั้งหมดนี้ได้ปล้นสิทธิของท่านไปในส่วนที่พูดถึงสิทธิต่าง ๆ นั้น มีหลายตอนท่านพาดพิงถึงสถานภาพทางครอบครัวและความสัมพันธ์กับท่าน رَسُول คือลา ส่วนหนึ่งของรายงานดังกล่าวได้แก่ :

1. หลังการจากไปของท่าน رَسُول คือลา มีบางคนมารายงานให้ท่านอะลี รอฎิ ทราบเกี่ยวกับการประชุมที่สะกีฟะฮฺ ท่านอะลีสอบถามว่าชาวอันศอรเรียกร้องอะไร ท่านได้รับคำตอบว่า ชาวอันศอรเรียกร้องให้มีการเลือกอะมีร์คนหนึ่งจากพวกอันศอร และอะมีร์อีกคนหนึ่งจากพวกมุฮาญิรีน ท่านอะลีกล่าวว่า 'ทำไมท่านไม่ได้โต้เถียงว่า ท่านนบี คือลา เคยสั่งเสียเอาไว้ว่า เมื่อท่านจากไปแล้ว ชาวอันศอรจะต้องได้รับการปฏิบัติด้วยดี และถ้าพวกเขาลดหลั่นทำผิด(ไปบ้าง) ก็ควรจะให้ภัย' คนที่มารายงานให้ท่านทราบสอบถามว่า 'ที่กล่าวมานั้นจะถือว่าเคาะลีฟะฮ์จะเลือกมาจากชาวอันศอรไม่ได้อย่างไร' ท่านอะลีเฉลยความว่า 'ถ้าตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ มีไว้สำหรับพวกเขา คำสั่งเสีย (ของท่านนบี คือลา) ที่ให้ปฏิบัติต่อพวกเขาดำรงดีก็สมควรจะมีอยู่' ต่อจากนั้นท่านอะลีถามว่า 'แล้วชาวกุเรชใช้อะไรเป็นข้อสนับสนุน' กลุ่มคนที่มารายงาน

กล่าวตอบว่า “พวกเขาโต้แย้งว่า พวกเขาเป็น ส่วนหนึ่งของต้นไม้ (เชื้อสาย) ของท่านนบี คือลา” เมื่อได้ยินดังนั้น ท่านอะลีจึงกล่าวว่า “ช่างน่าเสียดายที่ พวกเขาสืบเสาะหาแต่ต้นไม้ (เชื้อสายหรือพงศ์พันธุ์) แต่กลับมองข้ามผล (ลูกหลาน) ของมันไป” (นะฮ์ญุลบะลาเฆาะฮ์คำสอนที่ 65)

คำพูดข้างต้นของท่านอะลี รอฎิยา แสดงอย่างชัดเจนว่าท่านกำลังพูดถึง ตัวท่านเอง ในฐานะที่เป็นผลผลิตของครอบครัวของท่านรสุล คือลา ซึ่งชาว อันศอรและมุฮาญิรีนในสมัยนั้นไม่น่าจะมองข้ามคุณสมบัติข้อนี้ของท่าน โปรดยาลืมว่าท่านใช้คำว่า “ช่างน่าเสียดาย” โดยที่ ท่านไม่ได้บอกเลยว่าการมองอย่างนั้นมันผิดตอบบัญญัติ หรือคำสั่งข้อใดข้อหนึ่งของท่านรสุล คือลาฯ ข้อความดูจะมีความหมายไปในทำนองว่า “เป็นการ ดีกว่าถ้าพวกเขาจะหันมาพิจารณาผลของต้นไม้”

2. เมื่อท่านอะลี รอฎิยา ทราบว่าท่านอับบัก รอฎิยา ได้ขึ้นเป็นเคาะลีฟะฮ์ แล้ว ท่านแสดงความคิดเห็นว่า “ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ บุตรของอับู กุษาฟะฮ์ (อับบัก) สถาปนาตัวเองขึ้นครองมัน (ตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์) และเขารู้อย่าง แน่แน่นอนว่า ตำแหน่งของฉันที่เกี่ยวข้องกับมัน (การเป็นเคาะลีฟะฮ์) นั้นก็ เหมือนกับตำแหน่งของแกนที่เกี่ยวข้องกับหินโม้ (ความรู้ของฉันเปรียบ เสมือน) น้ำท่วมเจิ่งที่ไหลบ่าออกไปจากฉัน แม้แต่ฉันยังไม่สามารถบินขึ้น มายังฉันได้ (คือมีความรู้อันสูงส่ง) ฉันปิดม่านขึ้นขวางกั้นจากตำแหน่ง เคาะลีฟะฮ์ และเก็บตัวเองไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับมัน จากนั้นฉันจึงเริ่มใคร่ครวญ ว่าฉันควรจะโง่ดี หรือควรจะอดทนกับความมืดบอดของความยากแค้น โดยสงบ ในขณะที่คนสูงอายุกะปลกกะเปลี่ยลง คนเยาว์วัยมีอายุมากขึ้น

และผู้ศรัทธาที่แท้จริงกระทำ (สิ่งต่าง ๆ) ภายใต้ความตึงเครียดจนกระทั่งเขาพบกับอัลลอฮ์ (เมื่อเขาตายจากไป) ฉันพบว่าความอดทนในสถานการณ์เช่นนี้เป็นสิ่งที่รอบคอบ มากกว่า ดังนั้น ฉันจึงใช้ความอดทน (เข้าข่ม) ถึงแม้ว่าดวงดาวจะคันเคืองและลำคองจะหายใจไม่ค่อยออกก็ตาม” (นะฮฺญุลบะลาเฆะฮฺ คำสอนที่ 3) ⁽¹⁾

อย่างไรก็ตาม รายงานเรื่องนี้ยังมีสำนวนอื่นที่แตกต่างออกไป อาทิ รายงานที่ระบุว่าท่านอะลี รอฎิฯ กล่าวเกี่ยวกับการเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านอับบักรว่า “บุตรของอับบูกุษะฮ์ขึ้นสวมตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ ที่จริงเขารู้ว่าฉันมีความสำคัญสำหรับการเป็นเคาะลีฟะฮ์ เหมือนดังที่ฉันไม่มีความสำคัญสำหรับการทรมานโมหิณ ฉันมีความกลัวคนอื่น ๆ ในด้านความรู้ทางศาสนา ตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์จะต้องได้แก่ฉันเป็นธรรมดาอยู่เอง ฉันรู้สึกสับสนเกี่ยวกับการไม่นำพาลิทธิของฉันนี้ ฉันจึงเริ่มคิดว่าฉันควรจะยืนยันสิทธิของฉันหรือไม่ หรือฉันควรจะอดทนและอดกลั้นมากกว่า หลังจากไตร่ตรองอย่างดีแล้ว ฉันจึงตัดสินใจที่จะใช้วิธีหลัง” ⁽²⁾

ท่านอะลี รอฎิฯ เปรียบเทียบสิทธิที่จะเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านว่าเหมือนกับ ‘แกนของหินโม้กับตัวหินโม้’ เอง แต่อย่างไรก็ตาม ข้อความข้างต้นไม่ได้ล่อไปในทำนองว่าความเกี่ยวพันของท่านกับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์นั้นเกิดมาจากการมอบหมายของอัลลอฮ์ ศุบหา และท่านรَسُول ค็อลา แต่ประการใด เป็นไปได้

---

(1) นะฮฺญุลบะลาเฆะฮฺ ฉบับแปลภาษาอังกฤษพิมพ์ที่เมืองกุม-อิหร่าน ปี ค.ศ.1981, อ้างแล้ว, หน้า 59

(2) มะฮฺซูล ทะฮฺซัน, อ้างแล้ว หน้า 131

ที่ความใกล้ชิดทางสายเลือดกับท่านรูล คือลา และความรู้ทางศาสนาของท่าน จะทำให้ท่านมีความรู้สึกว่าตนเองน่าจะมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกว่าคนอื่น ๆ มาก

3. ครั้งหนึ่งในขณะที่สงครามชิพินระหว่างท่านอะลี รอฎิ กับมูอาวิยะฮฺ บิน อะบิซุฟยาน ใกล้จะระเบิดขึ้นเพราะการแข็งข้อและการไม่ยอมรับในตำแหน่ง เคาะลีฟะฮฺของท่านอะลีโดยฝ่ายมูอาวิยะฮฺ มูอาวิยะฮฺปฏิเสธความชอบธรรมในการเป็นเคาะลีฟะฮฺของท่านอะลี และไม่ยอมบัยอะฮฺให้กับท่าน พรรคพวกของท่านอะลี รอฎิฯ คนหนึ่งได้ถามท่านว่า คนเหล่านั้นคิดกันไม่ให้ท่านเป็นเคาะลีฟะฮฺได้อย่างไร ทั้ง ๆ ที่ท่านมีความเหมาะสมที่สุด ท่านอะลีตอบว่า *‘ไอ้พี่น้องของบনী อะซัด สายรัดของท่านเกิดทลวมขึ้นมา และท่านได้นำมันไปใช้ในทางที่ผิด อย่างไรก็ตาม ท่านพอใจกับความสัมพันธ์อันเกิดขึ้นจากการแต่งงาน ท่านยังพอใจที่จะสอบถามเมื่อท่านถามมาแล้ว ดังนั้นจงฟังความยากลำบากที่เกิดขึ้นกับเราในเรื่อง (เคาะลีฟะฮฺ) นี้ได้เกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่เราเป็นผู้ที่มีตำแหน่งสูงสุดในแง่ของสายโลหิต และความสัมพันธ์อันสนิทแนบที่สุดต่อท่านนบี คือลาฯ ....’⁽¹⁾*

นี่ก็เป็นอีกครั้งหนึ่งที่ท่านอะลี รอฎิฯ อ้างชาติตระกูลอันสูงส่งของท่าน รวมกับความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับท่านรูล คือลาฯ

4. มีรายงานว่าท่านอะลี รอฎิฯ เคยกล่าวว่า *‘มีบางคนกล่าวกับฉันว่า ฉันกระหายอยากได้ตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺ’* ในตอนนั้น ฉันได้ตอบเขาว่า *‘ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ทั้ง ๆ ที่ท่านห่างไกลมากกว่า แต่ท่านกลับมีความละโมภเสียยิ่งกว่า ขณะที่ฉันมีความเหมาะสมมากกว่าและอยู่ใกล้ชิดกว่า ฉันได้*

---

(1) นะฮฺญุลบะลาเฆะฮฺ, อ้างแล้ว หน้า 267 คำสอนที่ 160

เรียกร่องมันในฐานะที่เป็นสิทธิของฉัน ขณะที่ท่านได้เข้ามาแทรกระหว่างฉันกับมัน (ตำแหน่งเคาะลิฟะฮฺ) และท่านกำลังทำให้ฉันหันหน้าไปจากมัน เมื่อฉันกระแทกหูของเขาด้วยข้อโต้แย้งต่าง ๆ ต่อหน้าฝูงชนที่อยู่ ณ ที่นั้น เขาสะดุ้งราวกับว่า เขารู้สึกงวยงงจนไม่รู้ว่าจะตอบฉันอย่างไรดี อัลลอฮฺของฉัน ฉันแสวงหาการช่วยเหลือของพระองค์ (ให้ปลอดภัย) จากพวกกุเรช และบรรดาผู้ที่กำลังสนับสนุนพวกเขา เพราะว่าพวกเขากำลังปฏิเสธความเป็นเครือญาติของฉัน พวกเขาได้ลดฐานะอันสูงส่งของฉันให้ต่ำลง และฉีกกำลังกันต่อต้านฉันในเรื่องซึ่งเป็นสิทธิของฉันแล้วพวกเขาก็ก้าวว่า 'สิ่งที่ถูกต้องก็คือว่าท่านมีมันและท่านต้องละทิ้งมันไปเสีย' ⁽¹⁾

เมาลานา มุฟตี ญะอฺฟิร ฮุสเซน นักวิชาการชีอะฮฺผู้แปลนะฮฺญุลบะลาเฆาะฮฺเป็นภาษาอูรดูอธิบายคำพูดของท่านอะลีตอนนี่ว่า ในขณะที่มีการประชุมของคณะชูรอเพื่อสรรหาเคาะลิฟะฮฺคนใหม่มาแทนท่านอุมัรรอฎิี ท่านสะอิด อิบน์ อบีวักกอสนำคำพูดของท่านอุมัรที่พูดก่อนจะสิ้นชีวิตมากล่าวยากับท่านอะลี รอฎิี อีกครั้งหนึ่งว่า 'โอ้อะลี ท่านมีความละโมภในตำแหน่งเคาะลิฟะฮฺเป็นอย่างมาก' เมื่อถูกสบประมาทเช่นนั้น ท่านอะลีจึงพูดย้อนกลับไปได้ว่า 'บุคคลที่เรียกร่องสิทธิของตนเองไม่อาจจะถูกเรียกได้ว่ามีความละโมภแต่คนที่ละโมภมากกว่ากลับได้แก่คนที่คอยกัดกันสิทธิของคนอื่น ๆ และพยายามจะยึดครองมันเอาไว้ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีความเหมาะสมกับมันเลย'

คำอธิบายข้างต้นดูจะมีความขัดแย้งกันเองในตัว เพราะเมื่อวิเคราะห์ดูประโยคที่ท่านอะลี รอฎิี ใช้ในนะฮฺญุลบะลาเฆาะฮฺอย่างละเอียด ดูจะเป็น

---

(1) เล่มเดียวกัน หน้า 280-281 คำสอนที่ 170

ข้อความที่ท่านใช้โต้ตอบกับคนที่สบประมาทท่านในทันทีทันใดมากกว่า เป็นการถกเถียงกันต่อหน้าฝูงชน แต่คำอธิบายของเมลานา มุฟตี ญะอุฟิรระบุอย่างชัดเจนว่า ท่านสะอัดเป็นผู้ถ่ายทอดคำพูดของท่านอุมร์ให้ท่านอะลีฟังอีกทอดหนึ่ง มิใช่ท่านอะลีโต้ตอบกับท่านอุมร์ตัวต่อตัวแต่ประการใด⁽¹⁾ และในช่วงเวลานั้นท่านอุมร์ก็ได้สิ้นชีวิตไปแล้ว

ในคำอธิบายคำสอนที่ 3 (คุตบะฮฺ ชิกฮิกอยยะฮฺ) ของผู้แปลนะฮฺญุลบะลาเฆะฮฺคนเดียวกัน บรรยายว่าเมื่อท่านอุมร์ รอฎิฯ แต่งตั้งคณะชูรอทหกคนดังที่กล่าวไปแล้ว สมาชิกชูรอบางคนสอบถามท่านอุมร์เกี่ยวกับทัศนคติที่ท่านมีต่อคณะชูรอแต่ละคนเพื่อประกอบเป็นข้อมูลและแนวทางในการพิจารณาหาบุคคลที่มีความเหมาะสม ท่านอุมร์พูดถึงบุคลิกภาพและคุณลักษณะของแต่ละท่านพอมาถึงท่านอะลี ในรายงานนั้นระบุกล่าวหาว่าท่านอุมร์พูดว่า 'สำหรับอะลีแล้ว เขามีความหลงใหลในตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺ ถึงแม้ฉันจะรู้ว่ามิแต่เขาคนเดียวเท่านั้นที่สามารถจัดการกับตำแหน่งนี้ให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องได้' ในคำอธิบายดังกล่าวไม่ได้บ่งบอกเลยว่าท่านอะลีอยู่ ณ ที่นั้นด้วย และท่านได้ตอบโต้ท่านอุมร์จนท่านอุมร์มีนงงพูดไม่ออกบอกไม่ถูกแต่ประการใด⁽²⁾

เพราะฉะนั้น จึงเชื่อได้ว่าบุคคลที่สบประมาทท่านอะลีจะต้องเป็นคนอื่น มิใช่ท่านอุมร์อย่างแน่นอน และคงจะอยู่ในช่วงเวลาที่ฝ่ายมุอาวิยะฮฺแข็งข้อต่อเคาะลีฟะฮฺอะลี อิบน์ อับตอลิบ อย่างแน่นอน สำหรับในส่วนของเนื้อหาสาระของคำพูดที่ปรากฏในรายงานดังกล่าว (คำสอนที่ 170) ไม่มีส่วนใดเลยที่อ้าง

---

(1) เล่มเดียวกัน หน้า 281

(2) เล่มเดียวกัน หน้า 68

เชื่อมโยงสิทธิดังกล่าวนั้นเข้ากับการแต่งตั้งของอัลลอฮ์และรูลแต่ประการใด ดังนั้นคำพูดว่า ‘ฉันมีความเหมาะสมมากกว่า’ จึงน่าจะได้แก่คุณสมบัติหรือคุณลักษณะทางด้านคุณธรรมความดี และคำว่า ‘อยู่ใกล้ชิดกว่า’ ย่อมจะเป็นความใกล้ชิดและความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับท่านรูล คือสา อย่างแน่นอน ท่านอะลี รอฎิฯ เองได้กล่าวไว้ในรายงานเดียวกันนี้ว่า ‘เพราะว่าพวกเขากำลังปฏิเสธความเป็นเครือญาติของฉัน พวกเขากำลังลดฐานะอันสูงส่งของฉันให้ต่ำลง’

5. ในช่วงเวลาที่มูอาวิยะฮ์และพรรคพวกกุมอำนาจอยู่ในซีเรีย พวกเขาปฏิเสธการเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านอะลี รอฎิฯ และไม่ยอมบัยอะฮ์ยอมรับสถานะผู้นำของท่านอะลี รอฎิฯ ท่านอะลีจึงปราศรัยต่อประชาชนในนครมะดีนะฮ์ว่า

‘โอ้ประชาชนทั้งหลาย สำหรับเรื่องนี้ (ตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์) บุคคลที่มีสิทธิมากที่สุดในการบรรดาบุคคลทั้งหลายได้แก่ บุคคลที่มีความสามารถมากที่สุดของพวกเราในการดำรงรักษามันเอาไว้ คือบุคคลที่มีความรู้ดีที่สุดในเรื่องคำสั่งของอัลลอฮ์เกี่ยวกับมัน (ตำแหน่งหน้าที่นี้) ถ้าความชั่วร้ายใด ๆ ถูกกระทำให้ขึ้นโดยคนที่ชอบโพทะนาความชั่วคนหนึ่ง เขาก็ควรถูกเรียกร้องให้เตาบะฮ์ (ขออภัยโทษ) ถ้าเขาปฏิเสธ เขาจะถูกต่อสู้ ขอสืบสวนด้วยชีวิต ปัญหาเกี่ยวกับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์นี้จะไม่มีการนำมาตัดสินตกลงกัน นอกเสียจากประชาชนจะไม่ชุมนุมกัน (เพื่อตัดสินใจในเรื่องนี้ และถ้าไม่มีการชุมนุมกันของประชาชนแล้ว) เมื่อนั้นกรณีดังกล่าวจะไม่มีทางเกิดขึ้นอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตาม บรรดาผู้ที่เห็นชอบกับมัน (การตัดสินใจเลือกท่านอับบักร์เป็นเคาะลีฟะฮ์ ณ ที่ประชุมสะกิฟะฮ์) ได้กำหนดให้บรรดาคนที่ไม่อยู่

ณ ที่นั้น ยอมรับการตัดสินใจดังกล่าวด้วย จนกระทั่งว่าคนที่ปรากฏกายอยู่ไม่สามารถคัดค้าน และคนที่มิได้ปรากฏกายอยู่ก็ไม่สามารถเลือกได้

จงรู้ไว้เถิดว่า ฉันจะต่อสู้กับบุคคลสองจำพวก ได้แก่ คนที่อ้างสิทธิที่ไม่ได้เป็น (สิทธิ) ของเขา และอีกจำพวกหนึ่งได้แก่ บุคคลที่ละเลยสิ่งที่เป็นพันธะหน้าที่ของตนเอง.....จงรู้ไว้เถิดว่า ด้วยการสูญเสียสิ่งใด ๆ ที่เป็นของโลกนี้ไป ท่านจะไม่มีภัยแต่อย่างใด ตราบใดที่ท่านยังคงปกป้องรักษาหลักการต่าง ๆ ของศาสนาของท่านเอาไว้ จงรู้ไว้ด้วยว่าภายหลังการสูญเสียศาสนาไปสิ่งที่เป็นของโลกนี้ที่ท่านวิตกกังวลจะไม่ให้ประโยชน์ใด ๆ แก่ท่าน ขอให้อัลลอฮ์นำหัวใจของเรา และหัวใจของท่านไปสู่แสงสว่าง และขอให้พระองค์ประทานให้เราและท่านมีความสุขอดทน⁽¹⁾

ข้อความข้างต้นเป็นข้อความที่เหมือนสารฉบับที่ 6 ของท่านอะลี รอฎิา ที่เขียนถึงมูอาวิยะฮฺ บิน อับดุลฮานฮฺข้าหลวงในประเทศซีเรียที่ไม่ยอมบัยอะฮฺให้กับท่านอะลี รอฎิา โดยอ้างว่าเพราะเขาไม่ได้อยู่ ณ ที่ประชุมเลือกตั้งเคาะลีฟะฮฺในนครมะดีนะฮฺ ดังนั้น เขาจึงอ้างว่ามีสิทธิที่จะไม่ยอมรับท่านอะลีก็ได้ ท่านอะลีได้ปราศรัยต่อประชาชนเพื่อชี้แจงความจริงในเรื่องนี้ว่า เมื่อประชาชนมะดีนะฮฺซึ่งมีทั้งชาวอันศอรและมุฮาญิรีนให้สัตยาบันต่อท่านแล้ว มูอาวิยะฮฺย่อมไม่มีสิทธิที่จะปฏิเสธ เพราะพื้นฐานการขึ้นสู่ตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺของท่านกับของเคาะลีฟะฮฺสามท่านแรกมีความเหมือนกัน อันเป็นหลักการและเงื่อนไขที่ได้รับการยอมรับโดยประชาชน และเหล่าเศาะหาบะฮฺที่มีชีวิตอยู่ในสมัยนั้น เหตุผลต้น ๆ ของมูอาวิยะฮฺที่อ้างว่าไม่ได้

-----

(1) เล่มเดียวกัน หน้า 282-283

ปรากฏกายอยู่ ณ ที่นั้น จะนำมาใช้เป็นเหตุผลอันชอบธรรมไม่ได้

ท่านอะลี รอฎิยา ยังพูดถึงบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่ง
เคาะลีฟะฮ์ว่า ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถมากที่สุดในการบริหารกิจการตาม
หน้าที่ ซึ่งได้แก่คนที่มีความรู้ในกฎหมายของอัลลอฮ์เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่ของ
ตน ข้อความตรงนี้ท่านอะลี รอฎิยา ไม่ได้บอกเลยว่ามันเป็น *'กรรมสิทธิ์'*
ของท่านเพียงคนเดียวเท่านั้น การที่ท่านพูดว่า *'สำหรับเรื่องนี้ (ตำแหน่งเคาะ
ลีฟะฮ์) บุคคลที่มีสิทธิมากที่สุดในบรรดาบุคคลทั้งหลาย'* แสดงว่าท่าน
ยอมรับว่ามีบุคคลมากมายที่อยู่ในข่าย *'มีสิทธิ'* ในเรื่องนี้ด้วย ซึ่งสิทธิในเรื่องนี้
ย่อมเป็นคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่ต้องมีความเหมาะสม สิทธิ ณ ที่นี้มีใช้
'กรรมสิทธิ์' ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว ท่านอะลี รอฎิยา
จะไม่พูดอย่างนี้เลย ถ้าหากว่าท่านได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮ์และรَسُولให้เป็น
เคาะลีฟะฮ์ ซึ่งถ้าหากเป็นในกรณีนี้ ท่านย่อมจะกล่าวว่า *'บุคคลที่มีสิทธิใน
เรื่องนี้แต่เพียงผู้เดียวย่อมได้แก่คนที่ได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮ์และรَسُولซึ่ง
ได้แก่ฉันเพียงคนเดียวเท่านั้น'* ข้อความที่กล่าวว่า *'มีสิทธิมากที่สุดในบรรดา
บุคคลทั้งหลาย'* ย่อมแสดงว่าท่านอะลี รอฎิยา กำลังมองเรื่องนี้ในแง่การเปรียบ
เทียบ ซึ่งถ้าบุคคลที่ท่านพูดถึงความมีสิทธิมีเพียงคนเดียวแล้ว ท่านจะพูดในเชิง
เปรียบเทียบไม่ได้อย่างแน่นอน

ถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ในขณะนั้นท่านอะลี รอฎิยา เองเป็นบุคคลที่มี
ความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนคำพูดของท่านอะลี ที่กล่าวว่า ท่านจะต่อสู้กับ *'คนที่
อ้างสิทธิที่ไม่ได้เป็น (สิทธิ) ของเขา และคนที่ละเลยพันธะหน้าที่ของตนเอง'*
เท่ากับบอกว่า ท่านยอมรับในเคาะลีฟะฮ์คนก่อน ๆ ท่านเห็นว่าพวกเขาเป็นคน
หนึ่งที่มีสิทธิ หรือมีคุณสมบัติเป็นเคาะลีฟะฮ์ได้ เพราะความสามารถและความรู้

เกี่ยวกับกฎหมายของอัลลอฮ์ที่พวกเขามีอยู่ ถ้าพวกเขาเป็นคนสองจำพวกนั้น
จริง ๆ ตามที่พวกชีอะฮ์กล่าวหาแล้ว ท่านอะลีจะต้องต่อสู้รบรากับพวกเขาอย่าง
ไม่ลดละเหมือนกับสิ่งที่ท่านกระทำกับมูอาวิยะฮ์อย่างแน่วแน่ ทั้งนี้ก็เพราะว่า
ท่านอะลี รอฎิฯ ไม่ยอมรับว่ามูอาวิยะฮ์มีสิทธิหรือมีคุณสมบัติในการเป็น
เคาะลีฟะฮ์ มูอาวิยะฮ์จะมาตั้งตัวเป็นเคาะลีฟะฮ์แข่งขันกับท่านย่อมไม่
เป็นการถูกต้อง ท่านอะลีจึงทำสงครามเพื่อปราบปรามการแข็งข้อและการ
ฝ่าฝืนของมูอาวิยะฮ์ ในขณะที่ท่านไม่เคยคิดที่จะกระทำเช่นนั้นต่อ
เคาะลีฟะฮ์อุบบัยร อุมัยรและอุษมาน รอฎิฯ เลยแม้แต่น้อย

จากการศึกษานะฮ์ญุลละลาเมาะฮ์โดยตลอดเราไม่พบเลยว่าท่านอะลี รอฎิฯ
เคยอ้างถึงการแต่งตั้งของอัลลอฮ์ คุบูรฯ และรสุล คือลา เพื่อสนับสนุนสิทธิที่
ท่านอ้างเกี่ยวกับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ อย่างไรก็ตามอุลามาฮ์ฝ่ายชีอะฮ์ได้
พยายามอธิบายเรื่องนี้ไว้บ้างเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น เมลาลานา มุฟตี ญะฮ์ฟิร
ฮุสเซน อธิบายว่า ในขณะนั้นท่านอะมีร์ลุมุมินีนไม่ได้โต้แย้งด้วยคำพูดใด ๆ
ของท่านศาสดา ซึ่งจะเป็นข้ออ้างอันเป็นที่ยุติเกี่ยวกับปัญหาเคาะลีฟะฮ์
เนื่องจากพื้นฐานของการปฏิเสธในกรณีนี้เกี่ยวพันกับวิธีปฏิบัติอันเป็นหลัก
การของการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้น เพื่อที่จะตามให้ทันกับข้อกำหนดต่าง ๆ
ของสถานการณ์ คำตอบที่อาศัยหลักการอันเป็นที่ยอมรับของคู่ปรปักษ์แต่
อย่างเดียวเท่านั้นที่สามารถสะกดให้คู่ปรปักษ์เงียบลงได้ ถ้าท่านอะลีได้โต้
แย้งโดยอาศัยคำบัญชาของท่านนบีมาเป็นหลักฐานสนับสนุนแล้ว การโต้
แย้งก็จะถูกจำกัดด้วยการตีความอันหลากหลาย และปัญหาคงจะยืดเยื้อ
ออกไปแทนที่จะยุติลงง่าย ๆ นอกจากนี้ ท่านอะมีร์ลุมุมินีนได้ประจักษ์
แล้วว่า เมื่อตอนที่ท่านนบี คือลาเพิ่งจากไปใหม่ ๆ นั้น โอวาทและคำบัญชา

ทั้งหมดของท่านได้ถูกละเลยไปโดยสิ้นเชิง เพราะฉะนั้น เมื่อเวลาผ่านไปนานขนาดนั้น (เมื่อท่านอะลี รอฎิยา ได้เป็นเคาะลีฟะฮฺคนที่ 4 ในระหว่าง ค.ศ. 36-41) เราจะคาดหวังว่าคนนั้นคนนี้จะให้การยอมรับคำสั่งของท่านนบี คือลา ได้อย่างไร ในเมื่อนิสัยของคนในสมัยนั้นติดตรึงอยู่กับการทำตามเจตนารมณ์เสรีของบุคคลซึ่งสวนทางกับโอวาทของท่านนบี คือลา⁽¹⁾

ความจริงพวกชีอะฮฺอ้างว่า กระบวนการได้มาซึ่งตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺของท่านอับบัส อุมร์และอุษมาน รอฎิยา เป็นวิธีการที่ไม่ชอบธรรมและเป็นความชั่วร้าย ถ้าเป็นจริงตามนั้นและท่านอะลีได้อ้างพื้นฐานหรือกระบวนการเดียวกันมาสนับสนุนตนเอง โดยที่ในความเป็นจริงท่านอะลี รอฎิยา มิได้ยื่นหยัดถึงคำสั่งแต่งตั้งของท่านรสุล คือลา มาประกอบสนับสนุนด้วยแล้ว ท่านอะลีเองก็ไม่ผิดไปจากคนอื่น ๆ ในเรื่องการขึ้นสู่ตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺ เพราะเมื่อกล่าวโทษว่าคนหนึ่งผิด แล้วเราทำตามอย่างเลียนแบบวิธีการของเขา เราก็เป็นคนผิดเหมือนเขา พวกชีอะฮฺจำไม่ได้หรือว่าพวกเขาได้กล่าวหาท่านอุมร์ รอฎิยา ไว้อย่างไร

พวกชีอะฮฺกล่าวหาว่า ท่านอุมร์ รอฎิยา เมื่อได้เป็นเคาะลีฟะฮฺแล้ว วันหนึ่งท่านยอมรับว่า สิ่งที่ต้องการเคลื่อนไหวผลักดันให้ท่านอับบัส รอฎิยา ได้เป็นเคาะลีฟะฮฺ ณ ที่ประชุมสะกิฟะฮฺนั้นเป็น 'ความผิด' ประการหนึ่ง โดยอ้างว่าท่านอุมร์ได้กล่าวบนมิมบร์ต่อหน้าประชาชนในนครมะดีนะฮฺว่า 'การขึ้นสู่ตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺของ อับบัสเป็นความผิดพลาดอย่างหนึ่ง แต่ อัลลอฮฺได้ทรงปกป้องพวกเราให้พ้นจากความชั่วร้ายของมัน ถ้าใครก็ตามที่

---

(1) เล่มเดียวกัน หน้า 283-284

ดำเนินการอย่างนี้ซ้ำอีกครั้งหนึ่งพวกท่านจะต้องฆ่าเขาผู้นั้น' (หนังสือตอริ
คูล คูลสะฟาย หน้า 60) ⁽¹⁾

(1) มีรายงานกล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ท่านอับดุลเราะหฺมาน บินอาฟได้เล่าให้ท่านอับดุลลอฮ์
อิบน์ อับบาส ฟังว่า ในระหว่างการทำฮัจญ์ครั้งสุดท้ายของท่านอุมร์ รอฎิอิลลอฮิฮฺ
กับท่านอุมร์ว่า 'โอ้ท่านอะมีรุลมุมินีน ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ท่านชอบคนที่กล่าวถ้อยคำเหล่านี้ใหม่
ถ้าอุมร์ตายจากไป ฉันจะรับรองให้กับคนนั้นคนนี้ การบียะฮ์ให้กับท่านอุมร์เป็นฟลิตะฮ์และได้รับ
การอนุมัติ' ท่านอุมร์โกรธมากและต้องการชี้แจงให้ประชาชนทราบความจริง ท่านถึงกับกล่าวว่า
'อินฮาลลอฮ์ คีนนี่ฉันจะยืนขึ้นท่ามกลางผู้คน และเตือนพวกเขาให้ทราบถึงบรรดาคนที่ต้องการแย่ง
ชิงอำนาจไปจากพวกเขา' ท่านอับดุลเราะหฺมานห้ามไว้เพราะเกรงว่า ผู้คนทั่วไปจะนำเรื่องนี้ไป
กระจายโดยปราศจากความเข้าใจและจะตีความอย่างผิด ๆ ได้ และแนะนำให้ท่านอุมร์นำเรื่องนี้ไป
ปราศรัยชี้แจงต่อหน้าบรรดาเศาะหาบะฮ์และประชาชนในมะดีนะฮ์จะเป็นการดีกว่า ท่านอุมร์เห็นด้วย
ครั้งมาถึงมะดีนะฮ์ในวันศุกร์สุดท้ายของเดือนซุลฮิจญะฮ์ คำของวันนั้น ท่านอุมร์ รอฎิอิลลอฮิฮฺ
มีมับร ท่านพูดถึงบัญญัติเกี่ยวกับการฆ่าคนที่มีผิดประเวณีให้ตาย หลังจากนั้น ท่านก็กล่าวว่า 'ฉัน
ได้ยินมาว่ามีบางคนกล่าวว่า 'ถ้าอุมร์ตายจากไป ฉันจะรับรองคนนั้นคนนี้' (ให้เป็นเคาะลีฟะฮ์)' จง
อย่าปล่อยให้ชายคนหนึ่งล่วงล้ำของตัวเองด้วยการกล่าวว่าการยอมรับท่านอุมร์ (เป็นเคาะลีฟะฮ์)
นั้นเป็นฟลิตะฮ์ (กิจการที่เกิดจากการตัดสินใจอย่างปัจจุบันทันด่วนเพื่อแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า)
ซึ่งได้รับการอนุมัติ (เพราะการกล่าวสั้น ๆ เช่นนั้นจะทำให้เกิดการเข้าใจผิดตามมา) ยอมรับว่ามัน
เป็นเช่นนั้น แต่อัลลอฮ์ได้ทรงขจัดปัดเป่าคำไม่ดีของมัน' เหล่าเศาะหาบะฮ์และประชาชนในมะดีนะฮ์
ล้วนเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ไม่มีผู้ใดโต้แย้งในเรื่องนี้ แม้แต่ท่านอับดุลลอฮ์ อิบน์ อับบาสเองซึ่ง
เป็นเครือญาติใกล้ชิดของท่านอะลี รอฎิอิลลอฮิฮฺ เองยังไม่ตอบโต้หรือคัดค้านท่านอุมร์ในเรื่องนี้เลย เพราะ
ทุกคนเข้าใจดีว่า คำว่า 'คำไม่ดี' ณ ที่นี้ หมายถึงผลร้าย ฟิตนะฮ์ ความแตกแยกและภัยคุกคามจาก
ภายนอก ถ้าทุกคนเข้าใจอย่างที่ท่านอุมร์บิฮ์และกล่าวหาว่าแล้ว แน่แน่นอนที่สุด ต้องมีรายงาน
ว่าท่านอิบน์ อับบาส เศาะหาบะฮ์คนอื่น ๆ หรือแม้กระทั่งท่านอะลี รอฎิอิลลอฮิฮฺ เองจะต้องออกมาขัดแย้ง
กับท่านอุมร์ในขณะนั้นอย่างแน่นอน เพราะถ้ามันเป็น 'ความผิด' อันรุนแรง จริง ๆ แล้ว ก็ต้องมีคน
ออกมาต่อสู้ในเรื่องนี้แน่ (อิบน์ อีสฮาก, ซีเราะฮ์ รุลลุลลอฮ์ หน้า 683-685)

อนึ่งในรายงานของอินัน อิสหากไม่มีปรากฏข้อความที่ว่า 'ถ้าใครก็ตามที่ดำเนินการอย่างนี้ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง พวกท่านจะต้องฆ่าพวกเขาผู้นั้น' อยู่ในรายงานเกี่ยวกับเรื่องนี้แต่อย่างใด มีแต่ว่าหลังจากนั้นท่านอุมร์ รอฎิฯ ได้ทบทวนรายละเอียดของเหตุการณ์ที่สะกิดใจให้ประชาชนทั้งหลายฟัง ซึ่งเราได้กล่าวไปแล้วในบทความก่อน ๆ

สิ่งที่พวกชีอะฮ์กล่าวอ้างกับคำพูดและการกระทำจริง ๆ ของท่านอะลี รอฎิฯ ข้างขัดแย้งกันโดยสิ้นเชิง เพราะว่าถ้ามีคำสั่งแต่งตั้งท่านอะลี รอฎิฯ จากอัลลอฮ์ ศุบหา และท่านรสุล คือลยา จจริง ๆ แล้ว ท่านอะลีจะไม่หุบปากเงียบเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างแน่นอน เพราะคำสั่งดังกล่าวคือกฎหมายและบัญญัติทางศาสนาที่แน่นอนเด็ดขาด ใครจะฝ่าฝืนและจะละเลยมิได้อย่างเด็ดขาด ข้อความตอนท้ายของคำปราศรัยดังกล่าวที่ว่า 'จงรู้ไว้เถิดว่า ด้วยการสูญเสียสิ่งใด ๆ ที่เป็นของโลกนี้ไป ท่านจะไม่มีภัยแต่อย่างใด ตราบใดที่ท่านยังคงปกป้องรักษาลัทธิการต่าง ๆ ของศาสนาของท่านเอาไว้' ข้อความนี้มิใช่ข้อความที่เตือนประชาชนให้ยึดมั่นในศาสนาหรือเมื่อท่านอะลี รอฎิฯ เป็นผู้พูดให้ประชาชนปกป้องรักษาลัทธิการของศาสนาเอาไว้เช่นนี้แล้ว ทำไมท่านไม่ปกป้องรักษา 'คำสั่งแต่งตั้งของอัลลอฮ์และรสุล' เอาไว้บ้างเล่า ถ้าคำสั่งแต่งตั้งดังกล่าวมีจริง

ในขณะยุบละลาเมาะฮ์มีรายงานหลายต่อหลายตอนที่ระบุว่าท่านอะลี รอฎิฯ ได้ตักเตือนบุคคลต่าง ๆ ให้ยึดมั่นในศาสนา มีทั้งข้อความเชิญชวน คำตำหนิและการวิพากษ์วิจารณ์ เราจะพบว่า 'จงอย่าเกรงในอัลลอฮ์' 'พวกท่านหลงใหลในدنยา' 'พวกท่านละโมภในทรัพย์สินสมบัติ' 'ชัยฏอนครอบงำท่าน' 'ชัยฏอนทำให้พวกท่านหลงออกจากทางอันเที่ยงตรง' อยู่บ่อยครั้งมาก ข้อความเชิญชวนไปสู่ความดี ห้ามปรามความชั่วและการตักเตือน

เหล่านี้ล้วนทำตามคำสั่งทางศาสนาตลอดเวลา แล้วในกรณีการโต้แย้งเกี่ยวกับประเด็นเคาะสิพะยุ ทำไมท่านไม่ใช้หลักการและเหตุผลของศาสนา แต่กลับไปใช้หลักการ วิธีการและเหตุผลของบุคคลที่ถูกกล่าวโทษว่าเป็นผู้ฝ่าฝืนและหลงทาง

ก็ในเมื่อกล่าวแก้ตัวกันว่า เพราะรู้อยู่แล้วว่าพวกเขาชอบที่จะทำตามอารมณ์ใฝ่ต่ำ หรือตามเจตนารมณ์เสรีเช่นนั้นแล้ว ทำไมถึงต้องเอาวิธีการในแบบเดียวกันมาสนับสนุน เพราะคนที่มีทัศนะเช่นนั้น ย่อมจะเอาใจตนเองเป็นใหญ่ จะดื้อนให้พวกเขาจนมุมด้วยเหตุผลแบบ ‘เสรี’ เช่นนั้นย่อมไม่มีทางเป็นไปได้ นอกเสียจากจะหาข้อยุติด้วยสิ่งที่เป็นบัญญัติของอัลลอฮฺ คุบหา หรือคำสั่งของท่านรสุล คือลาเท่านั้น การที่ไม่สามารถอ้างกฎหมายของอัลลอฮฺ คุบหา อันชัดเจนมายืนยันได้ แสดงว่าบทบัญญัติในเรื่องนี้ไม่มีอยู่ในความเป็นจริง

เราพบรายงานหนึ่งในหนังสืออะฮฺดุลละลาเมาฮฺฮะฮฺซึ่งระบุถึงวิธีการโต้แย้งและการถกเถียงกับผู้ที่เป็นปรปักษ์ รายงานนั้นปรากฏอยู่ในจดหมายคำสั่ง (สารหมายเลข 77) ของท่านอะลี รฎิยัลลอฮุฮฺเอนฮฺฮฺ ส่งถึงท่านอับดุลลอฮฺ อิบน์ อับบาส ในสมัยที่ท่านส่งอับบาสไปเผชิญหน้ากับพวกเคาะวาริจญ์ ท่านอะลีเขียนว่า ‘จงอย่าโต้แย้งถกเถียงกับพวกเขาด้วยอัล-กูราน เพราะอัล-กูรานนั้นมีหลายแง่หลายมุม ท่านจะต้องพูดสิ่งที่เป็นของท่าน และพวกเขาจะพูดในสิ่งที่เป็นของพวกเขา แต่จงโต้แย้งพวกเขาด้วยหะดีษ (ของท่านรสุล คือลา)’ เพราะพวกเขาไม่สามารถค้นหุลบจาก (ลักษณะที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายของ) หะดีษได้⁽¹⁾

---

(1) เล่มเดียวกัน หน้า 489-490

รายงานข้างต้นระบุอย่างชัดเจนว่า ท่านอะลี รอฎิฯ รักที่จะอธิบาย ชี้แจง หรือถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ โดยอาศัยเหตุผลสนับสนุนจากอัล-กุรอาน และ อัล-หะดีษ พวกเคาะวาริจญ์และพวกของมุอาวียะฮ์เป็นกลุ่มชนที่มีลักษณะเหมือนกันในทัศนะของท่านอะลี เพราะฉะนั้นเมื่อท่านกำชับให้ท่านอับดุลลอฮ์ อิบน์ อับบาส ได้แย้งกับพวกเคาะวาริจญ์ด้วยเหตุผลสนับสนุนทางศาสนาแล้ว ตัวท่านเองย่อมจะต้องอาศัยวิธีการเดียวกันอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามท่านแนะนำให้ท่านอิบน์ อับบาสใช้หะดีษมากกว่าอัล-กุรอานนั้นก็เพราะว่า อัล-กุรอานเป็นข้อความที่มีลักษณะกว้าง กินความหมายลึกล้ำ และพิจารณาหรือตีความได้ในหลายลักษณะ จึงอาจจะยากที่จะหาข้อยุติได้ง่าย สำหรับหะดีษนั้น ส่วนมากจะมีข้อความชัดเจนตีความได้ง่าย ไม่มีลักษณะหลายแง่หลายมุมเหมือนอัล-กุรอาน ท่านจึงต้องการให้ท่านอิบน์ อับบาสยืนยันท่าทีของท่านด้วยหะดีษเป็นหลัก ซึ่งคิดว่าจะเป็นที่ยุติ และฝ่ายเคาะวาริจญ์ยากที่จะตั้งหลักฐานจากเหตุผล และความชัดเจนเฉพาะด้านของหะดีษได้

สิ่งที่ควรจะย้ำไว้ ณ ที่นี้ก็คือ คำพูดของท่านอะลี รอฎิฯ ในคุตบะฮ์เดียวกันที่ว่า "ปัญหาเกี่ยวกับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์นี้จะไม่มีการนำมาตัดสินตกลงกัน นอกเสียจากประชาชนจะไม่ชุมนุมกัน (เพื่อตัดสิน และถ้าไม่มีการชุมนุมกันของประชาชนแล้ว) เมื่อนั้นกรณีดังกล่าวจะไม่มีทางเกิดขึ้นอย่างแน่นอน" แสดงให้เห็นว่า ท่านอะลี รอฎิฯ ยืนยันถึงการได้มาซึ่งบุคคลในตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ว่ามาจากประชามติของเหล่าเคาะหะบะฮ์และประชาชนมุสลิมทั้งหลาย ไม่มีขั้นตอนอื่นๆ ที่นอกเหนือไปกว่านี้

6. ในสารที่ท่านอะลี รอฎิฯ ส่งไปถึงมุอาวียะฮ์ ฉบับที่หก ปรากฏข้อความตอนหนึ่งว่า "แท้จริงปวงชนผู้เคยให้สัตยาบันท่านอุมัยยิด ท่านอุมัรและ

อุษมาน ล้วนได้ให้สัตยาบันแก่กันแล้ว ตามเงื่อนไขที่พวกเขาได้ให้สัตยาบัน
แก่ท่านเหล่านั้น ดังนั้นผู้ที่อยู่ไม่มีสิทธิเลือกอย่างอื่น และผู้ที่ไม่มี
สิทธิปฏิเสธ และแท้จริงการร่วมปรึกษาหารือเป็นสิทธิของพวกเขาในฐานะและ
พวกอันศอร ถ้าหากพวกเขาแสดงประชามติยอมรับผู้ใด และได้ตั้งผู้นั้นให้
เป็นผู้นำแล้ว ก็ย่อมหมายความว่านั่นเป็นสิ่งที่อัลลอฮฺทรงพึงประสงค์.....⁽¹⁾

ข้อความตอนนี้ยืนยันได้อย่างแน่นอนว่า เคาะลีฟะฮ์นั้นมาจากประชามติ
ของประชาชนมุสลิมร่วมกัน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นยังสอดคล้องและเป็นไป
ตามพระประสงค์ของอัลลอฮฺ ศุบหฺ อีกด้วย ณ ที่นี้ ท่านอะลี รอฎิยาฯ ก็มีได้ยืนยัน
‘กรรมสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียว’ จากการแต่งตั้งของอัลลอฮฺและรسلแต่ประการใด

สิ่งที่ควรกล่าวเพิ่มเติมก็คือ ท่านอะลี รอฎิยาฯ ได้ส่งสารอีกฉบับหนึ่ง (ฉบับ
ที่ 7) ไปยังมูอาวิยะฮฺ ซึ่งท่านได้ยืนยันความถูกต้องของการบัยอะฮฺให้กับท่าน
โดยเคาะทาบะฮฺและประชาชนทั่วไป ปรากฏข้อความคล้าย ๆ กับตอนต้นของสาร
ฉบับที่ 6 ซึ่งมีใจความว่า ‘เนื่องจากว่าการบัยอะฮ์นั้นมีครั้งนั้นครั้งเดียว
เท่านั้น (เพราะฉะนั้น) มันจึงไม่มีการเปิดให้มีการทบทวนกันใหม่ หรือไม่มี
โอกาสใด ๆ สำหรับดำเนินการเลือกตั้งขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง (สำหรับเคาะลีฟะฮ์
คนเดียวกัน) ใครก็ตามที่ยืนกรานไม่ยอมบัยอะฮ์ เท่ากับว่าเขาเป็นอัน
ตรายต่ออิสลาม ขณะเดียวกัน บุคคลที่ใคร่ครองมัน (อย่างเฉื่อยช้า
รวนเร) เขาคนนั้นคือมุนาฟิก’⁽²⁾

ข้อความข้างต้นมีความชัดเจนอยู่ในตัวแล้วว่า ท่านอะลี รอฎิยาฯ มีทัศนคติ

---

(1) เล่มเดียวกัน หน้า 393

(2) เล่มเดียวกัน หน้า 394

อย่างไรต่อการบัยอะฮ์ให้กับบุคคลในตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ ความสำคัญของมันอยู่ที่ว่า เมื่อท่านนำความคิดเช่นนี้ไปใช้กับบุคคลอื่น ๆ เช่นมุอาวิยะฮ์ได้ ท่านย่อมเห็นว่าไม่พ้นจากการนำข้อความดังกล่าวมาใช้กับตนเองในกรณีของเคาะลีฟะฮ์สามท่านก่อนหน้าท่าน

7. สารฉบับที่ 28 ท่านอะลี รอฎิยา เขียนตอบจดหมายของมุอาวิยะฮ์ ตอนหนึ่งท่านอ้างถึงความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่มีต่อท่านรสุล คือลา ดังนี้คือ "อิสลามของเราก็คือเป็นที่รู้จักกันอย่างดี และ (ความยิ่งใหญ่ของ) สมัยก่อนอิสลามยังเป็นสิ่งที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ สิ่งที่ยังคงเหลืออยู่ได้แก่สิ่งที่มีกล่าวไว้ในอัล-กุรอานซึ่งกล่าวว่า "ผู้มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดย่อมมีความผูกพันส่วนตัว ต่อกันและกันใกล้ชิดกว่าตามคัมภีร์ของอัลลอฮ์" (33:6) "และแท้จริงมนุษย์ที่มีความสนิทสนมยิ่งกับอับรอฮีมได้แก่บรรดาผู้ที่เจริญ รอยตามเขาตลอด จนศาสดา (มุฮัมมัด) ผู้นี้และบรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย และอัลลอฮ์ทรงเป็นผู้คุ้มครองศรัทธาชนทั้งหมด" (3:68) "เพราะฉะนั้น เราจึง มีความเหนือกว่าเพราะความเป็นเครือญาติ และประการที่สองเพราะการเชื่อฟังปฏิบัติตาม ในเมื่อ สะกีฟะฮ์ชาวมุฮาญิรีนยืนยันถึงความเป็นเครือญาติกับ ท่านนบีแห่งอัลลอฮ์ คือลา แล้วพวกเขาเอาชนะพวกอันศอรได้ ถ้าความสำเร็จ (ในการรณกเถียง) ครั้งนั้นวางอยู่บนพื้นฐานของความเป็นเครือญาติแล้ว ในตอนนี้สิทธิย่อมเป็นของเรามากกว่าของพวกเขา ท่าน มิเช่นนั้นแล้ว ซอฮัยยัน (สิทธิ) ของพวกอันศอรจะถือว่าใช้ได้ (ในการให้มีเคาะลีฟะฮ์จากพวกอันศอร)"⁽¹⁾

---

[1] เล่มเดียวกัน หน้า 417

จากรายงานในหนังสือณะฮุญลบลาละมาะฮะฮุที่กล่าวมาทั้งหมด เราสามารถสรุปได้ว่า การอ้างสิทธิในการเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านอะลี รอฎิยา นั้นอาศัยเพียงพื้นฐานของความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่มีต่อท่านรَسُول คือลา และคุณธรรมความดีของท่านเป็นหลัก บางรายงานระบุถึงสิทธิในเชิงเปรียบเทียบโดยไม่มีข้อความใดในหนังสือดังกล่าวยืนยันเลยว่า คุณสมบัติหรือคุณลักษณะอันเหมาะสมคู่ควรกับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์นั้นมีอยู่กับท่านเพียงคนเดียว จนสามารถกล่าวได้ว่าท่านเป็นเจ้าของ *'กรรมสิทธิ์'* ในการเป็นเคาะลีฟะฮ์ ด้วยเหตุนี้ ในทางปฏิบัติแล้ว ท่านจึงยอมรับในสิทธิหรือคุณลักษณะอันเหมาะสมของท่านอนุบักร อุมัรและอุษมาน รอฎิยา ผู้ซึ่งประชาชนเลือกให้เป็นเคาะลีฟะฮ์ก่อนหน้าท่าน ท่านมิได้ปฏิเสธการขึ้นสู่ตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ของสามท่านแรกที่ผ่านมาการเห็นชอบของบรรดาเคาะทาบะฮ์และประชาชนมุสลิมทั่วไป ท่านบัยอะฮ์ให้กับท่านเหล่านั้น สำหรับในกรณีของมูอาวียะฮ์ บิน อับดุลฟัยฮาน ท่านจะยอมรับเช่นนั้นไม่ได้ เพราะเขาอาจหาญท้าทายสิทธิของท่าน และขัดขืนตั้งตนเป็นเคาะลีฟะฮ์แข่งขันกับท่าน ท่านเห็นว่าเขาไม่มีสิทธิจึงได้ทำสงครามสู้รบกับเขาอย่างไม่ลดลาวาตอก จนกระทั่งท่านชะฮีดในที่สุด วันที่ 17 รอมฎอน ฮ.ศ.40 ท่านอะลี รอฎิยา อำลาจากโลกนี้ไป รวมระยะเวลาในการปกครองของท่านได้ 4 ปี กับ 9 เดือน

หมายเหตุ : บทความเรื่องนี้เป็นบทวิเคราะห์ส่วนที่เป็นเนื้อหา ข้อความและรายงานที่ปรากฏอยู่ในหนังสือณะฮุญลบลาละมาะฮะฮุเท่านั้น แต่มิใช่บทความที่รับรองความถูกต้องของตัวหนังสือเองแต่ประการใด

บทที่ 5

ท่านจะสรุปประเด็นความขัดแย้งนี้อย่างไรและท่านจะเชื่ออย่างไร
เคาะลีฟะฮ์ถูกแต่งตั้งจากท่านรสุล คือลๆ หรือเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับ
การปรึกษาหารือและประชามติร่วมของอุมมะฮ์ในยุคสมัยต่างๆ ท่าน
จะสนับสนุนแนวทางไหน ความขัดแย้งในเรื่องนี้ควรจะปล่อยให้จบลง
ในมุมหนึ่งของอดีต หรือควรจะยกขึ้นมาห้ำหั่นกันต่อไป

เอาอย่างไรดี.....

บทสรุปการศึกษาปัญหาเคาะลิฟะฮฺภายหลังท่านรสุล คือลย

ภายหลังการจากไปของท่านรสุล คือลย ประเด็นปัญหาเคาะลิฟะฮฺได้กลายเป็นเหตุแห่งการโต้เถียงในระหว่างมุสลิมด้วยกันเอง จนนำไปสู่ความแตกต่างทางนิกายที่เป็นผลร้ายต่อความเป็นปึกแผ่นของอุมมะฮฺอิสลาม เกิดมีสำนักความคิดที่ยึดถือว่าท่านอะลี รอฎียะ แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่มีสิทธิเป็นผู้นำสืบต่อจากท่านรสุล คือลย ส่วนเคาะลิฟะฮฺทั้งสามท่านซึ่งได้แก่ ท่านอับบักร อุมร์และอุษมาน รอฎียะ เป็นผู้แย่งชิง อีกสำนักความคิดหนึ่งซึ่งได้แก่ อะหฺลิสสุนนะฮฺ วัลญะมาอะฮฺ อันเป็นชนกลุ่มใหญ่ไม่เห็นด้วยกับความคิดดังกล่าวต่อไปนี้ขอให้เรามาพิจารณาแง่มุมสำคัญ ๆ บางแง่มุมของประเด็นปัญหานี้ร่วมกัน

ข้อพิจารณาพื้นฐานประการแรกนั้นก็คือว่า .**ความจริงแล้วท่านอะลี รอฎียะ มีสิทธิใดที่จะเป็นผู้นำสืบต่อจากท่านรสุล คือลย หรือไม่** ก่อนที่จะตอบเรื่องนี้ ขอให้เราย้อนไปเมื่อครั้งที่ท่านอับบักร รอฎียะ ได้รับการมอบหมายจากท่านรสุล คือลย ให้เป็น **‘อะมีรุลฮัจญ์’** (ผู้นำผู้ประกอบพิธีฮัจญ์) และในเวลาต่อมาก็มีอายะฮฺอัล-กุรอานของซูเราะฮฺ(บท) **‘บะรออะฮฺ’⁽¹⁾** ถูกประทานลงมาในเดือนเชาวาล ฮ.ศ. 9 ท่านรสุลมอบหมายให้ท่านอะลี รอฎียะ เดินทางไปประกาศ ณ เมืองมักกะฮฺต่อหน้าประชาชนที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ในครั้งนั้น ท่านอับบักรยังคงทำหน้าที่เป็นอะมีรุลฮัจญ์ต่อไป และเป็นประธานในทุกพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับฮัจญ์ในครั้งนั้น ส่วนอายะฮฺอัล-กุรอานดังกล่าว ท่านอะลีซึ่งตามมาทีหลังเป็นผู้ทำหน้าที่ประกาศให้ประชาชนทราบ ต่อมาท่านรสุล

---

(1) หรือเรียกว่า ‘ซูเราะฮฺ อัล-เคาบะฮฺ’ อายะฮฺที่ท่านอะลีนำไปประกาศคืออายะฮฺที่ 1-29

คือลาฯ ได้ชี้แจงให้เข้าใจว่า ‘โองการจากพระเจ้า’ นั้น ท่านจะต้องประกาศด้วยตนเองหรือให้สมาชิกในครอบครัวของท่านทำแทน เรื่องนี้ทำให้เราสรุปได้ว่าขณะที่โองการจากพระเจ้าจะได้รับการถ่ายทอดหรือประกาศออกไปโดยสมาชิกในครอบครัวของท่านรูล คือลาฯ เท่านั้น กิจกรรมงานอื่น ๆ ย่อมจะให้กับคนอื่นเข้ามาจัดการได้เช่นกรณีที่ท่านอนุบักรเป็นอะมีรุสฮัจญ์ในปีดังกล่าว

เนื่องจากว่า ท่านนบีมุฮัมมัด คือลาฯ เป็นนบีและรูลของท่านสุดท้าย หลังจากท่านจะไม่มีนบีและรูลมาอีก เพราะฉะนั้นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการประกาศโองการจากพระเจ้าจึงยุติเพียงเท่านั้น ในเมื่อการประกาศโองการของพระเจ้าหรือหน้าที่ของการเป็นนบีที่ต้องรับวะฮยู (โองการที่เปิดเผยโดยพระเจ้า) และถ่ายทอดวะฮยูของพระเจ้าออกไปสู่สาธารณะได้มายุติลงพร้อมกับการสิ้นชีวิตของท่านรูล คือลาฯ เพราะฉะนั้น การที่จะอ้างว่าท่านอะลี รอฎิฯ มีสิทธิเหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ เช่นหน้าที่ที่ท่านได้รับมอบหมายประกาศอายะฮ์ของซูเราะฮ์บะรออะฮ์ในฐานะที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนของท่านรูลจึงขาดเหตุผลสนับสนุนเนื่องจากหน้าที่ที่เหลือนอยู่ในอุมมะฮ์มุสลิม แม้แต่การนำคนไปทำฮัจญ์ หรือกรณีอื่น ๆ ที่เป็นการนำเอาอิสลามไปปฏิบัติใช้ บุคคลอื่น ๆ ก็มีสิทธิที่จะ ‘นำ’ หรือ ‘ทำ’ ได้ ไม่จำกัดเฉพาะคนในครอบครัวของท่านรูล คือลาฯ เท่านั้น

ประเด็นที่เราจะพิจารณาต่อไปก็คือ ท่านรูล คือลาฯ มีเจตนาารมณ์ที่จะตั้งผู้นำสืบต่อจากท่านหรือไม่ สิ่งที่ท่านรูลกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง รวมทั้งรายละเอียดที่เล็กน้อยที่สุดยังมีการเก็บเป็นบันทึกไว้โดยครบถ้วน ไม่ปรากฏว่ามีบันทึกเกี่ยวกับคำสั่งเสียหรือพินัยกรรมของท่านรูล คือลาฯ ให้พบเห็น และด้วยเหตุนี้ ความจริงจึงมีอยู่ว่าท่านรูล คือลาฯ ไม่ได้สั่งเสียเกี่ยวกับเรื่องเคาะลีฟะฮ์เอาไว้มาก่อนที่ก่อนที่ท่านรูล คือลาฯ จะวะฟาตนั้น ท่านแสดง

ความต้องการที่จะบันทึกคำสั่งเสียของท่านไว้ แต่แล้วท่านอุมร์ได้ทำการขัดขวางความพยายามดังกล่าวโดยการประกาศว่าอัล-กูรานนั้นเพียงพอแล้วสำหรับพวกเขา ท่านหญิงอาอิชะฮ์ รอฎิยา ลลีลลอฮ์ عنها คำกล่าวอ้างนี้ พร้อมกับให้การยืนยันว่าท่านรสุล คือลา ไม่ได้แสดงเจตนาใด ๆ ที่จะบันทึกคำสั่งเสียของท่านเลย

ถ้าเรากลับไปศึกษาประวัติศาสตร์ตอนนั้น เราจะพบว่า ในระหว่างที่ท่านรสุล คือลา ล้มป่วยนั้น ท่านไปยังมัสญิดสองครั้งด้วยกัน ท่านยังได้เทศนาต่อประชาชนในระหว่างสองวาระนั้นด้วย ในโอกาสหนึ่งท่านรสุล คือลา ได้ตำหนิประชาชนด้วยเหตุที่พวกเขาปฏิเสธไม่ยอมอยู่ภายใต้การนำทัพของอุสامة บิน ซัยด (1) ตามคำสั่งของท่านรสุลให้เคลื่อนทัพไปตีฮิเรีย ถ้าท่านรสุล คือลา ในอาการที่ยังป่วยอยู่สามารถสนับสนุนการเป็นผู้นำทัพ และการบังคับบัญชาของอุสامة บิน ซัยดได้แล้ว ท่านย่อมสามารถที่จะสนับสนุนการสืบทอดตำแหน่งผู้นำของท่านอะลี รอฎิยา ได้เช่นเดียวกัน ถ้าหากท่านมีความปรารถนาที่จะทำเช่นนั้น ใครเล่าจะขัดขวางท่านได้

เกี่ยวกับเรื่องพินัยกรรมหรือคำสั่งเสียนี้ มีอีกประเด็นหนึ่งที่เราจะพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง นั่นก็คือ การที่ไม่มีการบันทึกคำสั่งเสียไว้ที่เกิดจากการละเลยหรือเกิดจากการจงใจ ข้อเท็จจริงก็คือ ท่านรสุล คือลา ไม่ได้อำลาโลกนี้ไปอย่างปัจจุบันทันด่วน ท่านมีเวลาเหลือเพื่อสำหรับการทำกิจการต่าง ๆ ให้เสร็จสิ้นก่อนความตายจะมาเยือนท่าน แม้แต่ในฮัจญ์อำลาสยามเดือนก่อนการวะฟาตของท่าน ท่านล่วงรู้แล้วว่าวาระสุดท้ายของท่านใกล้เข้ามาแล้ว อัลลอฮ์

---

(1) โปรดศึกษารายงานหะดีษเกี่ยวกับเหตุการณ์นี้ให้ดี ท่านรสุล คือลา ตำหนิประชาชนที่วิพากษ์วิจารณ์การนำทัพของอุสامةฮ์ เพราะเห็นว่าเขาอายุยังน้อยไป แต่ท่านรสุลไม่ได้ตำหนิว่าพวกเขาขัดขืนคำสั่งของท่านแต่ประการใด

ศุบทา ได้ทรงส่งท่านมาเพื่อให้ปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จ ถ้าหากว่าการแต่งตั้งและการประกาศตัวผู้สืบทอดการนำ (เคาะลีฟะฮฺ) เป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่การเป็นนบีตามที่ได้รับมอบหมายมาด้วยแล้ว ท่านก็ต้องประกาศตั้งผู้สืบทอดคนหนึ่ง เพื่อให้ภารกิจหรือหน้าที่ของท่านสมบูรณ์ในเมื่อท่านไม่ได้ประกาศตั้งผู้นำสืบทอดจากท่าน และภารกิจของท่านได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว นั้นย่อมหมายความว่า การประกาศตั้งเคาะลีฟะฮฺจึงมิใช่ส่วนหนึ่งของหน้าที่การเป็นนบีของท่าน ภายหลังจากท่าน ใครก็ตามที่เป็นผู้นำสืบทอดจากท่าน บุคคลนั้นย่อมเป็นเพียงผู้ปกครองชั่วคราวชั่วคราเท่านั้น และสิทธิในการเลือกผู้ปกครองจึงตกอยู่กับประชาชนนั่นเอง สรุปได้ว่า ท่านรสุล คือลา ไม่ได้ประกาศตั้งผู้นำสืบทอดจากท่านโดยจงใจหรือโดยเจตนาทำเช่นนั้น เท่ากับว่าท่านมีเจตนาที่จะให้ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้นำของเขาด้วยตัวของเขาเอง

พระองค์อัลลอฮฺ ศุบทา ได้ตรัสด้วยพระองค์เองว่า พระองค์ทรงเลือกอิสลามให้เป็น 'ดิน' หรือระบอบการดำเนินชีวิตสำหรับประชาชน และมุสลิมเป็นประชาชาติที่ดีที่สุด เพราะฉะนั้น เราจึงไม่สามารถกล่าวได้ว่า เกี่ยวกับเรื่องผู้นำสืบทอดจากท่านรสุล (เคาะลีฟะฮฺ) นี่เป็นการละเลยของท่านรสุลเอง หรือเกิดจากความไม่สนพระทัยของพระองค์อัลลอฮฺ (ขอพระองค์ทรงอภัยให้ข้าพระองค์ด้วยเถิด)

พวกเรามีความเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่บังเกิดขึ้นนั้นเป็นไปโดยการอนุมัติของพระองค์อัลลอฮฺ ศุบทา และเป็นไปตามพระประสงค์ของพระองค์ เรื่องนี้เห็นได้ชัดจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นระหว่างสมัยของเคาะลีฟะฮฺ อับูบักรและอุมัรรอฎิยา ชัยชนะอันกว้างขวางที่เกิดขึ้นในสมัยของท่านทั้งสอง ส่งผลให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงในกระแสประวัติศาสตร์⁽¹⁾ จะกล่าวไปแล้วการที่ชาวอาหรับทะเลทรายสามารถมีอำนาจเหนืออาณาจักรอันยิ่งใหญ่ เช่น อาณาจักรเปอร์เซียทางตะวันออกและอาณาจักรไบเซนไทน์ทางตะวันตกนั้นเป็นสิ่งอัศจรรย์ประการหนึ่ง ชัยชนะที่ได้รับนี้ไม่ว่าจะเป็นไปได้ ถ้าหากว่าอัลลอฮ์ ศุบฮา ไม่ทรงประทานพรให้กับระบอบการปกครองที่สถาปนาขึ้นภายหลังการจากไปของท่านรสุล คือลา ในเมื่อพระองค์อัลลอฮ์ยังทรงประทานพระกรุณาให้กับท่านเคาะลีฟะฮ์เหล่านี้แล้วเรายังจะอาจหาญกล่าวหาว่าท่านอับดุล อุมร์และอุษมาน รอฎิ เป็นผู้แย่งชิงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ของท่านอะลี รอฎิ ได้อย่างไร

เกี่ยวกับเรื่องตำแหน่งหน้าที่นั้น มีรายงานหะดีษที่พูดถึงเรื่องนี้มากมาย ท่านรสุล คือลา เคยย้ำอย่างหนักแน่นว่า บุคคลใดก็ตามที่พยายามไขว่คว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง บุคคลนั้นย่อมไม่คู่ควรแก่หน้าที่นั้น เพราะฉะนั้น จึงเป็นการยากที่จะเชื่อว่าท่านอะลี รอฎิ มีความต้องการในตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ไม่ว่าจะในโอกาสใด ทั้งนี้ก็เพราะมีบางตอนในหนังสือ ‘นะฮ์ญุลบะลาเฆะฮ์’ บันทึกเอาไว้ว่า ท่านอะลี รอฎิ ไม่มีความปรารถนาในตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์เหมือนอย่างที่คุณบางกลุ่มยึดเยียดความคิดนี้ให้กับท่าน จากบันทึกเท่าที่

-----

(1) ท่านรสุล คือลา เคยฝันเห็นถึงอนาคตของเคาะลีฟะฮ์ทั้งสอง และบทบาทในการสร้างประชาชาติ ปรากฏในรายงานหะดีษจากท่านอับดุลลอฮ์ อิบน์ อุมร์ ว่าท่านนบี คือลา กล่าวว่า ‘ฉันเห็นเวลานอนหลับ (คือฝัน) ว่า ฉันดื่มน้ำออกจากบ่อด้วยถุงหนังโดยมีลูกเรือไม้ แล้วอับดุลลอฮ์ก็มาดักถุงสองถุง ดักอย่างอ่อนแรง และอัลลอฮ์ได้ทรงอภิบาลเขา แล้วอุมร์ อิบน์ คือลาคอบก็มา มัน (ถุงหนังใบเล็ก) ก็กลายเป็นถุงใบใหญ่ ฉันไม่เคยเห็นชายแข็งแกร่งที่สุดทำได้ออย่างนี้ กระทั่งคนทั้งหลายได้ดื่มและอุชู (ก็ดื่มด้วยจนมัน) ตกเขาลงพัก’

ปรากฏในปัจจุบัน⁽¹⁾ อาจสรุปตามเนื้อหาได้เพียงว่า ท่านอะลียึดถือว่าตำแหน่ง
เคาะลีฟะฮ์นั้นท่านเองก็ 'มีสิทธิ' ด้วย มีข้อความบางตอนในบันทึกดังกล่าวที่
สะท้อนให้เห็นว่า ท่านอะลีรู้สึกขมขื่นกับการตั้งท่านอับบักร อุมร์และอุษมาน
เป็นเคาะลีฟะฮ์ อาทิ มีข้อความตอนหนึ่งระบุว่า ท่านอะลี รอฎิฯ กล่าวว่า
'บุตรของอับอู กุษาฟะฮ์ (อับบักร) ขึ้นสวมตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ ถึงแม้เขาจะรู้
ว่าฉันมีความสำคัญสำหรับการเป็นเคาะลีฟะฮ์ เหมือนดังที่ดำมีมีความ
สำคัญสำหรับ การหมุนหินโม' อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ยังมีข้อน่าสงสัยอยู่ นั่นก็
คือว่าท่านอะลี รอฎิฯ ถือว่าการเป็นเคาะลีฟะฮ์นั้นเป็น 'กรรมสิทธิ์' ของท่าน
หรือเป็นเพราะท่านถือว่าตัวท่านเองมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการเป็นเคาะลีฟะฮ์
มากกว่าคนอื่น ๆ ถ้าหากท่านรสุล คือลฯ ได้แต่งตั้งท่านอะลี รอฎิฯ ให้เป็นผู้นำ
สืบต่อจากท่านแล้ว ท่านอะลีย่อมได้เป็นเคาะลีฟะฮ์โดยอัตโนมัติอยู่ดี ปัญหา
เกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยประชาชนจะไม่บังเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ในเมื่อท่านรสุล
คือลฯ ไม่ได้แต่งตั้งบุคคลใดไว้ ประชาชนจึงจำเป็นต้องเลือกเคาะลีฟะฮ์ขึ้นมา
เมื่อการเลือกขึ้นอยู่กับประชาชน ประชาชนเองนั้นแหละที่จะทำการ
เลือกบุคคลที่พวกเขาเห็นว่ามีความเหมาะสม⁽²⁾ และด้วยเหตุนี้จึงไม่มี
ผู้ใดสามารถอ้างได้ว่าตนเองเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ของการเลือกตั้ง โดยที่
คนอื่นไม่มีสิทธิในเรื่องนี้ จากหลักฐานต่าง ๆ ที่เรากล่าวมาแล้ว ฐานะของ

---

(1) นักปราชญ์ฝ่ายสุนนีย์ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า ข้อความบางตอนถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงและ
ต่อเติมใหม่โดยอับฮะรีฟ อัรรอฎิยฺ ผู้ทำการรวบรวมซึ่งเป็นผู้รู้ของพวกชีอะฮ์ เราจึงไม่เชื่อว่าทั้งหมด
จะเป็นคำพูด ของท่านอะลีฯ จริง ๆ

(2) ตำแหน่งบิแทนนั้นจะเป็นการแต่งตั้งโดยอัลลอฮ์ ศุบหา ซึ่งจะทรงเลือกบุคคลที่เหมาะสม
เสมอ

ท่านอะลีกับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์มิได้เกิดขึ้นเพราะการแต่งตั้งหรือการมอบหมายจากท่านรสุล คือลา โดยตรง แล้วจะเอาอะไรมาเป็นข้อสนับสนุนให้ถือว่า ท่านอะลีรอฎิยา มีสิทธิเป็นเคาะลีฟะฮ์แต่เพียงผู้เดียว และถ้าหากว่าบุคคลอื่นได้รับการเลือกตั้งให้เป็นเคาะลีฟะฮ์แล้ว จะกล่าวได้หรือว่าสิทธิของท่านถูกแย่งชิงเอาไปอะไรคือข้อสนับสนุนดังกล่าว ในเมื่อผู้ที่กระทำและตัดสินคือประชาชนส่วนใหญ่ที่มีความเห็นพร้อมด้วยกัน

ถึงแม้จะมีรายงานบางกระแสระบุว่า ท่านอะลี รอฎิยา ไม่ได้บัยอะฮ์ให้กับท่านอับบักกรในทันทีทันใด อย่างไรก็ตาม ความจริงมีอยู่ว่า ท่านได้บัยอะฮ์ต่อท่านเคาะลีฟะฮ์หลังจากที่ท่านอับบักกรดำรงตำแหน่งระยะหนึ่งอย่างแน่นอน ปรากฏว่าในคำไว้อาลัยที่ท่านอะลีแสดง ณ พื้ฝังศพของท่านอับบักกร ท่านได้กล่าวถึงท่านอับบักกรในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณความดีและเป็นเคาะลีฟะฮ์ด้วยถ้อยคำที่เร่าร้อน เมื่อท่านอับบักกร รอฎิยา เสนอชื่อท่านอุมร์ รอฎิยา ขึ้นเป็นผู้นำสืบต่อจากท่าน ท่านอะลี (ในขณะถูกละลาเผาเย) รู้สึกไม่สบายใจต่อการเสนอชื่อในครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม ท่านอะลีได้ให้บัยอะฮ์ต่อท่านอุมร์ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ท่านยังยกบุตรสาวคนหนึ่งของท่าน (ที่เกิดจากท่านหญิงฟาติมะฮ์ รอฎิยา) ชื่อ อุมมุกัลซุมให้แต่งงานกับท่านอุมร์ ซึ่งภายหลังจากนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างท่านอะลีกับท่านอุมร์ก็เป็นไปอย่างอบอุ่นและสนิทสนม ครั้นเมื่อท่านอุษมานได้รับการเลือกเป็นเคาะลีฟะฮ์ ท่านอะลีได้บัยอะฮ์ให้กับท่านอุษมานเหมือนที่ทำกับเคาะลีฟะฮ์สองท่านแรก เมื่อท่านอะลี รอฎิยา ได้ทำการบัยอะฮ์ต่อเคาะลีฟะฮ์ที่มาก่อนหน้าท่าน ย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าท่านยอมรับการเป็นเคาะลีฟะฮ์ของพวกเขາ และได้สละสิทธิในการเป็นเคาะลีฟะฮ์ของตนเอง ถึงแม้ว่าท่านจะมีข้ออ้างเกี่ยวกับ 'สิทธิ' ของท่านก็ตาม ในเมื่อท่านอะลียังยอมรับ

เคาะลีฟะฮ์เหล่านี้ด้วยตัวของท่านเองแล้ว การที่ใครสักคนจะมาพูดว่า เคาะลีฟะฮ์เหล่านั้นเป็นผู้แย่งชิงตำแหน่งจึงเป็นเรื่องที่น่าสงสัยเป็นอย่างยิ่ง

ในการศึกษาประเด็นปัญหาเคาะลีฟะฮ์ เราจำเป็นต้องพิจารณาธรรมชาติของประเด็นที่เป็นที่ถกเถียงกันเสียก่อน นั่นก็คือการพิจารณาว่าการเลือกเคาะลีฟะฮ์เป็นเรื่องทางศาสนา (เรื่องการอิบาดะฮ์) หรือเรื่องการเมือง บทบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอิบาดะฮ์นั้นมีบรรจุอยู่ในอัล-กุรอานและสุนนะฮ์ของท่านรَسُول คือละ สำหรับประเด็นการเลือกเคาะลีฟะฮ์นั้นไม่มีกล่าวไว้ในอัล-กุรอานและสุนนะฮ์ ในคัมภีร์อัล-กุรอาน คำว่า ‘เคาะลีฟะฮ์’ ถูกใช้ในความหมายของมนุษย์โดยทั่วไป เมื่อมีการเรียกขานมนุษย์ว่าเป็นเคาะลีฟะฮ์ของอัลลอฮ์ ⁽¹⁾ หรือเป็นผู้แทนของอัลลอฮ์ ศุบหฺา บนโลก ส่วนเคาะลีฟะฮ์ที่เป็นประมุขของรัฐนั้นเป็นผู้ทำหน้าที่ทางการเมืองเท่านั้น ปัญหาทางการเมืองเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องจำกัดให้อยู่ภายในกรอบของสภาพแวดล้อมซึ่งปัญหานั้น ๆ บังเกิดขึ้น นอกจากนี้ปัญหาทางการเมืองยังเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะสว่นเอาไว้ให้ดำรงอยู่ตลอดไปโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาได้เลย ในอิสลาม รัฐและมัสญิดไม่ได้แยกออกจากกัน นี่ย่อมหมายความว่าในรัฐอิสลามนั้น กิจการทางการเมืองจะต้องจัดการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติต่าง ๆ ของอิสลาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตาม

---

(1) คูอัล-กุรอาน 2:30 ‘ข้าปรารถนาที่จะสร้างเคาะลีฟะฮ์ขึ้นในพื้นพิภพ’ นอกจากนี้คำว่า ‘เคาะลีฟะฮ์’ หรือคำที่มีรากศัพท์เดียวกันนี้ ยังถูกนำไปใช้ในความหมายอื่น ๆ อีกเช่น เป็นผู้สืบทอดอำนาจต่อจากชนรุ่นก่อน (10:14, 6:165, 2:30, 38:26, 43:60, 7:69, 7:74, 7:129, 24:45) ซึ่งใจความไม่ได้บอกรับรู้ถึงความสำคัญของศาสนาหรือจิตวิญญาณ เป็นเพียงการปกครองต่อหรือสืบทอดอำนาจและการเป็นผู้นำต่อจากชนรุ่นก่อน การสืบทอดนี้ไม่จำเป็นต้องได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้กระทำแทนชนรุ่นก่อน โดยชนรุ่นก่อนมอบหมายหรือให้อำนาจด้วยตัวเอง

ประเด็นทางการเมืองก็ยังคงเป็นประเด็นทางการเมือง ประเด็นทางการเมืองทุกอย่างจะกลายมาเป็นประเด็นปัญหาทางศาสนาไม่ได้ ประเด็นปัญหาทางศาสนาจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของอัล-กุรอานและสุนนะฮ์โดยตรง อัล-กุรอานและสุนนะฮ์เพียงกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองไว้เป็นหลักการกว้าง ๆ ไม่เฉพาะเจาะจงและจำกัดเหมือนเรื่องศาสนาและการอิบาดะฮ์ต่อพระองค์อัลลอฮ์ ศุบหา การเลือกตั้งผู้ทำหน้าที่ทางการเมืองเป็นสิ่งที่ดำเนินการภายในช่วงเวลาอันจำกัด และเมื่อช่วงเวลานั้นล่วงเลยไปแล้ว ความขัดแย้งทั้งหลายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้นก็ยุติตามไปด้วย ถึงแม้จะมีการยอมรับกันว่าท่านอะลี รอฎิยา จะต้องเป็นผู้นำสืบต่อจากท่านรสุล คือลา เพราะท่านมีสิทธิเหนือคนอื่น ๆ ก็ตาม การโต้เถียงและความขัดแย้งก็ควรจะยุติไปพร้อมกับการสิ้นสุดสมัยปกครองของท่านเคาะลีฟะฮ์ผู้ทรงธรรมทั้งสี่ (ซึ่งได้แก่ท่านอับบักร อุมร์ อุซมานและอะลี รอฎิยา) การปล่อยให้ประเด็นปัญหาทางการเมืองนี้ยังคงยืดเยื้อต่อไปเรื่อย ๆ และนำเอาเรื่องนี้มาเป็นสาเหตุแบ่งแยกจนแตกออกเป็นพรรคเป็นพวกอย่างที่เป็นอยู่ย่อมเป็นการกระทำที่สวนทางกับจิตวิญญาณของอิสลามอย่างเห็นได้ชัด ถึงแม้ว่าท่านอะลีจะไม่ได้ขึ้นเป็นเคาะลีฟะฮ์ในระยะแรก แต่ท่านก็ได้เป็นเคาะลีฟะฮ์ในที่สุด เมื่อเส้นทางสู่การเป็นเคาะลีฟะฮ์ของท่านและของเคาะลีฟะฮ์สามท่านแรกมาจากพื้นฐานเดียวกัน⁽¹⁾ ความขัดแย้งและการโต้เถียงเกี่ยวกับความถูกต้องชอบธรรม หรือที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งเคาะลีฟะฮ์ทั้งสามก็ควรจะยุติลงได้แล้ว จะยืดเยื้อเรื่องนี้ต่อไปอีกทำไม

---

(1) ปรากฏในหนังสืออะฮฺลุลละลาเมาะฮ์ สารฉบับที่ 6 ท่านอะลี รอฎิยา เขียนถึงมูอาวิยะฮ์ อิบน์ อับดุลมุฮัมมัด มีความว่า ‘แท้จริงปวงชนผู้ได้เคยให้บัยอะฮ์ต่อท่านอับบักร ท่านอุมร์และท่านอุซมาน

บรรณานุกรม

มรวาน สะมะฮุน. อัลกุรอานฉบับแปลภาษาไทย, สำนักพิมพ์ สววงศ์เสี่ยม, กรุงเทพฯ, 2524.

ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์. เศาะห์หุ อัล-บุดอรี. กิตาบุ ฆะฎอฮิลเศาะหาบะฮฺ, พันน์พับบลิชซิง, กรุงเทพฯ, 2534.

ดร.มุฮัมมัด ยัด-ติญานี อัล-สามาวี. ในที่สุดข้าพเจ้าก็ได้รับทางนำ, สถานศึกษาดารุล อิลมุ อิมาม คูอีย, กรุงเทพฯ, 2534.

เชค มุฮัมหมัด ร็ฎอ อัลมุศอฟฟิร. หลักการศรัทธาตามแนวทางอิมามียะฮฺ, สถานศึกษาดารุล อิลมุ อิมาม คูอีย, กรุงเทพฯ, 2533.

Abdullah Yusuf Ali. The Holy Qur'an. Text, Translation and Commentary, New Revised Edition, Amana Corporation, Brentwood, Maryland, U.S.A., 1989.

S.Ali Raza. Nahjul Balagha. Sermons, Letters and Sayings of Imam Ali, Ansariyan Publication, Qum, Iran, 1981.

A. Guillaume. The Life of Muhammad. A Translation of Ibn Ishaq's Sirat Rasul Allah, Civil & Military Press Ltd., Karachi, 1980.

Mohammad Yousof Al Nagrami, Dr. Al Shi'aa on the Scale. 1989.

Syed Husain M. Jafri. The Origins and Early Development of Shi'a Islam. The Group of Muslims, Qum, Iran, 1976.

Masadul Hasan, Prof. Hadrat Ali (R.A.) Islamic Publication (Pvt.) Ltd., Lahore, Pakistan, 1988.

ล้วนได้ให้บัยอะฮฺแก่ฉันแล้วตามเงื่อนไขที่พวกเขาได้ให้บัยอะฮฺแก่ท่านเหล่านั้น.....ถ้าหากว่าพวกเขาแสดงประชามดียอมรับผู้ใด และได้ตั้งผู้นั้นให้เป็นผู้นำแล้ว ก็ย่อมหมายความว่านั่นเป็นสิ่งที่อัลลอฮฺทรงพึงประสงค์ หากผู้ใดแยกตัวออกโดยการคัดค้านหรือตั้งแนวทางอื่นขึ้นมา ประชาชนเหล่านั้นก็จะต้องหันเขากลับไปยังที่ที่เขาма ถ้าเขาปฏิเสธ พวกเขาก็ต้องบ่าราบ เพราะเหตุที่เขาปฏิเสธแนวทางของบรรดาผู้ศรัทธา และอัลลอฮฺจะทรงให้เขาหันไปตามทางที่เขาออกไป....”

- Shaykh Abdul Haqq. *The Perfection of Faith and Its Commentary - The Fortification of Conviction*, Islamic Research Institute, International Islamic University, Islamabad, Pakistan, 1986.
- Abul Hasan Ali Nadwi. *Islam and the Earliest Muslims - Two Conflicting Portraits*, Academy of Islamic Research & Publications, Lucknow, India, 1984.
- Allama Saiyid Sulaiman Nadvi. *Hazrat Ayesha Siddiqe - Her Life & Works*, Islamic Book Publishers, Kuwait, 1982.
- Shaykh al - Mufid. *Kitab Al - Irshad - The Book of Guidance*, Translated by I.K.A. Howard, Ansariyan Publication, Qum, Iran.
- K. Ali. *A Study of Islamic History*, New Revised Edition, Naeem Publishers, Lahore, Pakistan, 1988.

มีบุคคลสองประเภทจะพินาศเนื่องมาจากตัวฉัน
หนึ่งคือ ผู้ที่รักฉันจนเกินความจริง
และสองคือ ผู้ที่กล่าวความเท็จและกล่าวโทษฉัน
โดยไร้หลักฐาน

อะลี อิบน์ อบีตอลิบ

นะฮฺญุลบะลาเฆาะฮฺ